

Godin Akam Inigha Izir Gumazim Samuel,
An Akinafarir Faragha Zuim

O

1 Samuel Akar faragha zuim

Akinafarir kam, a gumazir dapaniba givazir dughiamin otivizir biziba ko, Israelia uari atrivimin itir dughiamin faraghavira otozir bizibagh eghari. Akinafarir kamin danganir aviriba, gumazir 3pla geghari. Samuel uabi Israelian gumazir dapanir abuananamın ike. Akinafarir kam uaghan Atrivim Sol geghari, a Israelian atrivir faraghaviram otozim. Ezi Devitin eghaghanir aviriba uaghan iti, kar, a tighar atrivimin otivamin dughiam.

Akinafarir kam, eghaghanir aviriba iti, da pura eghaghanir kiniba puvati. Samuelin akinafarir faragha zuir kam, kamaghin en akaghasa, gumazim nighnizir gavgavim Godin ikiva an apengan ikiam, egh a deraghvira ikiam. Egh an an akaba baraghan kogh, a ikuvigham. E deraghvira akar kamin ganam, God a isa Eli ganingi, a 1 Samuel 2:30in aven iti. A ghaze, "Gumazir nan ziam fem, ki ziar ekiam a daningam. Gumazir na barazir puvatizim, ki bar anebiragham."

Akinafarir kamin, nighnizir pumuning kamaghin iti, Israelia atrivir tam ikiam, o puvatigham. Ikiavira Itir God a uabi guizbangira Israelian atrivim. Ezi Israelia ghaze, me uari atrivitam ikiam. Kamaghin amizi, God me bagha atrivir mam amisefe. God uabi Israelian atriviba ko gumazamiziba, bar moghira men afeziam, egha a uabi me gatifa. Atrivim ko gumazamiziba, me Godin apengan

ikiamin dughiam, me deraghvira ikiam. Ezi gumazamizir an akaba batoziba, me osimtiziba bativam.

Eli ko Samuelⁱⁿ eghaghanim

(Sapta 1--7)

Elkana uan adarazi ko Silon zui

¹ Gumazir mam a iti, an ziam Elkana, an Efraimⁱⁿ anabamⁱⁿ gumazim, an Efraimⁱⁿ mighsiar doziba itir nguibar ekiam Raman iti. Elkana a Jerohamⁱⁿ otarim, ezi Jeroham a Elihun otarim, Elihu a Tohun otarim, ezi Tohu a Sufⁱⁿ otarim, ezi Suf a Efraimⁱⁿ anabamⁱⁿ gumazir mam.

² Elkana amuir pumuning iti, Hana ko Penina. Penina boriba bati, ezi Hana otir puvati.

³ Azeniba bar dar dughiar vamira, Elkana zurara uan nguibam ataghiragha Silon nguibamⁱⁿ ghua, Ikiavira Itir Godⁱⁿ Gavgaviba Bar Itimⁱⁿ ziam fava ofabagh ami. Dughiar kamⁱⁿ, Elin otarimning Hopni ko Finias, aning Ikiavira Itir Godⁱⁿ ofa gamir gumazimningin ikia, Silon nguibamⁱⁿ itir Godⁱⁿ Purirpenimⁱⁿ iti. ⁴ Elkana zurara ofabagh amir dughiamⁱⁿ, a zurara asizim aghoregh an tuziba abigh dar akuaba isi, uan amuim Penina ko, otariba ko guiviba vaghvagh me daningam. ⁵ Egha Elkana bar Hana gifongegha, bar an apangkufi. A fo, God an navim apuizi, a boriba batir puvati. Arazir kam bangin, Elkana asizir tuzir ekiaba a ganidi. ⁶ Amizir kamning, aning penemning, egha dughiar aningⁱⁿ mav bizibar faraghivira mangasava ami. Ezi Hanan penem a gasighasighasa a dipova ghaze, Ikiavira Itir God Hanan navim apuizi, Penina osimtizim an navim daningasa, akar igharagha gariba ko aghumsizir akabar Hana gami.

⁷ Azeniba bar Penina arazir kamra Hana gami. Me zurara Ikiavira Itir Godⁱⁿ Purirpenimⁱⁿ ghua, Penina akar igharazibar Hana dipov a mikimti, a bar pazavira uabi

baragh aziam, kamaghin amizi a dagheba apir puvati. ⁸Ezi Elkana kamaghin an azangsisi, “Hana, ni tizim bagha azi? Ni tizim bagha dagheba apir puvati? Egha tizim bagha navim zuraram osei? Guizbangira, ni boritam batezir puvati. Ezi ki fo, ni bar na gifonge, ni ti na gizin otarir 10pla bateghai, ni mighigha me ginighnighan koghai, egha ni na isa guam dafaghai.”

Hana Eli ko migei

⁹Dughiar mamın me Silon ikia amegha givagha, Hana dikavigha ghua Ikiavira Itir Godin Purirpenimin azenan an damazimin miti. Dughiar kamin ofa gamir gumazim Eli, uan dabirabim inigha Ikiavira Itir Godin Purirpenimin tiar akamin azenan, a gaperaghav iti. ¹⁰Ezi Hana bar osemegha bar paza uabi baragha aziava, Ikiavira Itir God ko migei. ¹¹Egha Hana akar gavgavim Ikiavira Itir God ko anekira ghaze, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki nin ingangarir amizim, ni nan ganıva nan apangkuvasa, ki ifonge. Ni nan osımtızir kamin gan na ginighnigh. Ga uaning, ni na bakinighnighan marki. Egh ni otaritam na danighti, ki a isi ni daningighti a nin ingangarir gumazimin iki mangi uan ovevem batogham. Eghti bizir kamin ababanım bagh, me an dapanir arızim apıran kogham.”

¹²Hana dughiar ruarimin Ikiavira Itir God ko migiavira itima, Eli aperaghav ikia Hanan akatorımra gari. ¹³Hana uan nighnizimin averara migei. Eli an garıma, a migei moghin, akam akarava ami, egha a Hanan tiarım barazir puvati. Eli ghaze, Hana ti dipar onganıtam amegha ongani. ¹⁴Egha Eli kamaghin a migei, “Ni man dughiamın dipar onganıba apir arazir kam ategham? Ni dipenir kam ategh mangi. Nin onganir arazir kam gıvaghtıma, ni ua ızı.”

¹⁵ Ezi Hana kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ki dipar onganitam amezir puvati, bar puvati. Nan navim, osimtizim bar a itaragha uaghirima, ki bar osemi. Egha ki uan osimtizim isa Ikiavira Itir God ganiga a ko migei. ¹⁶ Ni kamaghin na ginighnighan marki, ki amizir kuram. Puvati. Ki paza uabi baragha nan nighniziba bar ikufi. Ki arazir kam bagha Ikiavira Itir God ko migeima ni nan gari.”

¹⁷ Eli migirigiar kam baregha kamaghin a migei, “Guizbangira, ni navir amirizim inigh mangi. Eghti Israelian God, bizir ni an azarazim a ni daningam.”

¹⁸ Ezi Hana kamaghin Eli migei, “Gumazir ekiam, ga uaning, ki nin ingangarir amizim. Ki kamaghsua, ni zurara navir aghuim nan iki.” A mikemegha givagha ghuava amegha, gin uam oseir puvati.

Hana otarim bategħa a isa God ganingi

¹⁹ Elkana uan amuimning ko boriba, me dimagarimin Silon akuima, aminim tirazima, me mizaraghara dikavigha Ikiavira Itir Godin ziam fe. Me an ziam fegha givagha, uamategħa uan dipenim bagħa Raman nguibamin ghue. Ezi Elkana, uan amuim Hana koma akui. Ezi Ikiavira Itir God, Hanan azangsizim ginirigha a ikara. ²⁰ Dughiar mong otevimin gin, Hana navim asegha otarim bate. Egha ghaze, “Ki Ikiavira Itir Godin azarazima, a borir kam na ganingi. Ezi ki ziam Samuel a gati.”*

Hana Samuel isa God ganidi

²¹ Arazir kamin gin, Elkana ko an dipenimin itir adarasi, Silon nguibamin ghu, egha azeniba bar me ofa gami moghin damuasa. Egh a uaghan Ikiavira Itir God ko

* 1:20: Hibrun akamin ziar kam, “Samuel,” an mingarim mong migirigiar otevir kamin min ghu, “Azaragh.”

dikirizir akam bagh, ofa damuam. ²² Ezi Hana me ko zuir puvatigha kamaghin uan pam migei, “Borim tong ekevegh givagh otem ateghti, ki a inigh Ikiavira Itir God daningam. Eghti a Ikiavira Itir Godin damazimin iki mamaghira ikiam.”

²³ Ezi Elkana kamaghin Hana migei, “Ni mamaghin deragh damusi, ni nguibamra iki mangiti borim otem ategham. Eghti Ikiavira Itir God nin akar dikirizim damighti a guizbangira otogham, mati a mikemezi mokin.” Ezi Hana nguibamin ikia deraghavira uan borim gamua a geghufi.

²⁴ Ezi gin borim otem ategha givazi, Hana a inigha, bizir kaba sara inigha Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa Silon nguibamin itir Purirpenimin zui. Bizir kaba, bulmakaun apurir igiar, azenir 3pla itim ko, 10 kilogrem plaua ko, beghiar me memen inimin isamigha, wainin dipam a gurizi a itim. A bizir kaba inigha Ikiavira Itir Godin Purirpenimin zui. Dughiar kamin, Samuel, otarir aghirimra iti, a tighar gumazir igiamin otivam. ²⁵ Me otogha givagha, bulmakaun apurir igiar kam misueggha givagha, otarim inigha Eli bagha zui. ²⁶ Egha Hana kamaghin Eli migei, “O, nan gumazir aruam, ni na gifoghavira iti, o puvati? Ki amizir kam, faragha nin boroghin kagh tughav ikia Ikiavira Itir God ko migei. ²⁷ Ki otarir kam uabi daningasa Ikiavira Itir God ko migia an azangsisu, ezi a nan azangsizim ikara. ²⁸ Kamaghin amizi, ki a isa Ikiavira Itir God ganidi. Eghti an ikirimirim zurara Ikiavira Itir God baghvira iki an ingangarim damuam.”

Egha me dapaniba avigha Ikiavira Itir Godin ziam fe.

2

Hana Ikiavira Itir God ko migei

¹ Egha Hana kamaghin God ko miġei:

“O Ikiavira Itir God, ni na gamima, ki bar akonge.

Ikiavira Itir God, ni gavgavim ko ziar ekiam na ganingizi, ki bar akonge.

Ni nan akurazir bizim bangin, ki bar akonge.

Ni bangin ki uan apanibar ingaravati.

² O Ikiavira Itir God, tav nin min, bar zuezir puvati.

Egha godin igharazitam nin min itir pu. Bar puvati.

Ni bar dagh afira.

Ni uabira, dagjar ekiamin min gavgavim ikia e moga en akurvagha e geghufi.

³ “E gumazamiziba, e kamaghin deragh fogham, Ikiavira Itir God bizir e amiba, a bar dagh fo, egha a en araziba tuisisi.

Ezi ia gumazamizir pura tiariba akarava aruava uan ziaba feba, ia arazir kam ategh uan akaba dukuagh.

⁴ Midorozir gumazir gavgaviba, God men barir piba apirima, me misoghamin gavgaviba puvati.

Ezi gumazir gavgaviba puvatiziba, a gavgavim me ganidi.

⁵ Gumazamizir fomira dagher aviriba itiba, God datirighin me damighti me dagheba bagh ingar uan ivezim isi moghin da iniam.

Ezi gumazamizir faragha dagheba puvatigha mitiri-amra itiba, God datirighin dagher aviriba me daningti me ua ingaran kogham.

Ezi amizir otir puvatizim, God datirighin an akurazi a borir 7pla bate.

Ezi amizir borir aviriba itim, an boriba ovengezi a uabira iti.

- ⁶ Ikiavira Itir God gumazamizibav sozima, me ariaghiri.
 Egha gumazamizir ariaghireziba, a me gamima me uam angamira iti.
 God gumazamizibagh amima, me Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin uaghiri.
 Ezi a me gamima, me ua dikafi.
- ⁷ Ikiavira Itir God gumazir mabagh amizi me biziba puvati, egha marazi gamizi, me bizir aviriba iti.
 A gumazir mabagh amima, men ziaba bar iraghuegha bar vin iti.
 A marazi gamizi, me ziar ekiam ikia bar pin iti.
- ⁸ Nguazir kamin suizir bizir gavgaviba da Ikiavira Itir Godin biziba,
 a uabi bizir kabagh isin nguazimin ingari.
 Kamaghin amizi, gumazamizir onganarazibagh amua nguazir minemeniam gipogha a gureba,
 a me ghufa men akurvasi.
 A me gamima, me uan kantrin gumazir ekiabar otifi,
 ezi gumazamiziba ziar ekiam me ganidi.
- ⁹ “Ikiavira Itir God, gumazamizir a baghavira itiba a me geghufi.
 Egha gumazamizir kuraba a me gasighasighti, me nguibar kurar mitatem itimin ovegham.
 E fo, gumazir gavgavir ekiam itim, a bar uan gavgavimin ikiva avegham.
- ¹⁰ “Ikiavira Itir God uan apaniba bar me gasighasigham.
 A uan Nguibamin ikia arariba dagarvazi moghin a me dagarvasi.
 Ikiavira Itir God nguazimin mikebaba bar dar itir gumazamiziba, a bar me akuvagh kotiamin men araziba tuisigham.
 Egh a gavgavim isi uan atrivir a inabazim danigham,

eghti gumazamiziba bar, men tongin, atrivir kam ziar ekiam iniam.”

¹¹ Hana Ikiavira Itir God ko mikemegha givagha, Elkana ko ua Raman nguibamin ghu. Ezi an otarir dozim Samuel, a Silon ikia ofa gamir gumazim Elin apengan ikia, an akurvagha Ikiavira Itir Godin ingangarim gami.

Elin otarimning arazir kuram gami

¹² Elin otarimning, Hopni ko Finias, aning gumazir bar kuramning. Aning ofa gamir gumazimning, egha aning ghaze, Ikiavira Itir God a pura bizim, egha aning arazir kurar guar avirir igharagha garibagh ami. ¹³ God fomira ghaze, gumazamiziba ofa inigh izi a damighiva, egh gin ofa gamir gumaziba bagh, asizir tuzir otevir taba iniam. Ezi dughiar kamın, gumazitam ofa damusi asizitam avighti, ingangarir gumazim fokin atarir 3pla itim inigh izam. ¹⁴ Ingangarir gumazir kam fokin pura minner averiam giniv, asizir tuzitam biraghiva, a inigh mangi ofa gamir gumazim daningam. ¹⁵ Dughiar mabar, ofa damuasava amir gumazim, a tighar asizir ovim adeggh avimin a tusi damuti, ofa gamir gumazir kamningin ingangarir gumazim izi a gifariva an mikim suam, “Ia ofa gamir gumazimning Finias ko Hopni bagh asizir tuzitaba na daningigh. An avimin da tuasa, ia minemin avighizir asiziba, ana dar aghua. Kamaghin amizi, ia asizir tuzir avighizir puvatiziba a daning.”

¹⁶ Eghti gumazir ofa damuamim kamaghin mikim suam, “Ni takigh, ki ofan arazimin gin mangiva asizimin oviba tueghti, ni gin asizir tuzir manam gifuegh a ini,” ezi ofa gamir gumazimningin ingangarir gumazim ghaze, “Puvati. Ni datirighira na daningigh. Ni aghuaghti, ki datirighira uabi tam iniam.”

¹⁷ Elin otarir kamning ghaze, Godin ofaba, da pura bizer kiniba. Egha aning arazir kurabar gumazamizir Ikiavira Itir God bagha inigha izir ofabagh ami. Aningın arazir kurar kam, Ikiavira Itir God an gari a bar kufi.

Samuel Silon iti

¹⁸ Dughiar kamın Samuel uan mugamra ikia ofa gamir gumazimın inir ghurghurir aghuim ikegha, Ikiavira Itir Godin ingangarir kam gami. ¹⁹ Azeniba vaghvagha an amebam a bagh azenan daghuamin korotiar otevir muziariba isai. Egha amebam ko afeziam aning azenibar zurara ofa damuasa izir dughiamın, amebam korotiar otevir muziarir kam isa Samuel ganidi. ²⁰ Egha an amebam ko afeziam Eli bagha zuima a deragh aning damuasava Godin azai. A kamaghın Elkana migei, “Ikiavira Itir God nin amuir kam damuti, a borir igharazitaba batam, eghti me otarir ni Ikiavira Itir God ganingizimın danganim iniam.” Eli aning mikemeghti, aning uamategh uan nguibamın mangam. ²¹ Ezi Ikiavira Itir God deragha Hana gamizi a borir kabar naviba adava da bate. An otarir 3pla ko guivir pumuning bate. Ezi Samuel Ikiavira Itir Godin damazimın ikia an ingangarim gamua nimira aghui.

Elin otarimning orazir puvati

²² Dughiar kamın Eli bar ghurizima, dughiar aviribar, an otarimning amir arazir kurar aviriba, a da barasi. A uaghan kamaghın orasi, aning uaghan God bativamin Purirpenimın tiar akamın ingarir amiziba, koma akui. ²³ Kamaghın amizi a aning migei, “Gua tizim bagha arazir kurar kabagh ami? Gumazamiziba bar iza guan arazibar gun na migei. ²⁴ Gua nan otarimning, gua arazir kam atakigh. Ikiavira Itir Godin gumazamiziba tintinibar guan arazir kabagh eghari, kar arazir bar kuram. ²⁵ Gumazitam arazir kuratam gumazir igharazir tam datıghti, tav a

bagh an abuir gumazimîn min iki Godin azangsighti, God bizir kam gin amadagham. Eghti tav arazir kuratam Ikiavira Itir God datighti, tina an abuir gumazimîn iki an akuragham?” Dughiar kamîn, Ikiavira Itir God aningîn arazir kuraba bangin aning misueghti aning aremeghasa nighnigha gifa. Ezi Eli kamaghin aning mikemezi, God aningîn dapanimning gamizima, aning gavgavigha uan afeziamin akaba barazir puvati.

²⁶ Dughiar kamîn Samuel mong uan mugamra itima, Ikiavira Itir God, ko gumazamiziba, bar a gifonge, ezi men ifongiar kam pamtemin dikafi.

Godin akam inigha izir gumazim, akar mamîn gun Eli migei

²⁷ Ezi Godin akam inigha izir gumazim gin ghua kamaghin Eli migei, “Ikiavira Itir Godin akam kamaghin iti, ‘Fomira, nin inazir afeziam Aron, uan adarazi ko Isipian atrivimin ingangarir gumazir kinibar itima, ki iza me batogha uan ifongiamin gun me mikeme. ²⁸ Egħa ki Israelian anababar tongin Aronin adarazi amisefe, me nan ofan ingangarir gumazibar otivasa ki me amisefe. Me ofa damuamin dakozimin ingar, egh pauran mughuriar aghuim amadim tu, egh me nan boroghin izisi ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenan azuim inigh izi. Ki uaghan me migia ghaze, Israelia ofa damuasa tuezir asizir naba me dar ami. ²⁹ Kamaghin amizi, ia tizim bagħa Israelia zurara ofa damuasa ki me mikemezir bizibar ikura? Nin otarimning, gumazamiziba na bagħa inigha izir ofan asizir oviba itir aghuibara amasava da isi, aning da apava mikariziba saram aghungi. Arazir kamîn ni aningîn ziam fegha nan ziam abira. Manmagħin amizi, ni arazir kurar kam gami?’

³⁰ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki akar kam aghurigha ia migei: Ki fomira ian inazir afeziam Aron uan adarazi ko ki me mikeme, me zurara nan ofa gamir gumazibar min ingaram. Ezi datirighin ki migirigiar kam giragham. Ki kamaghin mikimam, gumazir nan ziam fem, ki ziar ekiam a daningam. Eghti gumazir na barazir puvatizim, ki bar anebiragham.

³¹ “Ni deragh oragh, ki gin nin gavgaviba ko nin inazir afeziabar ikizimin gavgaviba, ki me atugh me abinigh me gasighasigham, mati gumazim gumazir igharazimin agharim atuzir moghin ki me atugham. Eghti nin ikizimin aven gumazitam iki mangi ghurighan kogham.

³² Kamaghin, ia zurara iki ganti, ki bizir aghuiba isi Israelian igharaz darazi daningam, ia tam inighan kogham. Zurara zurara, nin adarazir gumazitam gin bar ghurighan kogham. Bar puvati. ³³ Eghti gin, apaniba izi nin adarazir gumazamiziba bar me misogham, mati gumazim sabamin me atuzi moghin, me gumazamizir kinibar min arighiregham. Eghti gumazir vamira ikiva ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Bizir kaba an nighnizim gasighasighi, an navim bar osemeghti, temeriba an damaziba aghuighi, da okavigham.

³⁴ “Gin nin otarimning, Hopni ko Finias, aning dughiar vamiran uaghara aremegham. Aning aremeghti ni fogham, nan migirigiar kaba da bar guizbangira. ³⁵ Egh ki ua bagh ofa gamir gumazitam amiseveghti, a navim nan ikiva, ingangarir ki ifongezibara damuam. Egh ki an ikizim damuti, me zurara nan ofabar amuamin adarazir otivam, eghti me ki misevezir atrivim bagh ingaram. ³⁶ Eghti nin ikizimin gumazitaba ikivira ikiva, me ofa gamir gumazir kam bagh mangiva dagheba ko silvan dagiaba bagh an azangsigham. Egh me kamaghin ofa

gamir gumazimin azangam, ‘Ni en amamangatightima, e ofa gamir gumazimin ingangarir tabara amigh, egh e dagher muziarir taba iniam.’”

3

Ikiavira Itir God Samuel migei

¹ Ezi otarir igiam Samuel, a Elin apengan ikia, Ikiavira Itir Godin ingangarim gami. Azenir aviriba ghuezima, Ikiavira Itir God migirigiar aviriba Israelia ganingizir puvati. Dughiar vabara a irebamin min garir bizibar aven a me migei.

² Dughiar kamin Elin damaziba an ikufi, egha kiran oveghangin da bar okavigham. Dimagarir mamın a uan akuir danganimin akui. ³ Ezi Samuel Godin Purirpenimin ikia, Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam itir danganim gakui. Dughiar kamin Godin Dipenimin itir lam a isiavira itima, ⁴ Ikiavira Itir God Samuelin dei.

Ezi Samuel ghaze, “Ai, ki kati.”

⁵ Egha a dikavigha ivegha ghua Eli migia ghaze, “Ki ni barazima ni nan dia, ezi ki izi.”

Ezi Eli kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki nin diazir puvati. Ni ua mangi uan misiamin daku.” Ezi Samuel uamategha ghuav akui.

⁶ Egha gin Ikiavira Itir God uam an dia, ezi Samuel ua dikavigha ghua Eli migia ghaze, “Ni nan diazi, ki izi.”

Ezi Eli ghaze, “Nan otarim, ki nin diazir puvati. Ni ua mangi uan misiamin daku.”

⁷ Dughiar kamin Ikiavira Itir God tighar uan akaba isi Samuelin akagh a ko mikimam, kamaghin amizi, Samuel deraghavira God gifozir puvati.

⁸ Ezi Ikiavira Itir God namba 3 dughiamin ua Samuelin dia, ezi Samuel dikavigha ghua Eli migia ghaze, “Ni nan diazi, ki izi.”

Ezi Eli datirighin fo, Ikiavira Itir Godra Samuelin dei. ⁹ Kamaghin amizi, Eli a migei, “Ni uamategh mangi uan misiam daku, eghti a ua nin diaghti, ni kamaghin mikim suam, ‘Ikiavira Itir God, ni na mikim, ki nin ingangarir gumazim, ki kuarim atigha ni barasi.’” Ezi Samuel Elin akam baregha uamategha uan misiamin ghugha akui.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God, ua iza tugha faragha Samuelin diazi moghin, uam an dia ghaze, “Samuel, Samuel.”

Ezi Samuel ghaze, “Ni na mikim. Ki nin ingangarir gumazim, ki orasi.”

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni deraghvira oragh. Ki kiran oveghangin, bizitam Israelian tongin a damigham. Eghti me bizir kamin migirigiam baregh, me digavir kuram damigham. ¹² Ki faragha Elin mikemezi moghin, ki datirighin, bizir kurabar me damuam. ¹³ Ki migirigiar mam an iti. An otarimning akar kurabar nan ziam gasighasiki, kamaghin amizi, ki an adarazi pazivira me damuva me kuavaremegham. Ezi Eli uabi fo, aning arazir kuram gami, ezi a aningin anogoroghezir puvati. ¹⁴ Kamaghin amizi ki pamtemin Elin adaraziv gia ghaze, ofan tam men arazir kuram agivaghan kogham. Bar puvati.”

¹⁵ Ezi Samuel akar kam baregha uan misiamin akua ghua aminim tira. Egha a ghua Ikiavira Itir Godin Purirpenimin tiar akam kui. Egha Samuel uan irebamin min garir bizimin gun, Elin mikiman atiatingi.

¹⁶ Ezi Eli kamaghin Samuelin dei, “Samuel, nan otarim, ni izi.”

Ezi Samuel a ikaragha ghaze, “Are, ki izi.”

¹⁷ Ezi Eli an azara, “God manmaghira ni migei? Ni akatam nan mongan marki. Ni akatabar ghuaraghti, ki God ko mikimti, a bar pazivira ni damigham.”

¹⁸ Kamaghin amizi, Samuel Ikiavira Itir Godin akaba bar dar gun a mikeme, egha bizitam an ghuarazir pu. Bar puvati. Ezi Eli oregha kamaghin migei, “A uabi Ikiavira Itir God, a bizer tizim damuasa ifonge ana damu.”

¹⁹ Ezi Ikiavira Itir God, Samuel ko itima a gumazir aruamin oto. Egha Samuel migeir biziba bar, Ikiavira Itir God adagh amizi da guizbangira otifi. ²⁰ Kamaghin amizi, Israelin nguazimin aven itir nguibaba bar, notin amadaghan itir Danin anabamin nguibam ikegha bar ghua sautin amadaghan Berseban nguibamin oto, dar gumazimiziba kamaghin fo, Ikiavira Itir God guizbangira ua bagha akam inigha izir gumazimin ingangarim damuasa Samuel amisefe. ²¹ Egha Ikiavira Itir God, zurara Silon nguibamin Samuel bativa uan akaba isa a ganidi.

4

Filistiaba, Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam ini

¹ Ezi Samuel Ikiavira Itir Godin akaba bar dar gun Israelia migeima, me kuariba arigha deraghavira an migirigiaba barasi.

Dughiar kamin, Israelia dikavigha Filistiaba ko uariv soghasa ghua, Ebeneserin nguibamin boroghin averpenibar ingarigha dar iti. Ezi Filistiaba, me Afekin nguibamin boroghin uari bagha averpenibar ingarigha dar iti. ² Egha Filistiaba uan midorozir gumaziba afegha, Israelia ko midorozim fore. Midorozir bar ekiam otozi, Filistiaba Israelia abinigha men 4,000plan gumazibav misoghezima me ariaghire.

³ Ezi Israelian midorozir gumaziba uamategha uan averpenibar ghuezi, men gumazir dapaniba kamaghin migei, “Tizim bagha Ikiavira Itir God Filistiaba ataghizi, me midorozimin e abini? Aria, e gumazitaba amadaghti me Silon mangi Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gavgavir

Boksiam inigh izi. Egh e midorozim bagh mangisi Boksia kam sara mangiti, Ikiavira Itir God e ko mangiva en akuraghti, en apaniba e abinan kogham.”

⁴ Gumazir dapaniba mikemegha givazi, midorozir gumaziba, gumazir maba amadazima me Silon ghugha Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam ini. Boksia kam gisin, enselin bar gavgavir pumuningin nedazimning an iti, ezi a mati Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin atrivir dabirabim. Boksiam inigha izir dughiamin, Elin otarimning Hopni ko Finias, aning uaghan gumazir kabar akuragha Boksiamin akua izi.

⁵ Me ghua averpenibar otozi, Israelia, Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ganigha bar akongegha pamtemin diava arai, ezi niginir bar ekiam oto. ⁶ Filistiaba orazima Israelia pamten diava araima, me kamaghin migei, “Ia Hibruian averpeniba iti naghin dimdiar munam baragh. Me tizim bagha kamaghin pamtemin diava arai?” Egha gin Filistiaba kamaghin migirigiam baraki, Ikiavira Itir Godin Boksiam, a men apanibar averpenimin izegha gifa. ⁷ Egha me atiatigha kamaghin migei, “Israelian aser maba, men averpenibar aven izegha gifa. Maia, e datirighin kuram iniam. Fomira en apaniba kamaghin garir arazir tamın e gamizir puvati. ⁸ Maia! E datirighin bar tegham. Tina en akuraghti aser gavgavir kaba e gasighasighan kogham? Aser kabara, bizir guar avirir kuraba Isipin kantrin gumazamiziba da amadazima, me gumazamiziba puvatizir danganimin ariaghire. ⁹ Ezi marki. E tuivigh gavgavigh guizin gumazibar min misogham. Puvatightima, e Hibrubar ingangarir gumazir kinibar otivigham, mati me fomira en ingangarir gumazibar ike. Arazir kam bagh e pamtemin misogham.”

¹⁰ Kamaghin amizi, Filistiaba bar pamtemin misoghava Israelia abinizi, Israelia ara uamategha uan nguibabar ghue. Dughiar kamin Filistiaba, 30,000plan midorozir gumazibav soghezi me ariaghire. ¹¹ Ezi Elin otarimning me uaghan aning misoghezi, aning areme. Egha me Ikiavira Itir Godin Boksiam ini.

Elin ovevem

¹² Ezi Benjaminin anabamin adarazir midorozir gumazir mam, midorozir danganim ategha dughiar kamra ivegha Silon ghu. A midorozimin otozir bizibagh nighnigha bar oseme, egha uan korotiam abigha nguazim uan dapanim gaghui. ¹³ Ezi Eli Silon nguibamin tuavimin miriamin uan dabirabim gaperaghav iti. A pamtemin Ikiavira Itir Godin Boksiam ginighnigha gara iti. Ezi midorozir gumazir kam, midorozir otozimin arazimin gun gumazamizibagh eghanasa, Silo nguibamin aven izi. Ezi gumazamiziba oregha bar osemegha, pamtemin diava arai. ¹⁴⁻¹⁵ Dughiar kamin Eli 98plan azeniba ikiava an damazimning bar an okafi. Eli gumazamizibar ararer niginim baregha men azara, “Ia tizim bagha niginir kam gami?”

Ezi midorozir gumazir kam ivegha ghua kamaghin Eli migei, ¹⁶ “Dughiar kamra ki midorozimin danganim ategha ara izi.”

Ezi Eli an azara, “Nan otarim, manmaghin ami?”

¹⁷ Ezi gumazim kamaghin a geghari, “Filistiaba gavgavigha en midorozir gumazir aviribav misoghezima me ariaghire. Kamaghin amizi, e men ari. Me uaghan nin otarimning, Hopni ko Finias misoghezi aning areme. Egha me uaghan Ikiavira Itir Godin Boksiam ini.”

¹⁸ Eli Godin Boksiamin migirigiam baregha, Ikiavira Itir Godin Purirpenimin tiar akamin uan dabirabimin akiriba moghin iri. A namnam sara aghungizir gumazim egha

uaghan bar ghuri, kamaghin amizi a ira uan guriragharim apirigha maghirama areme. A 40plan azenibar Israelian gumazir dapanimin ike.

Finiasin amuim areme

¹⁹ Dughiar kamın Elin asamir guivim, Finiasin amuim a navim adai, ezi an otamin dughiam roghira ize. A miğiriğiar kam baraki, Filistiaba Ikiavira Itir Godin Bok-siam ini, ezi an ivozir afeziam ko an pam, aning uaghara areme. Ezi borim batamin mızazim otozi, a uan pam ko ivozir afeziam aremezir bizir kamning ginighnigha, bar mızazir ekiam isa zuamira borim bate. Mızazir kaba bar moghira a gamima a bar aremeghasava ami. ²⁰ Ezi amizir an gara itiba, me kamaghin a migei, “Ni atiatingan marki. Ni oragh, ni otarim bategha gifa.” Ezi borir kamın amebam tong men akatam baraghizir puvatigha men akatam ikarazir puvati.

²¹ An aremeghasa amua ghaze, “E Israelia, Ikiavira Itir Godin angazangarim ko gavgavim e ataki.” Kamaghin amizi, a ziam, Ikabot borim gati. Dughiar kamın, a uan pam ko uan ivozir afeziamın ovevem, ko Godin Boksiar apaniba inigha ghuzim ginighnisi.*

²² Egha bizir kam bangin, a kamaghin migei, “Apaniba Godin Boksiam inigha ghu, kamaghin amizi, Godin angazangarim ko gavgavim Israelia ataki.” An abuan kamaghin mikemegha givagha, an areme.

5

Ikiavira Itir Godin Boksiam Filistian kantrin iti

¹ Filistiaba Godin Boksiam inigha dikavigha, Ebeneserin nguibam ategha Asdotin nguibar ekiamın ghu. ² Me

* 4:21: Hibrun akamin ziar kam, “Ikabot,” an mingarim, miğiriğiar kamın min ghu, “Godin gavgavim itir puvati.”

otivigha givagha Godin Boksiam inigha, me uan asem Dagonin ziam fer dipenimin aven ghu. Egha Dagonin marvir guar dagiamin ingarizimin boroghin aneti. ³ Egha amimzaraghan bar mizaraghara, Asdotin gumazamiziba oseggha dikavigha garima, Dagonin marvir guam Ikiavira Itir Godin Boksiamin boroghin ira fuagha guam nguazim misoke. Kamaghin amizi, me Dagon inigha uam an danganimin anesara. ⁴ Me uam akuigha mizaraghara ua ghua Dagonin dipenimin aven ghua garima, marvir guar kam ua Ikiavira Itir Godin Boksiamin boroghin iri. Ezi Dagonin dapanim ko agharimning dipiriaghirigha tiar akamin boroghin irighav iti. Ezi an namnamra deraghavira iti. ⁵ Dughiar kamın ikegha iza datirighin, bizir mingarir kam bangin, men ofa gamir gumaziba ko gumazir Dagonin ziam feba, me uan Dagonin ziam fer dipenimin tiar akamin aven mangasa, an dapanim ko agharimning irighav ikezir danganim dika zuir puvati, me a ikiavkiragh arui.

⁶ Godin Boksiam Asdotin itir dughiamin, Ikiavira Itir God Asdotin itir gumazamiziba ko an boroghin itir darasi, a mizazim me gasa, me gamima me bar atiatingi. Egha okar kurabagh amima da men mikarzibar otifi. ⁷ Asdotin itir gumazamiziba osimtizir kabar ganigha kamaghin migei, "Israelian God, mizazim isa en asem Dagon ko e ganidi. Kamaghin amizi, e Boksiar kam ateghti a ua en nguibamin ikian kogham."

⁸ Egha me Filistiabar gumazir dapaniba bagha akam amadazi, me iza uari akufa. Me uari akuvazi, Asdot kamaghin gumazamizibar azai, "E Israelian Godin Boksiam manmaghin a damuam?"

Ezi gumazir dapaniba kamaghin migei, "Gumazitaba a inigh Getin nguibar ekiamin mangi." Ezi me a gisaghpuvgha Getin ghu, a Filistiabar nguibar ekiar igharazir

mam.

⁹ Ezi me Boksiamin akua Getin ghuzi, Ikiavira Itir God uaghan nguibar ekar kamin itir gumazamiziba mizazim me gasima, me puvirama atiati. Egha okar kuraba gumazamiziba ganiga bar me gasighasiki. ¹⁰ Kamaghin amizi, Getia Godin Boksiam isa Filistian nguibar ekar igharazim Ekronin anemada.

Boksiam otogha givazi, Ekronba pantemin dia ghaze, “Ame, e bar ovengasa, me Israelian Godin Boksiam inigha kagh ize.”

¹¹ Egha me Filistiabar gumazir dapanibar diazi me izezi, me kamaghin me migei, “E uari, ia Israelian Godin Boksiam amadaghtima, a ua uan danganimra mangi. A e ko en adaraziv soghti e arighireghan kogham.” Dughiar kamin, God mizazim me gasima, men avirim ariaghire. Kamaghin amizima, me bar moghira puvira atiati. ¹² Ezi okar kuraba gumazamizibar mikarzipar otivima, men marazi ariaghirim, marazi ariaghirezir puvati. Egha me uarir akurvaghasa Godin deima men dimdiar ararem ghua Godin Nguibamin oto.

6

Filistiaba ua Godin Boksiam amadazi a Israelin ghu

¹ Ikiavira Itir Godin Boksiam 7plan iakinibar Filistian nguazimin ike, ² ezi Filistiaba, uan ofa gamir gumaziba ko kukunir gumazibar diazi me izima, me kamaghin men azai, “E manmaghin Ikiavira Itir Godin Boksiam damuam? E uam an danganimin anemangisi, e manmaghira anemangam?”

³ Ezi ofa gamir gumaziba ko kukunir gumaziba kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia uamategh Israelian Godin Boksiam amangasa a? A dera, Egh ia pura anemangan kogham. Ia uan okar kuraba agivsi, ia osimtiziba agivamin

ofaba amadagh. Ia kamaghin damighti, ian arimariaba ua deragham, eghti ia fogh suam, e amizir osimtizir kam bangin, God pazavira e gami.”

⁴⁻⁵ Ezi gumazamiziba kamaghin migei, “E osimtiziba agivamin ofan manmaghin garim God daningam?”

Ezi ofa gamir gumaziba ko kukunir gumaziba kamaghin migei, “E 5plan Filistian gumazir dapaniba iti. E fo, en gumazir dapanir 5pla ko en gumazamiziba bar moghira arimariar ekiar kam iti. Kamaghin amizi, ia golin taba inigh 5plan okar ia bativizibar nedaziba, ko 5plan kuarzir en nguazim gasighasizibar nedazibar ingarigh, Godin Boksiam sara da amadagh. Egh ia Israelian Godin apengan iki. Ia kamaghin damuti, a ti en nguazim ko aseba ko ia sara uam osimtizir tam e daningan kogham.

⁶ Ia ti Isipian atrivim ko an gumazamiziba fomira God baraghizir puvatizi moghin damuam, o markiam. God bizir kuraba me ganiga me gamima, me onganigha Israelia ataghizi, me Isipin kantri ategha ghue. Ia arazir kam ginighnighiva, akirim ragh God gasan marki.

⁷ “Ia oragh. Ia karisin igiatamin ingarigh, egh bulmakaun amebar tighar ingangaritam damuamin pumuning inigh, karisin kam gikegh. Aningin nguzimning tighar otem ataghiragham. Egh ia bulmakaun kamningin nguzimning inigh bulmakaun divazimin mangi aning atigh. ⁸ Egh Ikiavira Itir Godin Boksiam inigh karis gisin anetigh. Egh ia osimtiziba agivamin ofan min, golin ingarizir okaba ko kuarziba, da isi boksia dozir tam darugh, egh a isi karis gisin Godin Boksiam boroghin dar atigh. Egh bulmakaun amebar kamning ateghti, aning uaning karis geku mangi. ⁹ Egh ia bar deraghvira gan, karis managhira mangam? A Boksiam izezir kantri Betsemesin nguibar ekiamin mangiti, ia deraghvira fogh suam Israelian God bizir

kurar kam e bagha anemada. Karis an mangan koghti ia fogh suam, God osimtizir ekar kam e bagha anemadazir puvati. Osimtizir kam ti puram oto.”

¹⁰ Ezi gumazamiziba migirigiar kam baregha an gin zui. Egha me bulmakaun amebat pumuning inigha karis gike. Egha bulmakauningin nguzimning inigha, bulmakaun divazimin aven aning ati. ¹¹ Egha me Ikiavira Itir Godin Boksiam ko, boksiar dozir okaba ko kuarzibar nedaziba aven itim, aning isa karis gisin aning ati. ¹² Me aning atigha givazi, bulmakauning biaghatigha Betsemesin nguibar ekiamin zuir tuavimin zui. Aning tuavir kam ataghizir pu. Bar puvati. Aning diav arava an zui, ezi 5plan Filistian gumazir dapaniba, karisin gin ghua Betsemesin mitaghniamin tu.

Godin Boksiam, Betsemes ko Kiriati Jearimin iti

¹³ Ezi Betsemesin gumazamiziba danganir zarir mamim azenibar ikia, witba aghora iti. Egha me kogha tuavimin gara, Godin Boksiamin apigha me bar akonge. ¹⁴⁻¹⁵ Ezi bulmakauning karis kurugha ghua, Betsemesin gumazir mam Josua, an azenimin otogha, azenimin aven dagiar ekar mamim miriamin tughav iti. Ezi Livaiba iza Ikiavira Itir Godin Boksiam ko boksiar me golin ingarizir nedaziba itim isa, dagiar ekar kam gisin da ariki. Ezi gumazamiziba karisin ter araribar dazibar kuegha, bulmakaun amebamning misuegha, Ikiavira Itir God bagha ofa gami, mati ofan bar isia mighirizim. Dughiar kamra Betsemesia uaghan, Ikiavira Itir God bagha ofan igharazir mabagh ami. ¹⁶ Filistiabar 5plan gumazir dapaniba gari, Israelia bizir kabagh amima, me dughiar kamra uamategha Ekronin ghue.

¹⁷ Ikiavira Itir God Filistiabar osimtiziba agivasa, me osimtiziba agivamin ofan min, 5plan golin okar nedaziba amada. Da vaghvagher men nguibar ekiabar ababaniba,

dar ziabar kara: Asdot, Gasa, Askelon, Get ko Ekron. ¹⁸ Me kuarzibar nedaziba amada, da vaghvagha men nguibar ekiar divazir gavgaviba itibar ababanim gami. Egha uaghan Filistian gumazir dapaniba garir nguibar dozibar ababanim gami. Ezi dagiar ekiar me Ikiavira Itir Godin Boksiam atizim, a Betsemesin gumazim Josuan azenimin aven ikia kamaghira iti. Dagiar kam, a bizir danganir kamın otozimin ababanim gami.*

¹⁹ Ezi Betsemesin gumazir 70pla Ikiavira Itir Godin Boksiamin averiamin gani. Kamaghin amizi God me misoghezi, me bar ariaghire. Ezi nguibar ekiar kamın itir 50,000in gumazamiziba ghaze, Ikiavira Itir God me gasighasiki. Egha me bar pamtemin azi.[†] ²⁰ Egha Betsemesin itir gumazamiziba kamaghin migei, “Ikiavira Itir God, a Godin bar zuezim, tinara an damazimin mitigham? Bar puvatigham. A en atartima, en tav bar deragh ikeghan kogham. Kamaghin amizi, e Godin Boksiam kam amadaghti, a igharagh mangam. E managhira anemangam?”

²¹ Egha me Kariat Jearimin nguibar ekiamin itir gumazamizibav mikimasa gumaziba amadazima, me ghua kamaghin me migei, “Filistiaba Ikiavira Itir Godin Boksiam uam an akua en nguibamin ize. E kamaghsua ia iziva a inigh.”

7

¹ Ezi Kariat Jearimin gumazamiziba iza Ikiavira Itir Godin Boksiam inigha ghua, mighsiar muziarimin pin, gu-

* 6:18: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. Ezi me fomira Hibrun akam Grikın akamin a gira, ezi migirigiar kam “dagiam,” Grikın akamin gin ghu. † 6:19: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. 7:1: 2 Samuel 6:2-4; 1 Eghaghaniba 13:5-7

mazim Abinadapin dipenimin aneti. Egha me an otarim Eleasar Boksiamin ganasa anemisefe.

Samuel kantri Israel gatifa

² Ezi Ikiavira Itir Godin Boksiam, 20plan azenibar Kiriati Jearimin ikezima, Israelia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin diava azi, egha a baghavira iti. ³ Ezi Samuel gin kamaghin Israelia migei, “Ia guizbangira navibagh iragh ua Ikiavira Itir God bagh ua izisi, ia ikizir igharazibar aseba ko aser amizim Astarten nedazim batokegh. Egh ia Ikiavira Itir God bar an apengan ikiva, a baghiva teviba apir. Eghti a ian akuragh Filistiaba batueghti me ua ia gativaghan kogham.” ⁴ Israelia Samuelin akam baregha, aser Balba, ko aser amizim Astarten nedaziba batuegha, Ikiavira Itir Godin ziamra fe.

⁵ Egha Samuel gin Israelia bagha akam amaga ghaze, “Ia iziva Mispan nguibar ekiamin uari akuvaghti, Ikiavira Itir God ian akurvaghsi, ki a ko mikimam.” ⁶ Ezi gumazamiziba bar iza Mispan uari akufa. Me mozir dipamin, Ikiavira Itir God bagha ofan min, an dipam tuava nguazim ginge. Egha dagheba tagha ikia ghua aruem iraghu.

Egha me kamaghin Ikiavira Itir God migei, “E nin damazimin arazir kuram gami.” Ezi Samuel Mispan Israelian midorozir gumazir dapanimin ikia, men kotiaba baragha men migirigiaba akiri.

⁷ Ezi Filistiaba kamaghin oraki, Israelia Mispan uari akufa. Ezi men 5plan gumazir dapaniba uan midorozir gumaziba inigha Israelia misoghasa Mispan izi. Ezi Israelia orazi, Filistiaba izima me atiati. ⁸ Egha Israelia Samuel migei, “Ni pamtemin ingar Ikiavira Itir God, en God, a ko mikim. A en akuraghti Filistiaba e gasighasighan kogham. Ni a ko migeir arazim ataghiraghan marki.” ⁹ Ezi Samuel sipsipin igiar mam misuegha, ofan min Ikiavira Itir God

1 Samuel 7:10 24 1 Samuel 7:17

bagha a tuazi a bar isia mighiri. Egha Samuel Israelian akurvaghasa pamtemin Ikiavira Itir God ko migeima, an a baregha men akura.

¹⁰ Samuel ofan bar isia mighirim gamuavira itima, Filistiaba midorozim forasa roghira ize. Ezi Ikiavira Itir God Filistiabagh isin, overiamin ararim gamizi, a bar pamtem dagarazi, men nighniziba onganizi me tintinibar arima, Israelia men gani. ¹¹ Egha Israelian gumaziba Mispa ategha, Filistiabar agiragha tuavimin men avirim misozi me ariaghire, egha me ghua Betkarin nguibamin boroghin oto.

¹² Ezi Samuel gin dagiar ekar mam inigha Mispa ko Senin nguibamningin tizimin anesara. Egha kamaghin migei, “Dagiar kam, a Ikiavira Itir Godin ababanim, a en akuragha iza datirighin tu.” Egha ziar kam a gati, “Dagiar Akurvazim.” ¹³ Kamaghin amizi, God Filistiaba bar me abira, dughiar kamin, Samuel Israelian gumazir dapanimin itima, Ikiavira Itir God bizir kabagh ami. A Filistiabar tuaviba apirima me ua iza Israelin nguazimin aven misozir puvati. ¹⁴ Fomira Filistiaba Israelian nguibar ekiamning Ekron ko Getin tizimin itir nguibaba ini, ezi datirighin me ua da isa Israelia ganingi. Filistiaba ua Israelian nguazir otevitam gativazir puvati. Israelia uaghan ua Amoria ko uariv sozir puvatigha, uari inigha deraviram apia.

¹⁵ Ezi Samuel Israelian gumazir dapanimin ikia ghuava areme. ¹⁶ Azeniba bar Samuel nguibar ekar kabar zui, Betel, Gilgal ko Mispa, a ghua Israelian kotiaba baragha men osimtiziba akiri. ¹⁷ A nguibar kabar ingangarim agivagh, uamategh uan nguibam Raman mangam. A uaghan nguibar kamin kotiaba barasi. Egha uaghan Raman Ikiavira Itir God bagha ofa gamir dakozir mamin ingari.

Sol Israelian atrivimⁱⁿ oto

8

*(Sapta 8--15)**Israelia uari bagha atriviba buri*

¹ Samuel ghurizir dughiamin, a uan otarir pumuning Israelian gumazir dapanimningin ikiasa aning amisefe. ² An otarir ekiamin ziam, Joel, ezi dozimin ziam, Abiya. Aning Berseban ikiava, gumazamizibar kotiaba baragha men osimtiziba akiri. ³ Egha aning uan afeziamin arazibar gin zuir puvati. Puvati. Aning dagiaba iniasa bar kufi, egha aning gumazir mabar amamangatizi, me uari bagha nighnigha dagiaba isa aning ganidima, aning men kotiabar ghuangsigha deragha dar kirir puvati.

⁴ Aningin arazir kam bangin, Israelian gumazir dapaniba uari akuvagha Samuelin ganasa Raman nguibar ekiamin ghu. ⁵ Me ghuegha kamaghin Samuel migei, "Ni oragh. Ni ghurigha givazima nin otarimning nin arazir aghuibar gin zuir puvati. E kamaghsua, ni e bagh gumazitam amiseveghti, a en atrivimin ikiva e geghuvam. E kantrin igharazibar min otivasa."

⁶ Ezi Samuel men azangsizir me uari bagha atrivir tam amisivasa an azarazir azangsizir kam ginighnizima, an an nighnizimin derazir puvati, ezi a uabin mikimasava Ikiavira Itir Godin azai, a manmaghin damuam. ⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, "Bizir gumazamiziba uari bagha nighnigha nin azangsizir kaba, ni me baragh dar amu. Ni kamaghin nighnighan marki, me nin aghuagha ni batosi. Puvati. Ki men atrivimin ikian me aghuagha na batosi. ⁸ Ni deragh oragh. Dughiar ki Isipin kantrin me inigha iza datirighin, me akirim na gasaragha asebar

8:5: Godin Araziba 17:14; 1 Samuel 8:19-20
10:19; 12:17-19; Hosea 13:10-11

8:7: 1 Samuel

ziaba fe. Ezi datirighin me uaghan akirim ragha ni gasara. ⁹ Ezi ki kamaghsua, ni men akam baregh me bagh atrivir tam amisefegh. Ni migirigiar gavgavim me daning suam, ia bar deraghvira bizir ia azarazim bagh nighnigh. Egh atrivim damuamin araziba ni bar deravira dar gun me geghanigh.”

¹⁰ Kamaghin amizi, Samuel gumazir me uari bagh atrivitam amisivasa azaraziba bagha ghugha, Ikiavira Itir God me mikimasa mikemezir bizibar gun me migei. ¹¹ Ezi Samuel kamaghin me migei, “Ian atrivim otoghiva, a bizir kabar ia damuam. A ian otaribar amuti, me midorozir gumazibar otivam. Eghti midorozimin dughiamin, tarazi misoghamin karisbar tuivighti, tarazi misoghamin hoziabar dapiagham. Eghti gumazitaba ingangarir kam damuam, atrivim uan karis inigh managh mangisi, me faragh ivemaram. ¹² A gumazitabar amuti me 1,000plan midorozir gumazibar dapanimin ikiti, tarazi 50plan midorozir gumazibar dapanim ikiam. Eghti ian otarir taba an azenim bagh nguazim abighti, tarazi an azenimin dagher andiziba iniam. Eghti tarazi misoghamin bizibar ingariva, karisin biziba sara ingaram. ¹³ Atrivim ian guiviba inighti me a bagh sandabar ingar, uaghan bretba ko dagher igharazibar an dipenimin da tuam. ¹⁴ Egh a, dagher bar dirir ian azenibar itiba, ko wainin azeniba ko olivin azeniba, dar dagher aghuiba isi, uan ingangarir gumazir dapanibar aningam. ¹⁵ Ia uaghan wainin oviziba ko witin oviziba isi 10plan pozibar dar arigh, egh dar pozir vamira isi a daning. Eghti a dagher kaba isi uan ingangarir gumazir dapaniba ko an ingangarir gumazir kinibar aningam. ¹⁶ Atrivim uan ingangaribar amusi, ian ingangarir gumaziba ko ingangarir amiziba inigham, a ian gumazir igiar bar aghuiba ko donkiba sara iniam. ¹⁷ Egh a ian 10plan sipsipbar tongin sipsipin vamira iniam. Egh

ia damuti, ia an ingangarir gumazir kinibar min ikiam. ¹⁸ Atrivir ia uari uari bagha misevezir kam otoghiva, arazir kabar ia damutima, ia atrivim basemegh atariva migirigiar aviribar amuva Ikiavira Itir Godin mikimam. Eghti Ikiavira Itir God, a bar ia bareghan kogham.”

¹⁹ Ezi gumazamizir kaba Samuelin akaba baraghan aghuagha, kamaghin a migei “E aghua. Ni e bagh atrivir tam amisefegh. ²⁰ E kantrin igharazibar min otivasa, eghti en atrivim e gativagham. Egh e uan apanibav soghsi mangamin dughiamin, a en midorozir gumazibagh ativagh men faragh mangam.”

²¹ Ezi Samuel gumazamizir kabar migirigiaba baregha ghua Ikiavira Itir God migei. ²² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Samuel migei, “Aria, ni men akam baregh me bagh atrivitam amisefegh.”

Ikiavira Itir God mikemegha givazi, Samuel ghua kamaghin Israelian gumazibav gei, “Ia bar moghira uan nguibabar mangi.”

9

Sol Samuel bato

¹ Gumazir mam Benjaminin anabamin aven iti, an ziam Kis. An Abielin otarim, ezi Abiel Serorin otarim, ezi Seror Bekoratin otarim, ezi Bekorat Afian otarim. Kis midorozibagh amir gumazir gavgavim, egha gumazir igharazibar tongin ziam ti. ² Egha an otarir mam iti, an ziam Sol. Sol gumazir igiar ruarir dirir gavgavim, ezi Israelian gumazitam an min ruarazir puvati. An ganganiba uaghan bar derazi, a Israelian igharaz darazigh afira.

³ Dughiar mamın, Solin afeziam Kisin donkin maba tintinibar ghuegha ovenge. Ezi Kis kamaghin Sol migei, “Ni ingangarir gumazitam inigh gua mangi donkiba buri.”

⁴ Ezi aning dikavigha Efraimin mighsiar dozibar ghu, egha

Salisan nguazir otevir mamin ghugha dar apizir puvati. Aning uaghan Salimin nguazimin ghugha donkibar apizir puvati. Egha aning gin Benjaminin nguazimin ghugha, donkibar apizir puvati. Bar puvati.

⁵ Aning tagha Sufin nguzimin ghua otogha givagha, Sol kamaghin uan ingangarir gumazim migei, “Aria, ga uamategh uan nguibamin mangam. Puvatighti, gan afeziam ga ginighnigh pamtem nighnizir aviribar amuva uan donkiba ginamadagham.”

⁶ Ezi ingangarir gumazim kamaghin migei, “Ga, tong orarkegham. Gumazir mam Sufin nguibamin ikia Godin akam akura iti. A migeir akaba da guizbangiram otifi. Ezi gumazamiziba ziar ekiam a ganidi. Ga mangi an ganika, a ti tuavir ga mangamimin gun ga mikimam.”

⁷ Ezi Sol kamaghin ingangarir gumazim migei, “Ga a bagh mangam. Egh ga bizir aghuir manatam inigh mangi a daningam? Gan mitaribar itir dagheba gifa, dagher natam itir puvati.”

⁸ Ezi ingangarir gumazim kamaghin migei, “Ki silvan muziarir mam iti. Ki a daningighti a donkiba itir dangaminin gun ga mikimam.”

⁹ (Fomira, Godin akam inigha izir gumaziba, Israelia kamaghin me dibori, “Kukunir gumaziba.” Eghti gumazitaba bizitam bagh Godin azangsighsi, kamaghin mikim suam, “E kukunir gumazimin ganasa.” Kamaghin amizi, Sol kukunir gumazim bagha azai.)

¹⁰ Ezi Sol kamaghin uan ingangarir gumazim migei, “Bar dera. Ni izi ga mangam.” Egha aning nguibar ekier Godin ingangarir gumazim itimin zui.

¹¹ Aning nguibar mighsiar dozim itimin ghuavanadir dughiamin, guivir igiar maba dipam tuasa izima aning men azai, “Kukunir gumazim nguibar ekiamin iti, o puvati?”

¹² Ezi guivir igiaba kamaghin aningin akam ikaragha ghaze, “Are. Kukunir gumazim iti. Gumazamiziba datirighin, Godin ziam fer danganimin ofa damuasa, kamaghin amizi, a datirighira nguibar ekiamin ize. Gua zuamira mangi. ¹³ Gua nguibar ekiamin aven mangi an apigham. A nguibar ekiamin aven ikiavira iti, a tighar Godin ziam fer danganimin mangam. A gumazamiziba ko Godin ziam fer danganimin iki me ko damam. A faragh otoghiva deragh ofa damusi Godin azaraghti, me gin damam. Kamaghin amizi, gua zuamira mangiva a batogh.”

¹⁴ Guivir igiaba mikemegha givazima, Sol uan ingan-garir gumazim ko nguibar ekiamin zui. Aning divazir kamın tiar akamin aven ghua garima, kukunir gumazir kam men boroghin izi. Kukunir gumazir kam, kar Samuel, a nguibar ekiamin azenan mangi, Ikiavira Itir Godin ziam fer danganimin mangasa.

¹⁵ Boghinaron mizaraghara Sol tighar izamin dughiamin, Ikiavira Itir God faragha kamaghin Samuel migei, ¹⁶ “Gurumin dughiar kamra, ki Benjaminin anabamin gumazitam amadaghti a izam. Eghti ni borem isi an dapanim gingegh, kar ababanir a Israelian gumazamizibar atrivimin ikiamim. Ki Filistiabar gari, me osimtizir ekiam ko mizazim Israelia ganidima, me uarir akurvaghasa nan ingarava arai. Eghti gumazir kam men akuragh Filistiabar gavgavimin ua me iniam.”

¹⁷ Amimzaraghan Samuel Solin api, ezi Ikiavira Itir God a migei, “A mara, ki boghinaron gumazir mam baghavira ni mikeme. A nan gumazamiziba bar me gativagham.”

¹⁸ Ezi Sol nguibar ekiamin tiar akamin Samuel batogha kamaghin an azara, “Kukunir gumazimin dipenim managhira iti? Ni na mikimam o?”

¹⁹ Ezi Samuel kamaghin a migei, “Ki uabi ki kukunir gumazim. Gua faragh Ikiavira Itir Godin ziam fer danganimin mangi, egh gua datirighin na ko damam. Ki gurum mizaraghara, bizir ni ifongezibar gun ni mikimam, egh ni amadaghti ni uamategh mangam. ²⁰ Ki fo, ian donkiba 3plan dughiar givazibar ovenge, ezi ni da bagh osiman marki. Me da batogha gifa. Ezi ni oragh. Israelian gumazamiziba, me bar tinara gifonge? Me ni ko nin afeziamin adarazira bar me gifonge. Bar guizbangira!”*

²¹ Ezi Sol kamaghin Samuel migei, “Ki Benjaminin anabamin gumazir mam. Ezi Israelian anababar tongin, a bar anabar muziarim. Ezi nan afeziamin ikizim, e Benjaminin anabamin tongin ziaba puvati. Ezi ni tizim bagha migirigiar kamin na gami?”

²² Sol mikemegha givazi, Samuel a ko an ingangarir gumazim inigha, me dipenimin aven apir danganimin ghue. Samuel faragha 30plan gumazibar diazima, me izegha damasa apiagha gifa. Ezi Samuel Sol mikemezi a uan ingangarir gumazim ko, aning dabirabir dakozir faraghavira itim gaperi. ²³ Ezi Samuel isair gumazim migei, “Asizir tuzir ki ni ganingizim, ni a inigh izi.”

²⁴ Ezi isair gumazim asizir suer tuzir aghuiba itim asigha pin anakagha ghua Solin guamin aneti. Ezi Samuel ghaze, “Ni gan, kar asizir ni bagha atizim, ni anemi. God faragha na migia ghaze, ni datirighin e ko isar kamin iki damam, ezi ki gumazir kabar diagha, asizir kam ni bagha aneti. Kamaghin amizi, ni anemi.” Ezi Sol dughiar kamin Samuel koma api.

* 9:20: Hibrun akam kagh deragha akam abighizir puvati. Gumazir maba kamaghin a gira, “Ni manmaghin nighnisi, tinara Israelian bizir aghuiba iniam? Ni uan afeziamin adarazi ko, iarara ada iniam.”

²⁵ Egha me gín ofa gamir dakozim ategha nguibar ekiamín uaghiri. Egha Samuel Sol inigha uan dipenimín aven ghugha, dipenimín avughsir danganimín ikia Sol ko mígei. Egha me ghuriamín dakuasava Sol bagha misiam akirizi, an akui.

Samuel, atrivimín ikiasa Sol amisefe

²⁶ Ezi Samuel bar mizaraghara osegha avughsir danganimín Solín dia ghaze, “Ní dikafigh. Kí ní amadaghtima ní uan nguibamín mangam.” Ezi Samuel dikavigha izaghira a ko tuavimín zuima, Solín ingangarir gumazim uaghan aning ko zui.

²⁷ Me nguibar ekiamín mitaghniamín boroghín ghua, Samuel kamaghín Sol mígei, “Ní uan ingangarir gumazim amadaghtima a faragh mangi. Eghti ní tong na ko ikiti, kí God mikemezir migirigiabar gun ní mikímam. Ezi an ingangarir gumazim faragha ghu.”

10

¹ Egha Samuel olivín borem itir misevir dozim inigha, an dapanim gíngegha an tore. Egha ghaze, “Ikiavira Itir God ní ginabagha ghaze, Ní nan gumamaziziba, Israelian atrivimín ikiam. Ní me gativagh men akurvagh me okarizir apanibar gavgavim da ua me iniam. Eghti ababanir tam, nín akakagh suam, Ikiavira Itir God, ua bagha inabazir gumamazizibagh ativaghasa, ní ginaba.

Ni datirighin ababanir kamin ganam.* ² Ni na ategh mangiva, Benjaminin nguazimin mitaghniamin, Selsan nguibamin, me Resel afazir dagiar mozimin boroghin gumazir pumuning batogham. Eghti aning donkin ni ruiagha aruibar gun ni mikim suam, me dar api, ezi nin afeziam dagh nighnizir puvati, a ni ginighnigha azangsighavira ikia ghaze, ki manmaghin uan otarim damuam.

³ “Egh ni tuavimin mangi, Taborin nguibamin itir temer ekiamin otogham. Eghti gumazir 3pla Ikiavira Itir God bagh ofa damusi Betelin mangisi izi temer kamin ni batogham. Men faraghavira izamim, a memen 3pla inigh izam, eghti tav bretin 3pla inigh izam, eghti abuananam wainin dipam aven itir memen inimin isamizir misevim inigh izam. ⁴ Gumazir kaba dughiam ni daningiva bretin pumuning ni daningam, eghti ni aning inigh.

⁵ “Eghti ni Ikiavira Itir Godin mighsiamin Gibean nguibamin mangi ganti, Filistiabar midorozir gumaziba danganir kamin ikiam. Egh ni nguibar ekiamin miriamin mangi, Godin akam inigha izir gumazir okoruamin ganti, me Godin ziam fer danganim ategh izighiram. Men tarazi faragh mangi gitaba ko tambarinbav soghiva marvibagh iviam. Eghti tarazi Godin akam pamtem an gun mikimiva

* **10:1:** Bar fomira gumaziba Hibrun akamin Grikin akam giragha, kagh migirigiam gamizi a mong ruara. Ezi e fozir puvati, me migirigiam kagh uari aneti, o a ti fomira uaghan Hibrun akamin iti, egha datirighin ua itir puvati. Men Grikin akam kamaghin ghu, “Egh ni me gativagh men akurvaghti apaniba me gasighasighan kogham. Ezi ki datirighin bizir ni bativamibar ni mikimasa. Eghti ni bizir otivamin kabar gan fogh suam, Ikiavira Itir God gumazamizir kabagh ativagh men ganasa ni amisefe. Bizir kaba da kamakin.” **10:2:** Jenesis 35:19

dimiva ighi izam. ⁶ Eghti Ikiavira Itir Godin Duam zuamira ni gizivaghti, ni Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumaziba ko Godin akam pamtem an gun mikimiva ighi izam. Egh ni igharagha garir gumazimin otogham. ⁷ Bizir kaba ni bativti, God ni ko ikiam. Kamagh amizi, ni damuasa nighnizir biziba ni dar amu.

⁸ “Ni faragh Gilgalin mangi, 7plan dughiabar iki na mizuam, eghti ki izi ofan bar isi mighiramiba ko, God ko navir vamiran ikiamin ofabar amuam. Egh ki ni damuamin bizibar, gun ni mikimti, ni dar amuam.”

⁹ Ezi Sol Samuel ategha raghirigha, mangasava amir dughiamin, God navir igiam Sol gati. Ezi bizir Samuel mikemeziba dughiar kamra bar a batifi. ¹⁰ Ezi Sol uan ingarir gumazim ko Gibeian otozi, Godin akam inigha izir gumazir okoruar mam a bato. Bar zuamira Godin Duam a gizivazi, a me koma Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazimin min diava Godin akam pamtem an gun migia ighiagha rui. ¹¹ Ezi gumazamizir fomira a gifoziba, kamaghin an gara uarir azangsis, “Bizir tizim Kisin otarim Sol bato? A ti uaghan Godin akabar gun migeir gumazim, o?”

¹² Ezi kagh itir gumazir mam kamaghin azai, ni manmaghin nighnisi, “Godin akabar gun migeir gumazir kaba, men afeziaba manmaghin garir gumaziba? Ezi azangsizir kam ikiavira ikia ghu datirighin aghuzir migirigiamin min oto: ‘Sol ti guizbangira Godin akam inigha izir gumazibar tongin iti, o?’” ¹³ Ezi Sol Godin akamin gun mikemegha givagha, Godin ziam fer danganimin ghuavanabo.

¹⁴ Ezi Solin afeziar dozim, a Sol uan ingangarir gumazim ko aningin azara, “Gua managh ghugha izi?”

Ezi Sol ghaze, “Ga donkiba buriasa ghua dar apizir puvatigha, maghira Samuel bagha ghu.”

¹⁵ Ezi Solin afeziar dozim ghaze, “Ga uaning, ni na mikim, Samuel tizibar ni mikeme?”

¹⁶ Ezi Sol a migia ghaze, “A kamaghin ga mikeme, gumazir maba donkiba bato.” Egha Sol atrivimin ikiasa Samuel a ginabazir bizimin gun uan afeziar dozimin mizekir puvati.

Sol atrivimin oto

¹⁷ Ezi Samuel Israelian gumazamiziba bar men diazi, me iza Ikiavira Itir Godin damazimin Mispan nguibar ekiamin uari akufa. ¹⁸ Me uari akuvagha givazi, a kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God a Israelian God, a ghaze, a isipin ia inigha ian akua kagh ize. A isipia ko gumazamizir igharazir pazavira ia gamibar, dafaribar ua ia ini. ¹⁹ Ezi ia dughiar kurabar aven itima Godin ian akurazir kam, ia datirighin akirim ragha a gasara. Egha ia kamaghin a migei, ia kamagsua, an atrivitam ia daningam. Kamaghin amizi, ia datirighin izi uan anababa ko ikizibar Ikiavira Itir Godin damazimin tuifigh, eghti a ia bagh atrivitam amisivam.”

²⁰ Egha Samuel Israelian anababa vaghvagha bar me inigha iza, satu gikararangiva Ikiavira Itir Godin ifongiam gifoghamin arazim gamua, egha Benjaminin anabam amisefe. ²¹ Egha Samuel Benjaminin anabamin itir ikiziba inigha iza, vaghvagha men ikiziba gara satu gikararava, Matrin ikizim amisefe, egha Matrin ikizim bagha, satu gikararava, Sol amisefe, a Kisin otarim. Ezi me a buriava an apizir puvati. ²² Kamaghin amizima me ua Ikiavira Itir Godin azara, “Gumazir kam, a kagh izava otoo, o puvati?”

Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Are, a muna bizir pozir ekiabar tongin modo.”

²³ Me akar kam baregha ivemara ghua Sol inigha iza uarir tongin anetizi, a uan suemningin tugha me gafiragha bar ruara. ²⁴ Ezi Samuel gumazamizibav gei, “Ia gumazir kamın gan, kar gumazir Ikiavira Itir God inabazim. Tav uam en tongin an min itir puvati.”

Ezi gumazamiziba bar pantemin dia ghaze, “A en atrivim, a dughiar ruarimin ikiamin atrivim!”

²⁵ Ezi gumazamiziba uan atrivim damuamin araziba ko atrivim uabi damuamin araziba, Samuel adar gun me migei, egha akınafarimin da osiri. Egha akınafarim isa Ikiavira Itir Godin Purirpenimin Godin damazimin aneti. Egha gumazamiziba bar me amadazima, me uamategha uan nguibabar ghue.

²⁶ Ezi Sol uaghan uan nguibam Gibeon ghu. Ezi midorozir gumazir gavgavir maba, God men navibagh irazi, me uaghan Solin gin ghue. ²⁷ Ezi gumazir akaba batozir maba kamaghin migia ghaze, “Gumazir kam manmaghin en akuragham?” Egha me bar Solin aghuagha, bizir aghuitaba a daningan aghua. Ezi Sol akatam me ikarazir puvati.

11

Sol Amonia misogha me abini

¹ Ezi Amonian Atrivim Nahas, gin uan midorozir gumaziba inigha Israelin itir Distrik Gileatin aven ize. Nahasin midorozir gumaziba Jabesin nguibar ekiam koro, kamagh amizima Jabesin gumazamiziba kamaghin a migei, “Ni migirigiatam e ko anekirighti, e nin apengan ikiam.”

² Ezi Nahas kamaghin migei, “Tuavir bar vamira ki ia ko akam akiram. Ia Jabesin itir darasi, ki bar ian damazir agharir guvimin itiba asigham, eghti arazir kam aghumsizim ia ko Israelian igharaziba bar me daningam.”

³ Ezi Jabesin gumazir dapaniba akar kam baregha kamaghin Nahas migei, “Ni dughiar 7pla e danighti, e gumazitaba amadaghti me Israelian ikiziba bar men azaraghtima, me ti izi en akuragham. Eghti gumazir en akurvaghamiba puvatighti, e uari isi ni daningiva nin apengan ikiam.” ⁴ Ezi akam inigha zuir gumaziba ghua Gibeian nguibar ekiamin oto, kar Solin nguibar ekiar a itim. Egha me, me gegharima, gumazamiziba bar puvirama azi.

⁵ Dughiar kamın Sol uan obarir azenimin ingarigha givagha, bulmakaun azenimin ingariziba inigha iza, gumazamizibar azirakam barasi. A nguibamin izegha givagha men azai, “Ia tizim bagha bar moghirama azi?” Ezi me Jabesia amadazir akaba bar dar gun a geghari. ⁶ Sol akar kaba baregha givazi, Godin Duam zuamira a gizivagha pamtemin an ingarima, an atara navim bar oseme.

⁷ Egha a bulmakaun pumuning inigha aning misuegha, aningin asizir tuziba aghoregha, asizir tuzir kaba isava gumazir migirigiaba inigha izibagh aningi. Egha a kamaghin me migei, ia asizir tuzir kaba inigh mangi Israelian gumazamizibar ikiziba bar men akakagh. Egha akar kam akunasa me migei, “Gumazir manam Sol ko Samuelin akuragh Amonia misueghan koghti, Sol gumazir kamın bulmakaubav sueghiva, asizir tuzir kabar min dar ghoram.” Gumazamiziba akar kam baregha givazi, Ikiavira Itir God me gamizima me bar atiatigha dikavigha izi. Me bar navir vamiran ikia, uari akuvagha, gumazir gavgavir mamın min otogha izi. ⁸ Egha Sol gumaziba bar me mikemezima, me Besekin nguibar ekiamin uari akuvazi, a Israelia diborima me 300,000in midorozir gumaziba, ezi Judan midorozir gumazibar dibobonim 30,000.

⁹ Ezi midorozir gumazir kaba, kamaghin Jabesian akam

inigha izir gumazibav gei, “Ia ua Jabesin mangi kamaghin uan gumamazibav mikim: E gurumin aruemin, izi ian akuragh ian apanibar gintigham.” Ezi Jabesian akam inigha izir gumazir kaba ghua akar kamın gun uan gumamazibav geima, me oregha bar akonge.

¹⁰ Egha me Nahas migei, “E gurumin ni bagh izam, ni bizir tizimin e damusi ni a damu.”

¹¹ Bar mizaraghara aminim tighar tiam, Sol uan midorozir gumaziba ikizir 3plan me abiki, ezi aminim itima me ivemara ghua Amonia misosi. Me puvira men aviribav sozima me ariaghira ghua aruer arizimin tu. Ezi Amonian gumazir ariaghirezir puvatizir varazira, me tintinibar aregha vaghvaghera iti.

¹² Ezi Israelia gin kamaghin Samuelin azara, “En akar gumazir manaba ghaze, Sol en atrivimin ikian kogham? Ni en mikemeghtima, e me misueghtima me arimighiregham.”

¹³ Ezi Sol men akam baregha kamaghin me migei, “Puvati. Dughiar kamra, Ikiavira Itir God e Israelia a en apanibar agharimin e ini. Kamaghin amizi, e dughiar kamın uan akar gumazitam misueghti an aremeghan kogham.”

¹⁴ Sol mikemegha givazi, Samuel kamaghin gumamazibav gei, “E Gilgalin nguibar ekiamin mangi uam akam akirigh kamaghin mikim suam, Sol en atrivimin ikivira ikiam.”

¹⁵ Kamaghin amizi, me bar Gilgalin ghuegha, Ikiavira Itir Godin damazimin me kamaghin akam akira ghaze, “Sol a en atrivim.” Egha me Godin damazimin ikia God ko navir vamiran ikiasa ofabagh ami. Ezi Sol Israelia ko, me bizir kam bagha bar akonge.

12

Samuel akar abuananam Israelia mikiri

¹ Ezi Samuel gin kamaghin Israelia migei, “Ia oragh, ia bizir aviriba bagha nan azangsizima, ki ia baregha, atrivir mam ia gativaghasa ia ganingi. ² Ia gan! Atrivir kam, nan danganim inigh ia isi tuavir aghuimin ia amangam. Ki uabi ghurigha dapanir arizir ghurghuriba na batifi, ezi nan otariba ekevegha ia ko iti. Ki fomira uan igiamra ikia ian gumazir dapanimin ikia iza datirighin tu. ³ Ki uabi kir kara. Ia bar deragha nan arazibagh fo. Ki arazir kuratam ia damighti, ia Ikiavira Itir God ko atrivir a ia bagha inabazimin damazimin, nan gun mikim. Ki ti gumazitamın bulmakaun tam o donkin tam ini, o? Ki ti tav gifaragha an biziba okeme, o? Ki ti tav pazava a gami, a? Ki ti gumazitamın amamangatizi, a modogha dagiabar na givezegha, na gakaghorima ki kotiaba paza dar suisi, a? Ki arazir katam damighti, ia na mikemeghti, ki anekirigh uam a ikarvaghām.”

⁴ Ezi gumamaziziba kamaghin a ikaragha ghaze, “Bar puvati. Ni bizitam e gifarava, e gekuava arazir kuratamin e gamizir puvati. Egha gumazitam ataghizi, an akar isingtizibar ni migeima, ni dar gin zuir puvati.”

⁵ Kamaghin amizi Samuel ghaze, “A dera. Ikiavira Itir God ko a misevezir atrivim ian akar kam baregha gifa, egha fo ia nan dafarimin arazir kuratamin apizir puvati.”

Ezi me ghaze, “Guizbangira. Ikiavira Itir God fogha gifa.”

⁶ Egha Samuel ua kamaghin me migia ghaze, “Are, Ikiavira Itir God fogha gifa. A fomira Moses ko Aron amisefe, egha ian inazir afeziaba Isipin kantrin me inigha azenan kagh ize. ⁷ Kamaghin amizi, ia deragh kuariba arigh oragh, ki kamaghin ia geghanasa, dughiar aviriba

Ikiavira Itir God ingangarir aghuibagh amua ia ko, ian inazir afeziabar akurvaki. ⁸ Ian ovavim Jekop uan adarazi ko me ghua Isipin iti, ezi Isipin itir gumaziba arazir kurabar me gami, ezi me uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God miğiava araima, a me bagha Moses ko Aron amadazi, aning Isipin ian ovaviba inigha azenan iza kagh me ati. ⁹ Ezi me Ikiavira Itir God, men God, me a gin amada. Kamaghin amizi, a Hasorin nguibar ekiamin midorozir gumazibar dapanim Sisera ataghizi, a iza me misosi. Ezi dughiar igharazimin, God Filistiaba ataghizi me iza me misosi. Ezi dughiar igharazimin, a Moopian atrivim ataghizi, a iza me misogha me abini. ¹⁰ Kamaghin amizi, ian ovaviba pamtemin dia, kamaghin Ikiavira Itir God miği, 'O Ikiavira Itir God, e akirim ni gasaragha aser Balba ko aser amizim Astarten ziam fe. Kamaghin amizi, e arazir kuram gamigha gifa. Ni datirighin en apanibar agharimin e iniasa, e ua nin azangsis, eghti e ni baghvira iki nin ziamra fam.'

¹¹ "Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God men migirigiam baregha, Israelia bagha Gideon ko Bedan, Jepta ko ki uabi Samuel, a men akurvaghasa e amada. Guizbangira, e gumazir dapaniba bar moghira ian apanibar agharibar ia ini, ezi ia Israelia deraghavira iti.*

¹² "Dughiar kaba bar, Ikiavira Itir God, ian God, a uabira ian atrivimin ti. Egha ia garima, Amonian Atrivim Nahas iza ia ko misoghasa. Ia Ikiavira Itir God ian atrivimin

12:8: Ua Me Ini 2:23 12:9: Gumazir Dapaniba 3:12; 4:2; 13:1 12:10: Gumazir Dapaniba 10:10-15 12:11: Gumazir Dapaniba 4:6; 7:1; 11:29; 1 Samuel 3:20 * 12:11: Gideonin eghaghanim, a Gumazir Dapaniba sapta 6--8in iti. Ezi Jeptan eghaghanim, a Gumazir Dapaniba sapta 11--12in iti. Ezi Bedanin migirigiaba itir puvati. Kamaghin amizi, gumaziba ghaze, Bedanin ziar igharazim ti Barak, o Samson. 12:12: 1 Samuel 8:19

ikiasa ia ifongezir puvati, egha ia kamaghin na migei, 'Marki, Ni e bagh atrivitam amisivasa e ifonge.'

¹³ "Ia gan! Ian atrivir ia inabazimra kara, ia a bagha azarazi, Ikiavira Itir God a isa ia ganingi! ¹⁴ Ia Ikiavira Itir Godin atiating an apengan iki. Egh ia an ziam fiva an akaba baragh, ia uan atrivim ko ia bar, an Akar Gavgaviba zurara dar gin mangi, eghti God dabirabir aghuim ia daningam. ¹⁵ Eghti ia oraghan kogh Ikiavira Itir Godin Akar Gavgaviba batueghti, Ikiavira Itir God uan gavgavimin, ia ko ian atrivim sara puv ia damigham. ¹⁶ Ia oragh. Ia tugh gavgavighi, Ikiavira Itir God bizir bar ekiatam damighi ia an ganam. ¹⁷ Ia fo, kar witin ovizir aniziba aghoramin dughiam, ezi kar amozimin dughiam puvati. Ki datirighin Ikiavira Itir God ko mikimti, an ararim ko amozim damuti, ararim dagaraghti, amozim arigham. Eghti ia ganigh fogh suam, ia arazir bar kuramin Ikiavira Itir Godin damazimin a gamigha, uari bagh atrivitam amisivasa an azara."

¹⁸ Ezi dughiar kamra, Samuel Ikiavira Itir God ko migeima, an ararim ko amozim amadazi, ararim dagarazi amozim maghram ariki. Ezi gumamaziziba bizir kamin ganigha Samuel ko Ikiavira Itir Godin atiatingi.

¹⁹ Kamaghin amizima, gumamaziziba Samuel migei, "E uari, gumazir aruam, e nin ingangarir gumamaziziba, e kamaghsua, ni e bagh Ikiavira Itir God, nin God, a en apangkuvighsi a mikim, eghti e ovengan kogham. E fo, e arazir kurar aviribagh ami, e datirighin fo, e arazir kurar igharazir mam gamua, uari bagha atrivim amisivasa nin azara."

²⁰ Ezi Samuel kamaghin me ikaragha ghaze, "Ia atiatingan marki. Guizbangira ia arazir kuram gamigha gifa. Egh ia bar akirim ragh Ikiavira Itir God gasan markiam.

Ia guizbangira an gin mangiva, uan navir averiabar, bar moghira an ziam fi an ingangarim damusi gavgafigh. ²¹ Egh ia gavgaviba puvatizir asebar gin mangan marki. Da guizbangira pura bizir kiniba, eghti osimtizibar dughiabar me ian akuragh ua ia inighan kogham. Bar puvatigham. ²² Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godin ifongiamra, a ia ginabazi ia an gumazamizibar otifi. A uan ziar ekiam ginighnigh, egh akirim ragh ia gasaraghan kogham. ²³ Ia deraghvira ikisi, kirara God ko mikimamin ingangarim iti. Ki God ko migeir arazim ategham, mar ki arazir kuramin Ikiavira Itir God gami. Ki arazir aghuiba ko voroghira zuir tuavibar ian sure damuti, ia dar gin mangi. ²⁴ Ia bizir bar ekiar Ikiavira Itir God ian akurvagha ia gamizibagh nighnigh, egh zurara an atiating an apengan iki. Ia uan navir averiabar aven guizbangira an gin mangi an ziam fiva, an ingangarim damusi gavgafigh. ²⁵ Egh ia arazir kurabar amuvira ikiti, Ikiavira Itir God ia ko ian atrivim adugh ia avigh ia makunigham.”

13

Israelia Filistiaba ko misosi

¹ Sol bar uan igiamra ikiava atrivimin oto. Ezi azenir pumuning givazima, bizir kam oto.* ² Dughiar kamın Sol ua bagha 3,000pla Israelian midorozir gumaziba amisevegħa, igharaziba amadazima me ua nguibabar ghue.

12:23: 1 Atriviba 8:36; Aghuzir Akaba 4:11; Kolosi 1:9; 2 Timoti 1:3 * 13:1: Hibrun akam, namba 40 itir puvati, Solin azenibar dibobonim ovenge. Kamaghın amizi, e deragħa fozir puvati, dibobonir kam 40 guizbangira o puvati. Gumazir aviriba ghaze, Sol atrivimin itir azeniba, azenir pumuning gafiragħa. Azenir kamningin, Samuel, Solin danganim iniasa Devit amisefe. (Ni 1 Samuel 16.13in gan.) A Sol aremezir dughiamin migeir puvati.

A midorozir gumazir kabar tongin, 2,000pla inizi, me a ko Mikmasin nguibar ekiamin iti, a Betelin nguibamin boroghin mighsiar dozibar iti. Egha a uaghan midorozir gumazir 1,000pla amadazi, me an otarim Jonatan ko, me Benjaminin anabamin nguazimin aven, Gibeian nguibar ekiamin iti. ³ Egha Jonatan uan midorozir gumaziba ko, me Geban nguibamin averpenibar itir Filistian midorozir gumazibav sogha me abini. Ezi Filistian igharaz darazi me arazir kamın akam baregha puvira Israelian atari. Ezi Sol bizir kam bagha gumaziba amadazi, me Israelian ikiziba bar dar ghua sighthabagh ivia, midorozimin uabin akurvaghasa gumazibar dei. ⁴ Gumazir kaba kamaghin me migei, “Sol Filistian midorozir gumazibar okoruar mam abira, kamaghin amizi Filistiaba datirighin bar Israelian apanim gami.” Ezi gumaziba akar kam baregha iza Gilgalin nguibar ekiamin Sol ko uari akufa.

⁵ Dughiar kamın Filistian aviriba iza Israelia misoghasa uari akufi. Me 3,000plan misoghamin karisba ko 6,000plan midorozir gumazir hoziabar dapiamba iti. Men midorozir gumaziba bar aviraseme, mati ongarimin gigim. Midorozir gumazir kaba Mikmasin nguibar ekiamin ghua me averpenibar ingarigha dar iti, Mikmas a Betavenin nguibar ekiamin boroghin, aruem anadi naghin iti. ⁶ Filistiaba ko Israelia uariv sosi. Ezi Filistiaba bar pantemin misozima, Israelia uarir gari me midorozim gafiraghan kogham. Kamaghin amizima, Israelian marazi ghua nguazir toribar aven ghue, ezi marazi benir epariabar aven monge, ezi marazi mighsiamin dagiar toribar aven monge, ezi marazi dagiar ekiabar tizibar monge, ezi marazi mozir dipabar aven, dar akiribar monge. ⁷⁻⁸ Ezi marazi Jordanin Fanemin vongin otogha Gat ko Gileatin nguazimin vongin ghue. Sol Israelian gin midorozim

bagha ghuzir puvati. Samuel faragha 7plan dughiaabar Gilgalin uabin mizuamasa a mikeme. Kamaghin amizi, a Gilgalin ikia a mizuai. Ezi gumazamizir a ko itiba me kamaghin oraki, Filistiaba midorozimin Israelia abini, ezi me bar atiatingi. Ezi 7plan dughiaaba givazi Samuel izezir puvati. Ezi gumazamizir maba uari amikirvagha Sol ataghiragha tintinibar zui. ⁹ Ezi Sol kamaghin me migei, “Ia ofan bar isia mighirim ko God ko navir vamiran ikiamin ofaba inigh na bagh izi.” Me da inigha izezi, a da inigha ofa damuasa avimin bar ada tue. ¹⁰ Men ofan arazaraziba givazima, Samuel izav oto. Ezi Sol ofa gamir dakozim ategha azenan ghua, dughiam a ganiga ghaze, “Aruer arizir aghuim.”

¹¹ Ezi Samuel kamaghin Solin azara, “Ni tizim gami?”

Ezi Sol kamaghin a migei, “Ki gumazamizibar garima me na ataghirasi. Ezi ki ni mikemezi moghin ni mizuaima, ni izezir puvati. Ezi ki Filistiabar garima me Mikmasin uari bagha averpenibar ingari. ¹² Ki kamaghin nigh-nisi, Filistiaba izi Gilgalin kagh e ko misogham. Ezi ki navir aghuim Ikiavira Itir God daningasa bizitam gamizir puvati. Kamaghin amizi ki ghaze, ki ofan bar isi mighiramibar amuam.”

¹³ Ezi Samuel kamaghin a migei, “Arazir ni amizir kam bar onganigha derazir puvati. Ni Ikiavira Itir God, nin God, ni ganingizir Akar Gavgaviba ni dar gin zuir puvati. Ni ti an akabar gin ghua, a ni ko nin ovavir boriba ataghizi, ia zurara Israelia gativagha ikiai. ¹⁴ Kamaghin amizi, ni datirighin dughiar ruarimin atrivimin ikian kogham. Ni Ikiavira Itir Godin akabar gin zuir puvati. Ezi Ikiavira Itir God, gumazir aghuir mam ginaba, gumazir a bar ifongezim, a bar bizir God ifongezibar amuam. A

God ifongezir arazibar gin zuir gumazim. Eghti a Godin gumazamizibar atrivimin ikiam.”

¹⁵ Samuel mikemegha givagha Gilgal ategha nguibar igharazimin ghu.

Ezi Sol uaghan uan midorozir gumaziba bativasa Gilgal ategha Gibeian ghu. Ezi Gilgalin itir gumazamiziba me bar an gin zui. Gibeian nguibam, a Benjaminin anabamin nguazimin iti. Me otivigha givagha, Sol uan midorozir gumazir a ko itiba medima, men dibobonim 600in boroghin ghu.† ¹⁶ Egha Sol uan otarim Jonatan ko, uan midorozir gumaziba ko, me ghua Benjaminin nguazim itir Geban nguibar ekiamin iti. Ezi Filistiaba Mikmasin uan averpenibar iti. ¹⁷ Filistiabar midorozir gumaziba 3plan okoruabar uarir tuiragha ghua Israelia ko misosi. Okoruar mam notin amadaghan Sualin Distrighin aven, Ofran nguibar ekiamin ghu. ¹⁸ Ezi okoruar mam aruem uaghiri naghin, Bethoronin nguibar ekiamin ghu. Ezi okoruar igharazim aruem anadir danganimin amadaghan ghu, kar gumazamiziba puvatizir danganim bagha zuir tuavim, ni mighsiar kamin zuir tuavimin mavanang beragh, munagh Afiar Atiaba Itir Danganir Zarimin ganam.

¹⁹ Dughiar kamin kantri Israelin gumazitam ainin bizitamin ingarizir puvati. Filistiaba faragha kamaghin nighnisi, Hibriuia midorozir sababa ko afuzibar ingaran e aghua. Nighnzir kam bangin Filistiaba me ainin bizibar ingaran Israelian anogoroke. ²⁰ Kamaghin amizi,

† 13:15: Akar kam, “Ezi Sol uaghan uan midorozir gumaziba bativasa Gilgal ategha Gibeian ghu. Ezi Gilgalin itir gumazamiziba me bar an gin zui. Gibeian nguibam, a Benjaminin anabamin nguazimin iti,” a Hibrun akamin itir puvati. Akar kam ti fomira iti, egha gin ovenge. Akam ikiavira itir dughiamin, gumazir maba Grikin akamin a gira, ezi akar kam Grikin akamin 1 Samuelin iti.

Israelia bar Filistiaba bagha zuima, me me bagha afaviba ko ainin nguazim abighamba ko sobiaba ko sabar ikiziriziba amine. ²¹ Israelia zurara ingangarir kam bagha me givesi. Nguazim abighamin afaviba, ko sobiaba ko nguazim abighamin ainin igharagha gariba koma, bulmakaubar agintighamin afuzir muziariba, bizir kaba bar, da aminamin ivezim bar pin ko. ²² Kamaghin amizi, midorozibar dughiabar, Sol ko Jonatan aningra midorozir afuziba ko midorozir sababa iti, ezi Israelia bar puvati.

Jonatan Filistiaba abini

²³ Dughiar kamin Filistiaba midorozir gumazir maba amadazi, me ghua Mikmasin boroghin mighsiar akirimningin tizimin zuir tuavim asigha iti.

14

¹ Dughiar mam givazima, Solin otarim Jonatan kamaghin uan midorozir gumazir igiar, an midorozir afuziba ko oramin suizimin migia ghaze, “Ga vongin Filistiaba itir averpenibar mangam.” Egha Jonatan uan afeziam mikemezir puvati.

² Dughiar kamin, Sol uan purirpenim Mikronin nguibar ekiamin boroghin, temer pomigranetin povimin an ingarigha an iti, a Gibeon boroghin iti. Ezi 600plan midorozir gumaziba a ko iti. ³ Ezi ofa gamir gumazim Ahiya, a ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar azenan azuim atera, men tongin iti. Ahiya, a Ahitupin otarim, ezi Ahitup, a Ikabotin aveghbuam, egha aning Finiasin otarimning. Finias a Elin otarim, a fomira Silon, Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumazim. Ezi Jonatan ghugha gifa, ezi Solin midorozir gumaziba kamaghin fozir puvati, Jonatan ghu.

⁴ Jonatan uan namakam ko, Filistiaba averpenibar ingarizir tuavimin ghua, mighsiamin itir akirir pumuningin

tizimin itir tuavimin zui. Danganir kam, dagiar davarir dafar pumuning iti, mam vongin itima, mam vongin iti. Ezi mamın ziam Boses, ezi igharazim Sene. ⁵ Dagiar davarir mam notin amadaghan Mikmasin nguibar ekiamin itima, mam vongin sautin amadaghan Geban nguibar ekiamin iti.

⁶ Ezi Jonatan dagiar davarir danganir kamin otogha kamaghin uan namakam migei, “Aria, ga vongin mangiva Filistian Ikiavira Itir God gifozir puvatizir gumaziba, me uan mikarzir mogomebar iniba aghorir puvati, ga me itir danganimin aven mangam. Ikiavira Itir God, ti gan akuraghti, ga me abiragham. Ikiavira Itir God midorozimin apaniba abinasava, gumazir aviribagh nighnizir puvati. Ga uaningra deragham.”

⁷ Ezi an namakam kamaghin a ikaragha ghaze, “A dera. Ni tizim damusi ni purama a damu. Ki navir vamira ni ko iti.”

⁸ Ezi Jonatan kamaghin a migei, “Bar dera. Ga datirighin vongin mangiva, uaning isi Filistiabar akaghti, me gan ganam. ⁹ Eghti me uarir mizuamsi ga mikimti, ga danganir kamra tughiv ikiam. Ga me bagh mangan kogham. ¹⁰ Egh me suam, ‘Gua izi,’ eghti ga me bagh mangam. Ga arazir kamin ganigh fogh suam, Ikiavira Itir God, gan akuraghti, ga me abinam.”

¹¹ Kamaghin amizi, aning uaning isa Filistiabar akazi, me aningin gani. Egha kamaghin migei, “Ia munagh gan. Hibruian gumazir maba muna izi, me dagiar torir me aven modibar aven ikegha, azenim giregha izi.” ¹² Ezi Filistiabar midorozir gumaziba, Jonatan uan namakam ko aningin dia ghaze, “Oi, gua kagh anang. E bizitam guan akakaghasa.”

Ezi Jonatan migirigiar kam baregha kamagh uan namakam migei, “Ni nan gin izi ga mangam. Ga datirighin fo, Ikiavira Itir God me isa Israelia en agharim gatigha gifa.” ¹³ Egha Jonatan dagiar davarir kurar kamın ghua uan dafarimningin ua bagha suigha, suemningin iruemın ghuanadi moghin an bira ghuavanadi, ezi an namakam kamaghira an gin ghuavanabo. Ezi Jonatan Filistian maba misozima, me daighirima, an namakam an gin iza midorozir sabamin me aghori me bar ariaghiri. ¹⁴ Ezi faragha otozir midorozir kamın, Jonatan uan namakam ko 20plan gumazibav soghezi me ariaghire. Midorozir kam, danganir dozir mamın oto.

¹⁵ Ezi Filistian midorozir gumazir uan averpenibar itiba ko, midorozir gumazir nguibabagh arua misoziba ko, Filistian igharaziba bar, midorozir eghaghanir kam baregha nigha bar atiatingi. Ezi mikimkizim nguazimın oto. Ezi Ikiavira Itir God Filistiabar nighnizibagh amizi da ikuvizi me tintinibar are.

Israelia Filistiaba abini

¹⁶ Dughiar kamın, midorozir gumazir Sol Gibeau nguibar ekiamın ganasa miseveziba, me ghua saghon mar garima, Filistiabar gumaziba onganizi moghin tintinibar ivemaragha arui. ¹⁷ Me ghua Sol mikemezi, Sol nighnigha ghaze an midorozir gumazitaba ti ghua Filistiabav soghama. Egha a kamaghin uan midorozir gumazibav gia ghaze, “Ia midorozir gumaziba dipon egh fogham te itir puvati.” Ezi me kamaghin amigha fo, Jonatan ko an namakar an afuzim ko midorozir biziba aterim itir puvati. ¹⁸ Dughiar kamın, Godin Boksiam Gibeau Israelia ko iti. Ezi Sol, ofa gamir gumazim Ahiya mikemeghti, a mangi Boksiam inigh izam, eghti me Godin ifongiam bagh an azangsigham. ¹⁹ Sol ofa gamir gumazir kamın miaviavira itima, Filistiaba pamtemın dia, tintinibar uan averpenibar

ikia ivemaragha arui, mati gumazir onganiba. Ezi Sol me baregha ofa gamir gumazim miġia ghaze, “Marki. Ni Boksiam ategh e misoghsi mangam.”

²⁰ Egha Sol uan midorozir gumaziba ko dia ivemara ghua Filistiabav sosi. Me garima, Filistiaba bar onganigha tintinibar uan akar gumazibara misosi. ²¹ Hibrun marazi faragha ghua Filistian midorozir gumazibar akurvagha men tongin iti, egha uaghan men averpenibar iti. Me datirighin Filistiaba ategha Sol ko Jonatan bagha izegha, uan akar gumaziba Israelian akuragha misosi. ²² Israelian marazi, Efraimin miġhsiar dozibar muega iti, egha me kamaghin oraki, Filistiaba are. Kamaghin amizima me iza Sol ko Jonatanin akuragha Filistiabar agira. ²³ Me Filistiabar agiragha ghua Betavenin nguibar ekiam gitagha sivagha ghu. Dughiar kamın ikiavira Itir God Israelian akurazi, me midorozimin Filistiaba abini.

Bizir midorozimin ġin otiviziba

²⁴ Dughiar kamın Sol akar gavgavim Israelia mikeme. A kamaghin migei, “Ki datirighira uan apanibar osintiziba ikaragh mizazim me gasam. Kamaghin amizi, ia datirighin daghetam aman kogh mangi guaratizimin tugh. Gumazitam daghetam ameghti God a gasighasigham.” Kamaghin amizi, Israelian gumazitam daghetam amezir puvatigha, mitiriam bangin amiragha gavgaviba puvati. ²⁵ Egha me ghua ruarir mamın otogha garima, hanin mikonir dafar mam nguazimin itima, hanin bar avirim an aven iti. ²⁶ Me fo, Sol akar gavgavim me ganingizi me atiatigha, hanibar gara tam amezir puvati. ²⁷ Ezi Jonatan kamaghin oraghizir puvati, an afeziam daghebar aman uan midorozir gumazibar anogoroke. Egha a suigha aruir aghorimin ruaghatevimin hani garugha aneme. An amegha givagha zuamira ua gavgavim ini. ²⁸ Ezi gumazir mam kamaghin Jonatan

migei, “Nin afeziam dughiar kamın daghebar aman en anogoroke, kamaghın amizi e mitiriam bangın amira. A pamtemın kamaghın e migei, gumazitam daghetam ameghti God a gasighasigham.”

²⁹ Ezi Jonatan kamaghın gumazir kam migei, “Nan afeziamın akar kam, osimtızim isa en nguazir kamın itir gumazibagh aningi. Ia nan gan. Ki hanin bar muziarim amegha ua gavgavim ini. ³⁰ E uan apaniba da inizir dagher kaba ameghai, egha gavgavim inighai. E Filistian mabav soke, egha e ti daghetaba amegha gavgavigha, Filistian bar avirir tabar misueghai.”

³¹ Dughiar kamın, Israelia Mikmasın nguibar ekiamın apanibav sogha ghua, Aijalonın nguibar ekiamın tu. Kamaghın amizi, mitiriam bar puvira men azima me gavgaviba puvati. ³² Aruem iraghugha gıvazima me ivemara ghua, sipsipba ko bulmakaun me uan apaniba da iniziba ini. Egha me zuamira pura nguazimın dav sueghava dar tuziba inigha ghuziba sara purama da api.

³³ Ezi gumazir maba ghua kamaghın Sol migei, “Ni oragh. Midorozir gumaziba ghuziba itir asiziba ame, me Ikiavira Itir Godın damazimın arazir kuram gami.”

Ezi Sol akar kam baregha dia ghaze, “Amei, ia gumazir bar kuraba. Ia bar akirim God gasara.”

A kamaghın gumazir akam inigha izezibav gia ghaze, “Ia dagiar ekiatam poghpogh na bagh izi.* ³⁴ Egh ia tintinibar mangi midorozir gumazibav mikemeghti, me bulmakauba ko sipsipba inigh izi. Egh me dagiar kamın dav suegh, da tuegh kagh dar amam. Egh me ghuziba sara dar ameghan koghti, arazir kamın me Ikiavira Itir Godın

^{14:33}: Ofa Gami 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Godın Araziba 12:16; 12:23; 15:23 * ^{14:33}: God asizir ghuziba itiba aman Israelian anogoroke. Ni Jenesis 9:4ın gan.

damazimin arazir kuram gamizir puvati.” Kamaghin amizima, dimagarir kamnaghira, midorozir gumaziba bulmakauba inigha iza danganir kamra dav soke. ³⁵ Ezi Sol dagiar kamin Ikiavira Itir God bagha ofa gamir dakozimin ingari, kar ofa gamir dakozir, Sol bar faraghavira ingarizim.

³⁶ Ezi Sol gin uan gumazibav gia ghaze, “Aria, e dimangan magiriva, Filistiabar agiragh me misogh mangiti aminim tiragham. Egh e bar me misueghti me arighireghti, e men biziba bar ada iniam.”

Ezi me ghaze, “A dera, e mamaghira damuam.”

Ezi ofa gamir gumazim ghaze, “E ti faraghivira Ikiavira Itir Godin azaragham.”

³⁷ Ezi Sol kamaghin Godin azara, “E mangi Filistiabav sogham o markiam? Ni en amamangatighiva, en akuraghti e me abinigham o?” Dughiar kamin God a ikarazir puvati.

³⁸ Ezi Sol kamaghin Israelian gumazir dapanibav gei, “Ia izi. E uarira uarir buri fofogham, tina arazir kuram gamizi, Ikiavira Itir God en akam barazir puvati. ³⁹ Ikiavira Itir God zurara ikiava, Israelia en akurvasi, ezi an ziamin ki akar gavgavim gamua ghaze, gumazir manam arazir kurar kam gami an ovengam. Nan otarim Jonatan uaghan arazir kurar kam damigh, a uaghan ovengam.” Ezi gumazir kabar tongin gumazitam, an akam ikarazir puvati. Bar puvati. ⁴⁰ Ezi Sol bar Israelia migia ghaze, “Ia bar moghira vongin munagh tuifigh, eghti ki uan otarim Jonatan ko ga vongin kagh tugham.”

Ezi me ghaze, “A dera, ni manmaghin damuasa ifonge, ni damu. E nin ifongiamin gin mangi mamaghira damuam.”

⁴¹ Ezi Sol kamaghin Ikiavira Itir Godin azara, a Israelian God, “O Ikiavira Itir God, ni tizim bagha nan akaba ikarvazir puvati? Ikiavira Itir God, ni Israelian God. Ki uabi, o nan otarim Jonatan arazir kurar kam damighti, ni ofa gamir gumazim damighti, a Godin ifongiam gifoghsi, mangi dagiar kamningin tongin, dagiar faragha itim inigh. Egh gumazir igharazitam arazir kurar kam damighti, ni ofa gamir gumazim damighti, a mangi dagiar kamningin tongin dagiar namba 2 inigh.” Ezi God a baregha ofa gamir gumazim gamizi, a dagiar Sol ko Jonatanin ababanimin itim ini, ezi gumazamizir igharaziba puvati.†

⁴² Ezi Sol datirighin kamaghin migei, “Ingangarir kamra, ia uam a damigh e ganika, tinara arazir kuram gami, Jonatan o ki uabi.” Ezi me kamaghin amizima dagiam Jonatan ginaba.

⁴³ Ezi Sol Jonatanin azara, “Ni tizim gami?”

Ezi Jonatan ghaze, “Ki hanin bar muziarim asadivir aghorir ki suirazimin ruaghatevimin a inigha aneme. Ezi marki, ki aremegham.”

⁴⁴ Ezi Sol a migia ghaze, “Are, ni aremegham. Ni aremeghan koghti, ki Godin damazimin arazir kuram damigham, eghti God na misueghti ki aremegham.”

⁴⁵ Ezi gumazamiziba kamaghin Sol migei, “Ni oragh. Jonatan Israelia en akurazi, e midorozir ekiar kam gafira. A ti aremegham, a? Bar puvatigham. E Ikiavira Itir Godin ziamin guizbangira ni migei, ni bizir kuratamin a damuan marki. God an akurazi, a bizir kam gami.”

^{14:41}: Diboboniba 27:21; 1 Samuel 28:6 † ^{14:41}: Vezin kamın akar otevir maba, da Hibrun akamın itir puvati. Akar kaba ti fomira iti, egha gin ovenge. Ezi akar kaba ikiavira itir dughiamin, gumazir maba Grikin dagh ira, ezi akar kaba Grikin akamın 1 Samuelin iti.

Kamagh amizi, gumazamiziba ua Jonatan inizima, Sol a misoghezi an aremezir puvati. ⁴⁶ Bizir kamın gin, Sol ua Filistiabar agirazir puvati. Ezi Filistiaba uamategha uan kantrin ghue.

Atrivim Sol ko, an adarasi

⁴⁷ Sol Israelian atrivimin otogha givagha, uan midorozir gumaziba ko me Israelian apanir tintinimin danganibar itibav sosi. Me Moapia ko Amonia, Idomia ko Filistiaba ko Soban kantrin atrivibav sosi. Me midorozibar zurara uan apaniba mizazim me gasa me abiri. ⁴⁸ Egha Sol uan midorozir gumazibar naviba fema, me pantemin misogha uaghan Amalekia abini. Kamaghın amizi, men apaniba ua iza Israelia misozir puvati.

⁴⁹ Ezi Solın otaribar kara, Jonatan, Isvi ko Malkisua. Ezi an guivimning, avenemebamın ziam, Merap, ezi an afumim Mikal. ⁵⁰ Ezi Solın amuimın ziam, Ahinoam a Ahimasın guivim. Ezi Solın midorozir gumazir dapanim, an ziam Apner, a Nerin otarim. Ner a Solın afeziar dozim. ⁵¹ Ezi Solın afeziam Kis. Ezi Kis ko Ner, aning Abielin otarimning.

⁵² Sol atrivimin itir dughiamın, an midorozir gumaziba pantemin Filistiabav sosi. Kamaghın amizi, a zurara gumazir gavgaviba buri. A gari, gumazir manam midorozibar atiatir puvati, an a inightima, an an midorozir gumazimin otogham.

15

Sol Ikiavira Itir Godın akam batoke

¹ Dughiar mam, Samuel kamaghın Sol migei, “Dughiar ki Israelian atrivimin ikiasa ni amisevezim, me Ikiavira Itir Godın gumazamiziba, Ikiavira Itir God uabi na amadazi, ki kamaghın ami. Kamaghın amizi, ni Ikiavira Itir Godın

akam baragh. ² Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kamaghin migei, 'Ian inazir afeziaba Isip ategha azenan izir dughiamin, Amalekia pazavira me gami. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God ivezir kuram me daningam. ³ Kamagh amizi, ni uan midorozir gumaziba inigh mangi Amalekia ko misogh men biziba bar dagh asighasikigh. Egh gumazamiziba ko boriba, bulmakauba, sipsipba, kamelba ko donkiba bar dav sueghti, da bar arighiregh. Ia tav ateghti a ikian bar marki.'"

⁴ Sol kamaghin oregha, uan midorozir gumazibar diazi, me iza Telemn nguibamin uari akufa. Ezi men dibobonim kamaghin zui, Judan midorozir gumaziba me 10,000, ezi Israelia 200,000. ⁵ Ezi Sol gin uan midorozir gumaziba inigha, Amalekian nguibar ekiamin boroghin ghue. Kar danganir dipam fomira ivemarim, a datirighin dakezi me an mongegha iti. ⁶ Ezi Kinia Amalekian boroghin iti. Ezi Sol akar gavgavim me bagha anemaga ghaze, "Ia Amalekia ategh mangi danganir igharazitamin iki. Puvatighi, e mangi me misoghti ia me sara arighiregham. En inazir afeziaba fomira Isip ategha azenan izir dughiamin, ian inazir afeziaba deraghavira Israelia e gami. Ki ian inazir afeziabagh nighnigha ia bagha akam amadi. Kamaghin, ia arighiram ki aghua." Ezi Kinian gumazamiziba kamaghin oregha Amalekia ategha ghue. ⁷ Ezi Sol pamtem misogha Amalekia abini, a Havilan nguazimin ikegha ghua Surin gumazamiziba puvatizir danganimin ghua, Isipin aruem anadi naghin tu. ⁸ Egha Sol Amalekian Atrivim Agakin suira. Ezi Israelia Amalekian igharaz darazi bar me misoghezi, me ariaghire. ⁹ Me Agakin misoghezi an aremezir puvati, egha me uaghan bulmakauba ko sipsipin aghuibav soghezir puvati. Me bulmakauba ko sipsipin kuraba ko asizir igharazir kinibav soghezi da ariaghire.

Sol uam atrivimin ikian God aghua

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin Samuel migei, ¹¹ “Ni oragh, Sol nan akaba batuegha akirim na gasara. Ezi nan navim kamaghin mong oseme, ki Sol atrivimin ikiasa a ginaba. Bizir kam bangin nan navim derazir puvati.” Ezi Samuel akar kam baregha navim osemegha atari, egha dimagarir kamin Samuel Ikiavira Itir God ko migia an diavira itima aminim tira.

¹² Bar mizaraghara Samuel dikavigha Sol bagha zui. Ezi me a migia ghaze, Sol Karmelin nguibar ekiamin ghugha, midorozim gafiragha ziar ekiam ini. Bizir kam bagha, a dagiar ababanim asara. An anesaragha givagha Gilgalin nguibar ekiamin ghu. ¹³ Samuel ghua Sol batogha dughiam Sol ganiga ghaze, aruer aghuim, “Samuel, Ikiavira Itir God deraghvira ni damu. Ki Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavimin gin ghugha gifa.”

¹⁴ Ezi Samuel a migia ghaze, “Guisi? Ezi ki tizim bagha bulmakauba ko sipsipbar arareba barasi?”

¹⁵ Ezi Sol kamaghin a ikaragha ghaze, “Nan midorozir gumaziba, Amalekia dam ada ini. Me Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa, bulmakauba ko sipsipin aghuiba ini, a en God. Egha bulmakauba ko sipsipin kuraba me bar dav soke.”

¹⁶ Ezi Samuel kamaghin a migei, “Ni asugh nimira iki. Ki bizir Ikiavira Itir God dimangan na mikemezimin gun ni mikimam.”

Ezi Sol ghaze, “A dera, ni na mikim.”

¹⁷ Ezi Samuel kamaghin Sol migei, “Fomira ni ghaze ni pura bizim, ni Israelian anababar gumazir dapanim. Ikiavira Itir God uabi ni ginabazi, ni atrivimin oto. ¹⁸ Egha a ni amadazi ni ghua Amalekia misoke. A ghaze ni me misoghvira iki, gumazir kurar kaba bar me agifagh. ¹⁹ Ni

tizim bagha Ikiavira Itir Godin akamin gin zuir puvati? Egha ni bizir tizim bagha ivemara ghua Amalekian biziba isi? Ni Ikiavira Itir Godin damazimin, arazir kuram gami.”

²⁰ Ezi Sol kamaghin Samuel ikara, “Puvati. Ki Ikiavira Itir Godin akamin gin ghua, Amalekia misoke. Egha Atrivim Agak inigha ize. ²¹ E fo, Ikiavira Itir God ua bagha sipsip ko bulmakaun kabagh inabagha, dav soghasa e mikeme. Ezi midorozir gumaziba Gilgalin kagh, nin Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa, asizir kabar tongin asizir bar aghuiba inigha ize.”

²² Ezi Samuel kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God arazir manam gifonge? A ti ofan bar isia mighirizir kabagh ifonge, o? E ti an akabar gin mangasa, a ifonge? Ni oragh. Arazir an akabar gin zuim, a bar faraghavira itir arazim. Ezi asizir aghuibar ofa gamir arazim, a pura bizim. ²³ Godin akaba batozir arazim, a mati imezibagh amir arazim, ezi Godin akaba barazir puvatizir arazim, mati asebar gin zuir arazim ko arazir bar kuram. Ni akirim ragha Ikiavira Itir Godin akam gasara, kamagh amizi, an akirim ragha ni gasarazi, ni uam atrivimin ikian kogham.”

²⁴ Ezi Sol kamaghin a ikaragha ghaze, “Are. Ki arazir kuram gami. Guizbangira, ki Ikiavira Itir Godin akaba batuegha uaghan nin akaba batoke. Ki uan midorozir gumazibar atiatigha men akabar gin ghu. ²⁵ Ezi ki datirighin kamaghin ifonge, ni nan arazir kuraba gin amadagh egh nan gin iziti, ki Ikiavira Itir Godin ziam fam.”

²⁶ Ezi puvati, Samuel kamaghin Sol migei, “Ni Ikiavira Itir Godin akaba akirim ragha dagh asara, ezi an akirim ni gasara. Bizir kam bangin, ki nin gin mangighan kogham. Eghti ni uaghan Israelian atrivimin ikian kogham.”

15:22: Onger Akaba 40:6; 51:16-17; Aisaia 1:11-15; Jeremaia 7:22-23; Mak 12:33 15:23: Godin Araziba 18:9-14

²⁷ Egha Samuel ragha mangasava amima, Sol pantemîn an korotiar avizimîn suirazi a biki. ²⁸ Ezi Samuel kamagh ganigha Sol miġia ghaze, “Ni oragh. Ikiavira Itir God datirighin atrivir ingangarimîn ni agifa, ni korotiar avizir kam abighizi moghin, ni ua Israelia gativan kogham. A ingangarim isa Israelian gumazir igharazim ganingi. Gumazir kam, a gumazir aghuim egha ni gafira. ²⁹ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, a Israelian God, a nguazir kamin gumazim puvati. Kamaghin amizi, a ifarir puvatigha uan nighniziba otavkirir puvati. Bar puvati. Kamaghin, e fo, God uan akam uam a giraghan kogham. Bar puvati.”

³⁰ Ezi Sol kamaghin a ikaragha ghaze, “Guizbangira, ki arazir kuram gamigha gifa. Ga uaning, ni nan gin iziti, ki Ikiavira Itir God, nin Godin ziam fam? Eghti nan gumazir dapaniba ko gumazamizir igharaziba me nighnizir aghuim nan ikiam.” ³¹ Ezi Samuel uamategha Solin gin zuima a Ikiavira Itir Godin ziam fe.

³² Ezi Samuel gin kamaghin me miġei, “Ia Amalekian Atrivim Agak inigh izi.”

Ezi Agak iza bar atiatiava agoi, egha kamaghin nighnisi, “Ovever kuram, ti datirighin na batogham.”

³³ Ezi Samuel ghaze, “Ni gumazir aviribav soghezi me ariaghire, ezi datirighin gumazir ni misoghezi ariaghirezibar amebaba, me ua boriba puvati. Ezi datirighin nin amebam uaghan amebar kabar min ikiam.” Egha Gilgalin nguibamin, Ikiavira Itir Godin damazimîn, Samuel Agakin misuegha an kuam aghora bar a nguemsiri.

³⁴ Egha Samuel gin uamategha Raman nguibar ekiamin ghuzima, Atrivim Sol Gibeana ua dipenimin ghu. ³⁵ Egha Samuel ua tong Solin ganizir puvatigha ikiavti Sol areme.

An arazir kurar Sol Ikiavira Itir God gamizibagh nigh-nighavira ikia, an navim bar oseme. Ezi Ikiavira Itir God, a Sol gamizi a Israelian atrivimin otozir bizim ginighnigha, bar oseme.

Sol ko Devitiⁿ eghaghanim

16

(Sapta 16--31)

Samuel atrivimin ikiasa David amisefe

¹ Ezi Ikiavira Itir God, Samuel migia ghaze, “Israelian Atrivim Sol, ki a batuegha gifa. Kamaghin amizi, ni tizim bagha Sol ginighnigha osemeghavira iti? Nin navir osimtizir kam manadizoghin givagham? Ki, Betlehemin nguibamin gumazir mam Jesi bagha, ni amadi. Ni borer tam sipsipin kom gurigh a inigh mangi. Ki atrivimin ikiasa, an otarir mam ginabagha gifa.”

² Ezi Samuel kamaghin migei, “Ki manmaghin bizir kam damigham? Ki bizir kam damighti, Sol oregh na misueghti ki aremegham.”

Ezi Ikiavira Itir God a migei, “Puvati. Ni bulmakaun amebar igiar otezir puvatizitam inigh, ua Betlehemin mangiva gumazamizir nguibar ekiamin itibar mikim suam, ‘Ki Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa izi.’ ³ Egh ni Jesin azaraghtima a uaghan ofan kam bagh iziti, ki bizir ni damuamimin gun ni mikimam. Egh gumazir ki atrivimin otivasa misevezim, ki nin akakaghti, ni borem isi an dapanim ginegham.”

⁴ Ezi Samuel Ikiavira Itir Godin akamin gin ghua Betlehemin ghu. A ghuava otozima, nguibar ekiamin gumazir dapaniba atiatim sara iza a bato. Egha me bar moghira aguava an azai, “Ni deragh e damuasa navir amirizim sara izi, o puvati?”

⁵ Ezi Samuel ghaze, “Are, ki navir amirizim sara izi. Ki Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa izi. Ia faragh Godin damazimin, uari zuegh, egh ia gin izi na ko e ofa damuam.” Egha a ghua Jesi uan otariba ko me batogha, Ikiavira Itir Godin damazimin zuegh arazir aghuibar gin mangamin akabar me migei, egha ofan kamin izasa men azangsis.

⁶ Ezi Jesi uan otariba ko, me otivigha givagha, Ikiavira Itir Godin damazimin tuivighav itima, Samuel Jesin otarir ivariam Eliapin gara, nighnisi, “Kar ti gumazir kamra, Ikiavira Itir God, atrivimin otivasa a ginaba.”

⁷ Ezi Ikiavira Itir God a migia ghaze, “Ni kamaghin nighnighan marki, an aghuir ruarim ko an ganganiba deraghti, ki a ginabagham. Puvati. Gumazir kam, atrivimin otivan ki aghua. Guizbangira, Ikiavira Itir God, gumaziba biziba tuisisi moghin, biziba tuisizir puvati. Gumaziba uan damazibar inivafizibar gari. Ezi ki gumazibar nighniziba ko men ifongiabar gara me tuisisi.”

⁸ Ezi Jesi uan otarir namba zin dia, an ziam Abinadap, egha a inigha Samuel bagha ize. Ezi Samuel ghaze, “Puvati, Ikiavira Itir God a ginabazir puvati.”

⁹ Ezi Jesi Sama inigha Samuel bagha ize, ezi Samuel ghaze “Puvati, a uaghan Ikiavira Itir God a ginabazir puvati.”

¹⁰ Dughiar kamin, Jesi uan otarir 7pla vaghvagha me inigha Samuel bagha iza an aka. Ezi Samuel a migia ghaze, “Nin otaribar tongin, Ikiavira Itir God men tav ginabazir puvati.”

¹¹ Ezi Samuel kamaghin Jesin azai, “Nin otaritam ua iti, o?”

Ezi Jesi ghaze, “Puvati, otarir bar igiar abuananam iti. A bar men dozim. Egha a sipsibagh eghuva dar gari.”

Ezi Samuel a miġia ghaze, “Ni gumazitam amadaghti a mangi a inigh izi. A izeghti, e gin dapiagh ofa damuam.”

¹² Ezi Jesi gumazir mam amadazi, a ghua an otarir kam inigha izi. Jesin otarir kam, a uan mugamra ikia an guam bar derazi an damazimning dafozi, an mikarzimn ganganiba bar dera.

Ezi Ikiavira Itir God, Samuel miġia ghaze, “A mara, gumazir mamra, an atrivimn otivam. Ni atriviba amisiva me gazuir borem isi, a gingegh.”

¹³ Ezi Samuel olivin borer sipsipin komn itim inigha, Devitin aveghbuabar damazimn borer muziarim an dapanim ginge. Ezi dughiar kamra Ikiavira Itir Godn Duam iza pamtemn Devit avara, egha a ko ikia mamaghira iti. Ezi Samuel uamategha Raman nguibar ekiamn ghu.

Devit Atrivim Soln dipenimn iti

¹⁴ Dughiar kamin Ikiavira Itir Godn Duam Sol ataghizima, Ikiavira Itir God, duar kurar mam amadazi a ghua an nighnizim gasighasighizima a bar atiatingi. ¹⁵ Ezi Soln ingangarir gumaziba kamaghin a miġei, “O atrivim, e fo, God duar kurar mam amadazima a iza pazavira ni gami. ¹⁶ Ni ifueghti e mangi ni bagh, gitan min garir dibiarir strinba itibav sozir gumazitam batogham. Eghti God, ni bagh duar kuram amangamin dughiabar, gumazir kam ni bagh dibiarim misoghti, an ararer aghuim ni damuti, nin nighnizim ua deragham.”

¹⁷ Ezi Sol kamaghin ingangarir gumazibav gei, “Mamaghira. Ia mangi gumazir deraghavira dibiarir ararer aghuim gamir tam batogh na bagh a inigh izi.”

¹⁸ Ezi ingangarir gumazir mam kamaghin Sol miġei, “Ki Jesin otarir mam Betlehemn nguibar ekiamn an gani. Gumazir igiar kam bar fo, a dibiarir midorozir ararer aghuibagh ami. A uaghan midorozir gumazir gavgavir

aghuim. Egha uaghan miğirigiar aghuibagh amua an ganganiba bar dera. Guizbangira, Ikiavira Itir God a ko iti.”

¹⁹ Sol akar kam baregha gumaziba amadazi me ghua kamaghin Jesin migei, “Nin otarim Devit, sipsipbar garir otarim, ki kamaghin ifonge, ni na bagh anemadaghti a izi.” ²⁰ Ezi Jesi oregha Sol bagha Devit amadi. Jesi akirar pumuningin bretba aghuigha, donkin mamın akirim gikegha, da isa Devit ganingi. A uaghan memen inimin ingarizir misevir wain ruizim sara a ganingi. Egha memen igiar mam sara a ganingi, a kamaghin Devit miğia ghaze, bizir kaba, ni bizir aghuibar mın Atrivim Sol daningigh. ²¹ Ezi Devit ghua Sol batogha an ingangarir gumazimin oto. Ezi Sol bar Devit gifonge, egha uan midorozir biziba ateramin ingangarim isa Devit ganingi.

²² Ezi Sol kamaghin Jesi bagha akam amada, “Ki Devit gifonge. Ki kamaghsua, ni aneteghti a nan ingangarir gumazimin ikiam.”

²³ Kamaghin amizi, Devit Sol ko iti. Egha Ikiavira Itir God, duar kuram Sol bagha anemadir dughiabar, Devit dibiarim misozima an ararer aghuim gami. Ezi Sol gitan mın garir dibiarir ararer kam barazima, duar kurar kam Sol ataghirazima, an nighnizim ua araragha izima, a ua dera.

17

Goliat pamtemin Israelian dei

¹ Ezi Filistiabar midorozir gumaziba gin iza Efesdamimin uari akuvagha uari akiri. Me nguibar kamin uan averpeniba ingari, danganir kam Aseka ko Sokon nguibar ekiamningin tizimin iti. Egha me Sokon Israelia ko misoghasa. ² Ezi Sol Israelian midorozir gumaziba ko ghua, Elan danganir zarimin ikia Filistiaba ko misoghasa

uari akiri. ³ Ezi Filistiaba vongin mighsiar mamın itima, Israelia vongin mighsiar igharazimın iti, ezi danganir zarim aning abiki.

⁴ Dughiar kamın, midorozir gumazir bar dafar gavgavir mam, a Getin nguibar ekiamın gumazim, an ziam Goliat. A Filistiabar averpeniba ategha iza azenara tuzi, Israelia an gari. An ruarim 3 mitan boroghira ghu. ⁵ Egha a brasın ingarizir dapanir asuam ko midorozir korotiaba aghui, ezi dar osimtızim 50 kilogremın tu. ⁶ A brasın otevir mamningın uan suemning noke, Egha brasın ingarizir afuzim gisaghpu. ⁷ An afuzir misiam mitemegha ekevegħa, mati ter otevir mam. Ezi afuzir mizem me ainın an ingarizi, an osimtızim 7 kilogremın tu. Ezi midorozir gumazir mam oramın suiragħa an faragħa zui.

⁸ Ezi Goliat tugħa pamtemın Israelian dia ghaze, “Ia tizim bagħa midorozim damuasa mikēfi? Ia misogħasa, a? Ia pura Solın ingangarir gumazir kiniba, ezi ki Filistiabar midorozir gumazim. Aria, ia gumazitam amisevegħti, a izi na misogh. ⁹ A gavgavigh na misuegħti ki aremegħti, e pura ian ingangarir gumazir kinibar ikiam. Egħti ki a misuegħti an aremegħti, ia en ingangarir gumazir kinibar mın ikiam.”

¹⁰ Egha Goliat ua kamagħın me migei, “Ia oragħ. Ki datirighın Israelian midorozir gumaziba ian ingarav aki ia basamasa. Ia gumazitam amisevegħti a izi na ko misogħam.” ¹¹ Ezi Sol uan midorozir gumaziba ko akar kam baregħa, me bar atiatigha nighnizir aviribagħ ami.

Devit a Israelian midorozir gumaziba bagħa zui

¹² Devitın ikizimın eghagħanim kamakın, Devit a Jesin otarim. Jesi a Efratan nguibar ekiamın gumazir mam. A Betlehemın nguibar ekiamın iti. Betlehem, a Judan anabamın nguazimın iti. Ezi Jesi otarir 8pla iti, ezi Sol

atrivimin itir dughiamin, Jesi ghurigha gifa. ¹³⁻¹⁴ Ezi Jesin otarir ivariam Eliap, an girara irim Abinadap, ezi otarir mizekim Sama, me Solin midorozir gumazibar akuragh apanibav soghasa ghue. Ezi Devit a Jesin otarir dozir abuananam. ¹⁵ Dughiar mabar Devit ghua Solin ingan-garibagha ami. Egha dughiar maba, a Sol ataghiragha ghua Betlehemin uan afeziamin sipsipbar gari.

¹⁶ Dughiar kamin, Goliat 40plan mizaraziba ko guaratiz-ibar iza azenara tuiva, uabi ko misoghasa Israelian dia ghaze, ia gumazitam amadaghti a izi na ko misogh.

¹⁷ Ezi dughiar mamın Jesi kamaghin Devit migei, “Ni Bretin 10plan kaba ko 10 kilogremin witin me avimin tueziba inigh, zuamira uan aveghbuaba bagh averpenir me itibar mangi. ¹⁸ Ni uaghan 10plan sisin dagher kaba inigh mangi midorozir gumazibar gumazir dapanim daningigh. Egh uan aveghbuabar azaragh, me deravira iti, o puvati. Egh me da bizitam inigh izi nan akaghti ki fogham, me deravira iti. ¹⁹ Ni mangi ganti, Atrivim Sol ko nin aveghbuaba ko midorozir gumazir igharaziba, me Elan danganir zarimin ikia Filistiaba ko misosi.”

²⁰ Ezi amimzaraghan, Devit bar mizaraghara dikavigha sipsipbar ganasa gumazir igharazim mikeme. Egha a dagheba inigha, men averpeniba iti naghin zui, mati Jesi a mikemezi mokin. A ghua otivima, Israelian midorozir gumaziba midorozim bagha ghua, pamten dia zui. ²¹ Ezi Filistiabar midorozir gumaziba vongin tuivighav iti, ezi Israelian midorozir gumaziba vongin tuivigha, midorozim bagha uari akiri. ²² Ezi Devit dagheba isa dipenimin itir bizibar garir gumazim ganigha, ivegha ghua midorozir gumazibar tongin uan aveghbuabav gia ghaze, ia dera? ²³ A me ko migiavira itima, Filistian midorozir gumazir bar gavgavim Goliat, a Getin nguibar ekiamin gumazim, a Filistian midorozir gumaziba ategha iza azenara tugh,

Israelian dia miġeir akar kamra uam a gami, eżi Devit a barasi. ²⁴ Eżi Israelia Goliatin garava bar atiatigha are.

²⁵ Egha Israelia kamaghin uariv gei, “Ia gumazir munamin ganiva an dimdiam baragh. A midorozim bagha e gaghora en ingaravati. Eżi en atrivim kamaghin miġei, gumazitam Filistian kam misuegħti an aremegħti, a dajjar aviriba ko bizir aviriba a daningam, egh a uaghan uan guivim ategħti, gumazir kam an ikiam. Egħti atrivim uaghan gumazir kam in adarazi da dajgaba inian kogham, egh atrivim uaghan uan ingangariba bagħ men diman kogham.”

²⁶ Eżi Devit deragħa akar kam baraghizir puvatigha kamaghin an boroghin itir gumazibar azai, “Gumazir manatam Filistian gumazir kam misuegħti, an aremegħti, Israelian aghumsizir kam givagħam, egħti atrivim manmagħin a damuam? Ki kamaghin gari, Filistian kam, a gumazir God gifozir puvatizim, egha uan mikarzir mogomemin inim atuzir puvati. A uabi fava dibovir akabar Godin Zurara Itimin midorozir gumazibav gei.” ²⁷ Eżi gumaziba a geghari, atrivim kamaghin miġei, gumazir manam Goliat misuegħti, a bizir kabar a damuam.

²⁸ Eżi Devitin avebam Eliap orazima, Devit gumaziba ko miġei. Eżi an navim ikuvizima a kamaghin a miġei, “Ni tizim bagħa kagh ize? Tinara nin sipsipin muziariba gumazamiziba puvatizir danganimin dar gara dagħ eghufi? Ki fo, ni ifari, ni orazi puvatigha puvira ifagħatir gumazim. Ni pura daru midorozimin ganasa ize, biziba puvati.”

²⁹ Eżi Devit kamaghin uan avebam miġei, “Puvati. Ki bizitam gifofogħasa gumazibar azangħsisi. Ki kamaghin amima, a ti deraz, o puvati?” ³⁰ Egha a ragħirigha ua gumazir igħarazibar azai, gumazir Filistian gumazim misuegħti an aremegħamim, atrivim man-

maghin a damuam? Ezi me ua bizir Sol faragha mikemez-ibar a migei.

³¹ Ezi gumazir maba Devitin migirigiaba baregha ghua Sol migei. Kamaghin amizi, a Devitin diazima an a bagha ghu.

³² Ezi Devit ghua otogha kamaghin Sol migei, “O atrivim, ni oragh. E Israelia, e Filistian kamın atiatingiva osemeghan kogham. Ki nin ingangarir gumazim, ki uabi mangi a ko misogham.”

³³ Ezi Sol ghaze, “Bar puvati. Ni otarir bar igiam. Ni manmaghin a ko misogham? Ni otarir aghirir kinim. Goliat uan igiamra midorozir gumazimın ikia iza datirikin.”

³⁴ Ezi Devit Solin akam ikaragha ghaze, “Atrivim, ki uan afeziamin sipsipbar gari. Ezi dughiar mabar laionba ko beaba iza sipsipin nguziba isa zui. ³⁵ Ezi ki laionba ko bean kabar agintigha dav sogha dar akatoribar uam sipsipin nguziba, me dama da isi. Eghti laion o bea ragh na misoghsi izitima, ki an tuer arizibar suiragh an gurim apirighiti an aremegham. ³⁶ O atrivim, Filistian gumazir Ikiavira Itir God gifozir puvatizir kam, a gumazir uan mikarzir mogomemin inim atuzi puvatizim, a dibovir akaba Godin midorozir gumazibav gei. Ezi ki laionba ko beabav soghezi moghin, arazir kamra, ki a damuam. ³⁷ Ikiavira Itir God nan akurazi, laionba ko beaba na gasighasighizir puvati. Ezi datirighin, a uaghan nan akuraghti, Filistian kam na misueghan kogham.”

Ezi Sol a miigia ghaze, “A dera, ni mangi, Ikiavira Itir God ni ko ikiam.”

³⁸ Egħa Sol dapanir asuar brasin ingarizimın an dapanim garugħa, korotiar brasin ingarizim an mikarzim avasa a ganingi. Kar Solin midorozir korotiaba. ³⁹ Ezi Devit midorozir sabam inigha brasin midorozir korotiam arugħa, uabi baraghav arui. Ezi puvati, a fomira bizir

kamagh gari taba aghuizir puvati. Kamagh amizi, a Sol miġia ghaze, “Ki midorozir korotiar kabar aghuigh mangi misoghan kogham. Ki bizir kaba azuir puvati.” Kamagh amizi, a ua da sue. ⁴⁰ Egha a uan asadivir aghorim inigha daghurir dipar mamın eghuravimın ghuava 5plan dagiar guar doziba inigha, uan mitarir dozim garu. Egha uan katapelın suiragha Goliat bagha zui.

Devit midorozimın Goliat abıra

⁴¹ Ezi Filistian gumazim Goliat, a garima, Devit a bagha arua izi. Ezi Goliat Devit bagha izi. Ezi gumazir Goliatın oramın suizim an faragha zui. ⁴² Ezi Goliat Devitın garima, a bar otarir igiam, ezi an guamin ganganiba bar dera. Ezi Goliat ghaze, a ti midorozim damuamin fofoziba puvati, a pura borir kinim. ⁴³ Kamaghın amizi a Devit dipova kamaghın a miġei, “Ni tizim bagh asadivir aghorir mamın suiragha izi? Ni ghaze, ki ti afiam, egha na misoghasa, a?” Egha a Devit gasıghasıghasa uan asebar dei.

⁴⁴ Egha a kamaghın Devit miġei, “Ni iziti, ki ni misuegh nin kuam isi kuarazir isaba ko asizir atiabar anighti, me ni amam.”

⁴⁵ Ezi Devit kamaghın a ikaragha ghaze, “Ni midorozir sabam ko afuziba inigha na misoghasa. Ezi ki lkiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itimın ziamın nin misoghasa izi, a Israelia en midorozir gumaziba gativazir God. A Godın kamra, ni an akaba barazir puvatigha dibovir akabar a miġei. ⁴⁶ Ni oragh. Datirighın dughiar kamra, lkiavira Itir God ni isi nan dafarim datigham. Eghti ki ni misuegh nin dapanim atugham. Egh e ian midorozir gumazibav suegh, men namnaba isi kuarazir isaba ko asizir atiabar aningam. Ki kamaghın damighti, kantribar gumazamiziba bar kamaghın fogham, Israelian God, a guizbangira

God. ⁴⁷ Eghti gumazamizir kagh itiba bar kamaghin ganigh suam, Ikiavira Itir God uan gumazamiziba uan gavgavimra me isi. A gumazir afuziba, ko midorozir sababar suiziba, a dagh nighnizir puvati. Ikiavira Itir God uabi midorozir kam damuam, egh bar ia isi en dafarim darigham.”

⁴⁸ Devit mikemegha givazima, Goliat ua bar sivagha Devitin boroghira izi. Ezi Devit zuamira ivegħa ghua Goliat misogħasa zui. ⁴⁹ Devit dafarim uan mitarir dozim garugħa, dagiar mam inigha uan katapel gatigha a ighengegħa Goliat gase. Ezi dagiam an guam mitigha a vuigha an dapanimin aven ghuzi, a guam mogħin ira uaghira nguazimin fuaghav iti. ⁵⁰ Kamaghira, Devit katapel ko dagiamin midorozimin Goliat misogħezi an areme. A midorozir sababa puvati. ⁵¹ Goliat nguazim girighav itima, Devit ivegħa ghua Goliatin boroghin tugħa, an midorozir sabam amikirigha an firim atuzi, an areme. Ezi Filistiaba garima men faragħa zuir midorozir gumazir gavgavim aremegħa givazi, me bar mogħira tintinibar are.

⁵² Ezi Israelia ko Judan gumaziba dagarvagħa, men agintigha me misozima me ariaghiri. Ezi Filistiabar kuaba tintinibar Saraimin nguibar ekiamin tuavim girav ikia ghua, Getin nguibar ekiam ko Ekronin nguibar ekiamin divazimin tiar akabar tu. ⁵³ Ezi Israelia men agintigha givagħa, uamategħa ghua Filistiabar averpenibar men bizir me tegħa areziba ini. ⁵⁴ Ezi Devit Goliatin kuamin namnamin itir midorozir biziba bar da inigha ghua uan averpenim gati. Egha Goliatin dapanim inigha ghua Jerusalemin itir gumazamizibar akakagħasa, egħti me fogh suam, a midorozimin Goliat abiragħa gifa.

Devit ghua Solin gani

⁵⁵ Sol garima, Devit ghua Goliat ko misozima, ezi a kamaghin midorozir gumazibar faragha zuir gumazir dapanim Apnerin azai, “Otarir igiar kam, a tinan otarim?”

Ezi Apner a ikaragha ghaze, “Atrivim, ki guizbangira ni migei, ki fozir puvati.”

⁵⁶ Kamagh amizi, Sol ghaze, “Ni mangi tintinibar gumazir igharazibar azangsigh, egh izi na mikemegh.” ⁵⁷ Ezi Devit Goliat misoghezi an aremezi dughiamin gin, a uamategha Jerusalem ghuzi, Apner a inigha Sol bagha ghu. Ezi Devit Goliatin dapanimin suiraghavira ikia Apner ko ghua Sol bato.

⁵⁸ Ezi Sol an azara, “Otarir igiam, ni tinan otarim?”

Ezi Devit a migia ghaze, “Atrivim, ki Jesin otarim, a nin ingangarir gumazim, a Betlehemin nguibar ekiamin gumazir mam.”

18

¹ Sol Devit ko mikemegha givazima, Solin otarim Jonatan, a uan navir averiam sara Devit bar a gifonge, egha uabi gifongezi moghin bar a gifonge. Egha aning bar namakar aghuimningin oto. ² Dughiar kamin, Sol Devit inizi an a ko iti, egha anetaghizima a uamategha uan nguibamin ghuzir puvati. ³ Jonatan bar Devit gifonge, kamaghin amizima, an akar gavgavir mamın Devit ko anekiri. Ezi Devit uaghan Jonatan ko akam akiri. ⁴ Ezi Jonatan uan korotiar aghuir ruarim ko midorozir korotiaba sara sue. Egha bizir kaba ko an midorozir sabam ko an barir pim ko an benir uabi amighirim sara da isa Devit ganingi.

⁵ Ezi Devit Sol ko itima, Sol Devit migeima, a midorozir gumaziba isa ghua apanibav sosi, egha misozir dughiaabar, Devit zurara midorozibar uan apaniba abiri. Kamaghin

amizi, Sol midorozir gumazibar gumazir dapanir mamın ikiasa a ginaba. Ezi gumazamiziba ko midorozir gumazibar dapanir igharaziba, kamaghın Devitin gara, bar a gifonge.

Sol Devit baseme

⁶ Devit Goliat misoghezi an aremegha givazi, midorozir gumaziba bar uamategha nguibabar izi. Me tuavimın izima, Israelian nguibar ekiabar amiziba uan nguibar ekiaba ategha azenan iza tuavimın atrivim Sol bato. Me bar akongezir ighiabagh amua gitan mın garir dıbiarim ko tambarınbav sosi. ⁷ Egha me kamaghın ighiam bange:

“Sol 1,000plan apanıbav sosi.
Ezi Devit 10,000plan apanıbav sosi.”

⁸ Sol ighiar kam baregha, bar an aghuagha puv atari. Egha navim ikuvigha kamaghın miđei, “Me ti ghaze, Devit apanir bar avıribav soke, ezi ki gumazir vabara misoke, ezi a bar na gafira. Me ti kamaghsua, a ti gın nan danganim inigh atrivimın ikiam.” ⁹ Dughiar kamın, Sol bizir kam gınighnigha Devitin gara a basei.

¹⁰ Amımzaraghan Sol uan dipenimın iti, ezi lkiavira Itir God, duar kurar mam a bagha anemada. Bar zuamira duar kurar kam Solın niğhnizim abirazima, Sol pura diava arai, mati gumazir onganım. Dughiar kamın Devit uan gitan mın garir dıbiarimın gıkararai, mati a dughıabar zurara ami moghın ami. Ezi Sol uan afuzimın suiragha, ¹¹ kamaghın niğhnisi, “Ki datirighın afuzimın Devit gıniv a isi bırım gıkeghti ana aremegham.” Egha an afuzim Devit mıkınizi, Devit an afuzim gita. Sol dughiar pumuningın arazir kam gamizi, Devit dughiar pumuningın an afuzim gita.

¹² Sol fo, Ikiavira Itir God Devit ko iti, egha akirim ragha Sol gasara. Kamagh amizi, Sol Devitin atiatingi. ¹³ Egha a Devit ataghizi, an atrivimin dipenimin itir puvati. Sol gin Devit amadazi, a 1,000plan midorozir gumazibar dapanimin iti. Ezi Devit midorozir gumazir kaba inigha ghua apanibav sosi. ¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God Devit ko ikia an akurvazima, bizir bar avirir an amiba deraghaviram otifi. ¹⁵ Ezi Sol Devitin garima an ingangariba bar deragha otivima, a bar puvira Devitin atiati. ¹⁶ Devit midorozir gumazibar gumazir dapanir bar aghuim, kamagh amizima, Israelia ko Judabar gumazamiziba bar a gifongegha a baghavira iti.

Devit Solin guivimin iti

¹⁷ Egha Sol kamaghin ifonge, “Devit aremeghti deragham. Ki ti uabi a misueghan kogham. A ti uabi Filistiaba ko misoghti, Filistiaba a misueghti an aremegham.”

Kamagh amizi, Sol kamaghin Devit migei, “Ni oragh, ki Merap ni daningasa, a nan guivir ivariam, eghti gua uaningin ikiam. Ezi ki ua kamaghin ni mikimasa, bizir ni na bagh damuamim, ni nan midorozir gumazimin min iki pantemin ingar atiatingan marki. Eghti Ikiavira Itir God ifueghti e uan apanibav soghamin dughiamin, ni mangi me misogham.”

¹⁸ Ezi Devit Solin akar kam baregha kamaghin a ikaragha ghaze, “Marki, ki an ikian kogham, ki gumazir kinim. Egha uaghan nan adarazi ziaba puvati. Kamaghin amizi ki nin guivimin ikian kogham.” ¹⁹ Ezi Sol gavgavigha ghaze, Devit Merapin ikiam, egha aning uaningin ikiasa dughiam amisefe. Dughiar aning uaningin ikiamim otozi, a dikavigha Merap isa gumazir igharazim ganingi, an ziam Adriel, a Meholan nguibar ekiamin gumazir mam.

²⁰ Ezi gin Solin guivir igharazim, an ziam Mikal, a Devit bagha bar ifonge. Ezi Sol bizir kam baregha bar akonge.

²¹ Egha a kamaghin nighnisi, “Bar dera. Ki Mikal Devit daningam. Egh ki Devit amadaghti, a mangi Filistiabav sogham, eghti Filistiaba a misueghtima an aremegham.”

Kamagh amizi, Sol ua Devitin diagha a migei, “Ki kamaghin ifonge ni nan guivimin ikiam.”

²² Egha Sol uan ingangarir gumazir maba amaga ghaze, ia mangi Devitin ganigh, dughiar Devit uabira ikiamim, ia an apezeper suam, “Atrivim Sol bar ni gifonge, ezi e an ingangarir gumaziba uaghan ni gifonge. Ni oragh. Datirighin ni an guivimin ikiamin dughiar aghuim.”

²³ Egha me ghua migirigiar kamin Devit migei. Ezi Devit kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia ti ghaze, ki dagiaba itir gumazim, egha ziam itir gumazim, egh atrivimin guivimin ikiam, a? Bar puvatigham. Ki biziba puvatizir gumazir kinim. Kamaghin amizi, ki an ikeghan kogham.”

²⁴ Kamaghin amizi, ingangarir gumaziba uamategha ghua, Devit mikemezir akabar gun Sol geghari. ²⁵ Ezi Sol kamaghin nighnisi, a Devit amadaghti, a mangi Filistiaba ko misoghtima, me a misueghti an aremegham. Kamaghin amizi, a uan ingangarir gumazibav kemeghti, me uamategh mangi Devit mikimam. A kamaghin migei, “Ki kamagsua, Devit bizir bar vamira nan guivim givesi na daningam. Ki kamagsua, Devit nan apaniba ikarvaghiva 100plan Filistian midorozir gumazibav sueghti me arighiregh. Egh a 100plan gumazir kabar mikarzir mogomebar inibar ghoregh, da inigh na bagh izi.”

²⁶ Ezi Solin ingangarir gumaziba ghua Solin akabar gun Devit migei. Ezi Devit kamaghin nighnisi, arazir kam, a Solin guivim givezamin arazir aghuim, egha a Solin ameremin otivasa bar akonge. Egha Sol mikarzir mogomer inir kaba inigh izasa dughiam ginaba. Ezi dughiar kam tighar otivam, ²⁷ ezi Devit uan midorozir gumaziba ko ghua Filistiabar midorozir gumazir 200pla

misuegha, men mikarzir mogomebar iniba aghoregha, da inigha atrivim bagha izegha da medi. Devit Solin guivimin ikiasava arazir kabagh ami. Kamaghin amizi, Sol uan guivim Mikal isa Devit ganingizi aning uaningin iti.

²⁸ Ezi Sol datirighin kamaghin deragha fo, Ikiavira Itir God Devit ko iti, ezi Mikal uaghan bar Devit gifonge.

²⁹ Kamaghin amizima, Sol Devitin atiatiavira ikia egha bar an aghua. Egha Sol zurara an apanimin iti.

³⁰ Dughiar aviribar, Filistiabar midorozir gumazir dapaniba uan midorozir gumazibar akua, Israelia misoghasa izi, ezi Devit uan midorozir gumaziba ko pamtemin me misogha me abiri. Solin midorozir gumazir dapanir igharaziba, me Devit pamtemin misozi moghin misozir puvati. Kamaghin amizi, gumazamiziba ziar ekiam Devit ganidi.

19

Jonatan Devitin akura

¹ Ezi Sol Devit misueghiti an aremeghasa uan otarim Jonatan ko uan ingangarir gumaziba bar me mikeme. Ezi Jonatan bar Devit gifonge. ² Egha a ghua Devit migia ghaze, “Nan afeziam ni misueghiti ni aremeghasa migei. Kamaghin amizi, ni gurumzaraghan bar deraghvira uabi geghuv, egh mangi azenibar modogh. ³ Eghti ki afeziam ko, ga mangi danganir ni modozimin boroghin tughiv ikiti, ki ni bagh afeziamin mikimiva an nighnizim gifogham. A manmaghin ni damusi damuti, ki an gun ni mikimam.”

⁴ Egha amimzaraghan, Jonatan ko Sol ghua uaning migia, Jonatan Devitin ziam fa kamaghin Sol migei, “Afeziam ki bizitam ni mikimasa. A kamakin. Ni arazir kuratam uan ingangarir gumazim Devit damuan marki. An arazir kuratamin ni gamizir puvati. Bizir avirir an

amiba da nin akurvasi. ⁵ A Goliat misoghezi an aremezi dughiam, a kamaghin uabi ginighnizir puvati, an ovengam o an angamira ikiam. Devitin agharimin Ikiavira Itir God, Israelia en akurvaghavira ikia, en apaniba, a bar me abini. Ezi ni uabi bizir kamın ganigha bar akonge. A bizitam gasighasighizir puvati. Kamaghin amizi, ni tizim bagh puram a misueghti an aremegham? Ni kamaghin damigh osimtizir ekiam inigham.”

⁶ Ezi Sol Jonatanin akaba baregha, akar dikirizir gavgavim gamua ghaze, “Ki Ikiavira Itir Godin damazimin, ki Devit misueghti an aremeghan kogham.” ⁷ Ezi Sol mikemegha givagha ghuzi, Jonatan Devitin diazima a izima, an eghaghanir an afeziam a mikemezibar gun a geghari. A gin Devit inigha Sol bagha ghuzi, Devit fomira atrivimin dipenimin ingarizi moghira ua ingari.

Sol Devit misueghti an aremeghasa

⁸ Ezi Israelia ko Filistiaba dughiar mamın ua uariv sosi. Ezi Devit uan midorozir gumaziba ko pamtemin misogha Filistiaba abirazima, Filistiaba tintinibar are.

⁹ Ezi gin, Ikiavira Itir God ua duar kuram amadazi, a ghua Solin nighnizim avara. Dughiar kamın Sol uan dipenimin aven aperagha uan afuzimin suiraghav iti. Ezi Devit a ko ikia uan gitan mın garir dibiarim gikararai.

¹⁰ Ezi Sol uan afuzimin Devit giniv a isi birim gikasava a birazi, Devit an afuzim gitazi, afuzim dipenir birim miti. Ezi dimagarir kamın, Devit arav ghu. ¹¹ Ezi Sol uan ingangarir gumaziba amadagha ghaze, ia Devitin dipenimin mangi a korogh, egh bar mizaraghara ia misueghti an aremegh. Ezi Devitin amuim Mikal, kamaghin a migei, “Ni datirighin dimagarir kamra ni arimangigh. Puvatighti, me gurumin mizaraghara izi ni misueghti, ni

aremegham.” ¹² Kamaghin amizi, Mikal, benir gavgavir mam inigha dipenimin windua dafazi, Devit an suiragha uaghira nguazim girigha arav ghu. ¹³ Devit ghugha givazi, Mikal marvir guar me tememin ingarizim inigha Devitin misiamin aneti. Egha me memen arizim inigha marvir guar kamın dapanim aniki. Egha nir ruarir mamın anevara.

¹⁴ Ezi Solin ingangarir gumaziba Devit iniasa izima, Mikal kamaghin me migei, “Devit arei.”

¹⁵ Ezi me uamategha ghua Sol mikeme. Ezi puvati, a ua kamaghin me migei, “Ia uamategh an dipenimin aven mangi an ganigh, egh an akuir misiamin a inigh iziti, ki a misueghtima an aremegham.”

¹⁶ Ezi me uamategha ghua dipenimin aven ghugha marvir guamin garima, a misiamin irighav iti, ezi an dapanim anighizir memen ariziba iti. ¹⁷ Egha me an ganigha givagha ghua Sol mikeme. Egha gin Sol kamaghin Mikalin azai, “Ni tizim bagha na gifari? Ni tizimsua nan apanim ataghizi an arav ghu?”

Ezi Mikal kamaghin a ikaragha ghaze, “Devit kamaghin na migei, ni nan akuraghti, ki ari mangika. Puvatighti, ki nin misueghti, ni aremegham.”

¹⁸ Devit arir dughiamin, a ghua Raman nguibar ekiamin Samuel bato. Egha Devit bizir Sol a gamiziba dar gun Samuel geghani. Egha gin Devit ko Samuel ghua Naiotin nguibamin iti. ¹⁹ Ezi gumazir maba kamaghin Sol migei, “Devit Raman nguibar ekiamin boroghin Naiotin nguibamin iti. Naiot a Godin akam inigha izir gumazibar nguibam.” ²⁰ Ezi Sol gumaziba amadazi me Devitin suighasa zui. Me ghua otivigha garima, Godin akam inigha izir gumazir okoruar mam, Godin akam pamtem an gun migiava diava ighia izi. Me Samuelin garima, a Godin akam inigha izir gumazir kabar dapanimin iti. Ezi

Godin Duam pamten Solin gumaziba gizivazi, me uaghan Godin akam pamten an gun migia, dia ighia izi. ²¹ Ezi Sol kamaghin bizer kam baregha gumazir igharaziba amadazi, me ghua kamaghira Godin akam inigha izir gumazibar min otifi. Ezi Sol ua kamaghira oregha, a ua gumazir avirir maba ua me amadazi, me ghua kamaghira Godin akam inigha izir gumazibar min otifi.

²² Ezi Sol gin uabi ghua Raman otogha, ghua Sekun nguibamin mozir dipar ekiamin oto. Egha kamaghin Sekun itir gumazibar azai, “Samuel ko Devit aning managh iti?”

Ezi me ghaze, “Aning Raman nguibar ekiamin boroghin Naiotin nguibamin iti.” ²³ Ezi Sol tuavimin ghuavira itima, Godin Duam an anabozi, a Godin akam pamtem an gun migiava, diava ighia tuavimin ghua Raman boroghin ghua Naiotin nguibamin oto.

²⁴ A gumazir igharazibar min uan korotiaba suegha, Samuelin damazimin, Godin akam inigha izir gumazibar min ami. Egha dimagarir kam ko aruer kam, a bibiamra irighav iti. (Bizer Sol batozir kam, an akar gumaziba migeir mam, mingarim. Akar kam kamakin, “Manmaghin ami, Sol ti uaghan Godin akam inigha izir gumazim, o?”)

20

Jonatan Devitin akura

¹ Sol Raman boroghin Naiotin nguibamin otozi, Devit nguibar kam ategha arava, uamategha Jonatan bagha ghu. A kamaghin Jonatan migei, “Ai Jonatan, nin afeziam tizim bagh na misueghti ki aremegham? Ki osimtizitam o arazir kuratamin a gamizir puvati. Guizbangira, ki bizitamin osimtizitam itir puvati.”

² Ezi Jonatan kamaghin Devit ikara, “Puvati, ni aremeghan kogham. Nan afeziam, bizir a damuamiba, a bar dar gun na migei, bizir muziariba ko bizir ekiaba. Egh a bizir katam nan modoghan kogham. Ezi ki fo, a ni misueghti ni aremeghan kogham.”

³ Ezi Devit ua kamaghin migei, “Nin afeziam a bar ni gifo, ni bar na gifonge. Kamagh amizi, a ti na misueghti, ki aremeghsi, a ni mikemeghan kogham. An osimtizim ni daningan aghua. Ezi guizbangira Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin ki ni migei, nin afeziam na misueghti ki aremegham. Ki bizir kam gifogha gifa, ki fo ni datirighin na ko iti. Ezi dughiar bar otevimin nin afeziam bizir kam damuam.”

⁴ Ezi Jonatan kamaghin Devit migei, “Ki manmaghin nin akuraghasa, ni ifonge? Bizir ni ifongezir manam, ki a damuam.”

⁵ Ezi Devit kamaghin a migei, “Gurumzaraghan iakinir igiamin dughiar ekiamin, ki mangi atrivim ko damam. Ni uabi nighnigh, ni na amadaghti, ki mangi obarir azenimin modogh iki, mangi amimzaraghan guaratizimin tugham.

⁶ Eghti nin afeziam apir dakozimin na bagh ganiva nin azangsih suam, a managh iti, eghti ni kamaghin a mikim, ‘Azeniba vaghvagha dar dughiar kamin, Devitin adarazi me uari akuva Betlehemin ofabagh ami. Kamaghin amizi, a mangasa nan azarazi, ki an amamangatizi, a uan nguibamin ghu.’ ⁷ Ni atrivim mikemegh givaghti, a suam, ‘A dera,’ eghti ni fogh suam, ki deragh ikiam. Eghti an atariva osemeghti, ni fogh suam a pazi na damuam.

⁸ Ezi Ikiavira Itir Godin damazimin, ni nan namakar aghuimin ikiasa akar mam akiri, bizir kam bangin ki fo, ni nan apangkuvigh deragh na damuam, ki nin ingangarir gumazim. Egh ki arazir kuratam damighi, ni uabi na

misueghti ki aremegham. Ni na inigh uan afeziam bagh mangan marki.”

⁹ Ezi Jonatan kamaghin a migei, “Marki, ni mamaghin nighnighan marki. Ki tong kamaghin foghai, nan afeziam pazi ni damuam, ezi ki ni mikemeghai. Ki a mongan kogham.”

¹⁰ Ezi Devit kamaghin a migei, “Ni uan afeziam nan gun a mikemeghti, an adarir migirigiam damuti, tina izi na mikimam?”

¹¹ Ezi Jonatan kamaghin Devit migei, “Ga dagher azenimin mangigh, ki ni mikimam.” Egha aning dikavigha zui.

¹² Aning ghua otogha givagha, Jonatan kamaghin Devit migei, “Ikiavira Itir God, Israelin Godin ziamin, ki kamaghin migei, ki ifaraghti a mizazim na gasegham. Gurumzaraghan o zuerimin dughiar kamra, ki ni bagh afeziamin azangsigham. A navir amirizim nin ikiti, ki ni bagh akam amangam. ¹³ Eghti nan afeziam ni gasighasighsi mikimti, ki ni mikimam. Egh ni arisi, ki ni mikemegh nin akuraghan koghti, Ikiavira Itir God mizazir ekiatam na gasegh. Ezi ki kamaghin ifonge, Ikiavira Itir God nan afeziam ko ikezi moghin, a uaghan ni ko iki.

¹⁴ “Egh gin, ki angamira ikivira ikiti, ni nan apangkuvigh deraghvira na damu, mati Ikiavira Itir God en apangkuvigha deragha e gami mokin. Puvatighi, ki aremegham. ¹⁵ Egh ni uaghan nan ovavir boriba zurara deravira me damu. Ni pazi me damuan marki. Eghti Ikiavira Itir God nguazir kamin nin apaniba agivamin dughiamin, ni nan ovavir boribar apangkuvigh deraghvira me damu.”

¹⁶ Jonatan akar dikirizir gavgavimin, Devit ko an adarazi gamua ghaze, ni aremeghamin dughiamin gin, nin ovavir boriba akar dikirizir kam gin amadaghti, Ikiavira Itir God mizazim me gasam.

¹⁷ Jonatan uabi gifongezi moghin bar Devit gifonge, kamagh amizi, a Devit migia ghaze, Devit ni akar dikirizir gavgavim damu. Ezi Devit Jonatan mikemezi moghin ami. ¹⁸ Egha Jonatan ua kamaghin Devit migei, “Gurumzaraghan, iakinir igiamin dughiar ekiam. Eghti ni damamin dughiamin ikian koghti, afeziam ni apiaghirir dabirabimin ganti a pura ikiti, an okam nighnigham. ¹⁹ Eghti amimzaraghan, ni bar zuamira magiri dagiar pozir ekiam ni faragha modozim boroghin modogh, dagiar pozimin ziam Esel. ²⁰ Eghti ki izi pura ifar barir afuzir 3pla inigh dagiar pozir kam boroghin itir bizitam gasam. ²¹ Egh ki na ko izamin otarir igiam mikemeghti, a nan barir afuziba buriam. Eghti ki kamagh a mikim suam, tong sivagh kagh izi, bariba kagh amadagham iti, eghti Devit, ni na bagh izi. Ikiavira Itir Godin ziamin, ki guizbangira migei, ni kamaghin fogh suam, ni deravira ikiti bizitam ni gasighasighan kogham. ²² Eghti ki otarir na ko izamin kam mikim suam, barir afuziba muna munagh iti, eghti ni zuamira dikavigh danganir igharazitamin mangi. Ni kamagh fogh suam, Ikiavira Itir God uabi ni amadazi, ni mangi. ²³ Guizbangira, akar dikirizir gavgavir ga uaning ko amizir kam, Ikiavira Itir God gan gari, ezi ga zurara an gin mangi mamaghira ikiam.”

²⁴ Ezi Devit dagher azenimin ghua dagiar pozimin boroghin modo. Ezi amimzaraghan Atrivim Sol iakinir igiamin isar ekiam bagha izav apera. ²⁵ A zurara ami moghin ghua dipenir birimin, uan dabirabim gaper. Ezi Jonatan atrivim vongin amadaghan aperaghav itima, Apner atrivimin boroghin apera. Ezi Devit apiaghirir dabirabim pura iti. ²⁶ Sol garima, Devit dughiar kam in itir puvatizi, a migirigiatam gamir puvati, a pura kamaghin nighnisi, “Devit manmaghirama ami? Bizitam ti

Devit batozima, a Ikiavira Itir Godin damazimin zuezir puvatigha, izezir puvati, o?” ²⁷ Iakinir igiamin, namba 2in dughiamin, me ua uari akuvagha gari, Devit apiaghirir dabirabim, a ua pura iti. Ezi Sol kamaghin uan otarim Jonatan migei, “Jesin otarim manmaghin amigha boghinaron ko datirighin isam bagha izezir puvati?”

²⁸ Ezi Jonatan ghaze, “A Betlehemin mangasa nan azangsiki. ²⁹ A kamagh na migei, ‘Nan aveghbuam na bagha akam amaga ghaze, ki mangi uan adarazi ko ofa damuam. Kamagh amizi, ni na ateghti ki mangam. Ni guizbangira nan namakar aghuim, ni na ateghti ki mangi uan adarazir ganam. A kamaghin migeima, ki anetaghizi a uan adarazi bagha ghu.’ Bizir mingarir kamin a isar ekiar kamin ni ko ikiasa izezir puvati.”

³⁰ Ezi Sol kamaghin oregha bar Jonatan baseme, egha kamaghin a migei, “Ni amizir bar kurar orazir puvatizimin borim. Ki ni gifo, ni Jesin otarir kamin akurvaghasa. Arazir kam ni damighti ni gumazir kinimin ikiam, eghti aghumsizir ekiam ni uan amebam ko gua batogham. ³¹ Jesin otarir kam nguazir kamin ikivira ikiti, ni kantrin kamin atrivimin otoghan kogham. Kamagh amizi, ni gumaziba amadaghti, me mangi a inigh iziti, ki a misueghti an aremekal!”

³² Ezi Jonatan kamaghin Solin akam ikaragha ghaze, “A tizim bagh aremegham? An osimtizir manam gami?”

³³ Ezi Sol akar kam baregha zuamira afuzim inigha Jonatan birazi, Jonatan an afuzim gita. Ezi Jonatan datirighin fo, nan afeziam datirighin Devit misueghti an aremeghasa pamten nighnisi. ³⁴ Egha Jonatan atara bar uan afeziam basemegha, dagher dakozim ategha ghu. Egha iakinir igiamin dughiar namba 2in, daghetam amezir puvati. An afeziam Devit gasighasigha aghumsizir akabar a mikemezi, an akar kurar kabagh nighnigha, Devit bagha navim

bar a baseme.

³⁵ Egha amimzaraghan mizaraghara, Jonatan dagher azenimin Devit bativasa ghua, otarir mam inizi an a ko zui.

³⁶ Ezi Jonatan kamagh otarir kam miġei, “Ki barir afuzibar asiti, ni mangi da buri. Ni zuamira mangi.” Ezi otarim ivegha zuima, Jonatan barir afuzir mamin a gafiragha ase.

³⁷ Ezi otarim ivegha ghua barir afuzim irizi naghin zuima, Jonatan an diagha kamagh a miġia ghaze, “Ni tong ua sivagh mangi. Barir afuzim ti munagh iti.”

³⁸ Ezi Jonatan ua otarimin diagha ghaze, “Ni zuamira mangi. Ni oragh, pura tughiv ikian marki.” Ezi otarim barir afuzim inigha Jonatan bagha izi. ³⁹ Otarir kam Jonatan miġeir akabar mingaribagh fozir puvati. Jonatan ko Devit uaningra fo. ⁴⁰ Egha Jonatan uan barir pim ko bariba isa otarim ganingizi, ana da inigha ua nguibar ekiamin ghu. ⁴¹ Egha otarim ghugha givazi, Devit dagiar pozimin girakirangin modozim ategha iza, Jonatanin boroghin ira nguazimin fuagha, uan guam nguazim mitua. Egha 3plan dughiar uan dapanim fegha uam aviragha egha dikavigha aning uaningin torava azi. Devitin azir akamin arazim, bar Jonatanin azir akamin arazim gafira.

⁴² Ezi Jonatan kamaghin Devit miġei, “Ni navir amirizim sara mangi. Ga fo, ga ikiavira Itir Godin ziamin, akar gavgavim akirigha givagha ghaze, ga zurara deraghvira uaning damuam. Eghti gin gan ovavir boriba uaghan kamaghira arazir kam damuam.” A mikemegha givazi, Devit danganir igharazimin zuima, Jonatan uamategha uan nguibar ekiamin ghu.

21

Devit Solin arav ghu

¹ Devit ara ghua Nopin nguibar ekiamin ofa gamir gumazim Ahimelek bato. Ezi Ahimelek nigha atiatia uan dipenimin azenan izegha kamaghin Devit migei, “Ni tizim bagha uabira izi?”

² Ezi Devit ghaze, “Atrivim ingangarir mam na ganingizi ki izi. A ghaze, ki damuamin ingangarir kam, ki an gun gumazir igharazitam mikiman kogham. Ki uan midorozir gumazibav gia ghaze, ia danganir igharazitamin na batogh. ³ Ezi ni dagher manmagh gariba iti? Ni bretba ikiva 5plan rubuziba na daning, puvatighti ni dagher igharazitam na daningigh.”

⁴ Ezi ofa gamir gumazim kamaghin a migei, “Ki bretin kiniba puvati. Bretin God ganingizimra iti. Nin midorozir gumaziba bogh dimangan amiziba ko dakuighan koghti, ni bretin kaba inigh mangam.”

⁵ Devit kamaghin Ahimelek migei, “Ki guizbangira ni migei, e dimangan amiziba koma akuizir puvati. E zurara pura uan apanibav soghamin dughiaaba, en midorozir gumaziba ko men biziba Godin damazimin zue. E datirighin uaghan Godin damazimin zue.”

⁶ Kamaghin amizi, ofa gamir gumazim bretba isava a ganingi. Bretin me isa God ganingizim anarira iti. Dagher igharaziba ua puvati. Me dughiar kamın Godin damazimin bretin igiaba isa, ghuribar danganim garigha, dakozim gati. Kamaghin amizi, ofa gamir gumazim, bretin ghuriba isa Devit ganingi. ⁷ Ezi dughiar kamın, Atrivim Solin ingangarir gumazir mam, a Idomian gumazim, an ziam Doek. A Godin Purirpenimin ikia Godin ofa damuamin dughiam mizuai. A garima Ahimelek bretin kaba isa Devit ganingi. Doek a Solin bulmakaubar garir gumazibar gumazir dapanim. ⁸ Ezi Devit bretba

inigha kamagh Ahimelek miġei, “Ni afuzitam o midorozir sabatam iti? Ni tam ikiva na daningigh. Atrivim ingangarim bagha nan avisi, ki midorozir sabatam o bizir igharazitam inizir puvati. Ki pura ize.”

⁹ Ezi Ahimelek a miġia ghaze, “Ki midorozir sabar vamira iti. Kar Goliatin midorozir sabam, ni Elan danganir zarimin a misoghezi an areme. Me a isa nir mamin a noegha ofa gamir gumazibar dapanim azenimin azuir korotiar otevimin girakirangin aneti. Ni ifuegh midorozir sabar kam iniam.”

Ezi Devit ghaze, “Ni a isi na daningigh! Midorozir sabar kam, a bar dera. Tam uam a gafirazir puvati.”

¹⁰ Egha Devit Solin atiatigha dughiar kamra nguibar ekiar kam ategha arav ghu. A ghua Getin nguibar ekiamin atrivim Akis bato. ¹¹ Atrivimin ingangarir gumazibar dapaniba kamaghin a miġei, “Gumazir kam Devit, a uan kantrin atrivim. Amiziba a bagha kamagh ighiam bange:

“Sol 1,000plan apanibav sosi.
Ezi Devit 10,000plan apanibav sosi.”

¹² Ezi Devit miġirigiar kam baregha kamaghin nighnisi, Getin nguibamin garir Atrivim Akis ti a misuegħti an aremegham. Egha an atiati. ¹³ Kamaghin amizi, Devit atrivim ko an ingangarir gumazibar dapanibar damazimin, odava gumazir onganim gava. Me a ikiasava amima a bar gumazir onganimin mirarama oto. A pura tintinibar nguibar ekiamin tiar akamin, biziba osira diava arava, pupuviba an akatorimin otiva an ghuamasizimin izaghiri.

¹⁴ Ezi Atrivim Akis an gara kamagh uan ingangarir gumazir dapanibav ġia ghaze, “Ia kagh gan, gumazir kam

bar ongani! Ia tizimsua a inigha na bagha izi? ¹⁵ Ia ti ghaze, nan kantrin gumazir onganiba puvati, a? Bar aviriba iti, kamagh amizi ia tizim bagha gumazir onganir kam inigha izima, an arazir onganiba nan damazimın dagh amuavira iti? A nan dipenimın ikian kogham.” Kamaghın amizima, Atrivim Akis Devit ataghizima, a ghu.

22

Sol ofa gamir gumazibav soghezi, me ariaghire

¹ Egha Devit Getin nguibar ekiam ategha ara ghua, Adulamın nguibar ekiamın boroghın mighsiamin dagiar torir mamın iti. Ezi an aveghbuaba ko an afeziamın ikizim kamaghın oraki, a danganir kamın iti. Ezi me ghua a ko iti. ² Dughiar kamın, gumazir osimtizir igharagha garir aviriba itiba ko, gumazir igharaz darazir biziba inigha da ikarazir puvatiziba ko, gumazir adariba gumazir igharazibar itiba, me bar moghira Devit bagha ghuegha a ko uari akuvagha itima, a men gumazir dapanimın iti. Gumazir a ko itibar dibobonim, 400in boroghın ghu.

³ Ezi Devit uan amebam ko afeziam inigha danganir kam ategha, Moapın kantrin, Mispan nguibar ekiamın ghu. Egha a kamaghın Moapian atrivim migei, “Ki kamaghsua, ni nan amebam ko afeziam ateghti, aning ni ko ikiti, ki Ikiavira Itir Godın ifongiam gifogham, a na bagh a bizir tizim damuam.”

⁴ Ezi Moapian atrivim, Devit ifongezi moghın, a Devitin amebam ko afeziam inigha izima aning Moapın atrivim ko itima, Devit uabi dagiar torimın modogha iti.

⁵ Ezi Godın akam inigha izir gumazir mam, an ziam Gat, a iza kamaghın Devit migei, “Ni ua danganir kamın ikian marki. Ni datirighira dikavigh Judan anabamin nguazimın mangi.” Ezi Devit danganir kam ategha, Judan

nguzimin ghua an ruarir ekar me kamaghin diborim Heretin ghugha an iti.

⁶ Dughiar mam, Sol Gibeon mighsiar dozimin ikia, temer mamin apengan aperaghav ikia, uan afuzimin suiraghav iti. Ezi an ingangarir gumazibar dapaniba an okarigha iti. Ezi gumazir maba Devit itir danganimin gun a migei. ⁷ Ezi Sol kamaghin uan ingangarir gumazibav gei, “Ia Benjaminin anabamin gumaziba, ia deraviram oragh. Ia ti ghaze, gumazir kam Devit, a dagher azeniba ko wainin azeniba isi ia daningam, a? Egh a ia damuti ia 1,000pla ko 100plan midorozir gumazibar dapanibar otivam, a? Bar puvatigham. ⁸ Ki fo, ia bizir kabagh nighnigha na gasighasighasa akam misoke. Ian tav bar kamaghin na mikemezir puvati, nan otarim, Jesin otarir kamin akurvaghasa a ko akar gavgavim akiri. Ia na ginighnizir puvatigha, kamaghin na mikemezir puvati, nan otarim a nan ingangarir gumazir kam gamizima, a nan apanimin oto. Egha a datirighin na misueghti ki aremeghasa tuaviba buri.”

⁹ Dughiar kamin Idomian gumazim Doek, a Solin ingangarir gumaziba ko tuivighav iti. Egha a kamaghin Sol migei, “Ki Nopin nguibar ekiamin ikia garima, Devit ofa gamir gumazim Ahimelek bagha ghu, a Ahitupin otarim. ¹⁰ Ezi Ahimelek, Devit mangamin tuavim bagha Ikiavira Itir God ko migei. Egha a dagher maba ko Filistian gumazim Goliatin midorozir sabam sara inigha Devit ganingi.”

¹¹ Sol akar kam baregha gumazir maba amadazima, me ghua Nopin ofa gamir gumazim Ahimelek ko an ikizimin itir ofa gamir gumaziba bar me inigha ize. ¹² Ezi ofa gamir gumazir kaba bar otivigha givazima, Sol kamaghin

Ahimelek migei, “O Ahitupin otarim, ni oragh. Ki akar mam nin iti.”

Ezi Ahimelek ghaze, “Gumazir ekiam, ni akar manam iti?”

¹³ Ezi Sol kamaghin a migei, “Bizir tizim bagha ni Jesin otarim ko, gua na gasighasighasa akam akiri? Ni dagher maba ko midorozir sabar mam sara a ganiga, aka taba a daningasa Godin azangsisi. A datirighin nan apanim gavagha, na misueghti ki aremeghasa tuaviba buri.”

¹⁴ Ezi Ahimelek kamaghin a ikaragha ghaze, “Bar puvati. Devit a nin ingangarir gumazibar faragha zuir gumazir bar aghuim, egha a deraghavira nin girara zui. Ingangarir gumazitam a gafirazir puvati. A uaghan nin amerem, a nin boroghin ikia ni geghuvir midorozir gumazibar dapanir mam. Nin dipenimin aven itir adarasi, me bar a gifuegha ziar ekiam a ganidi.* ¹⁵ Dughiar kamra ki ti akatam a daningasa Godin azangsisi, o? Bar puvati. Ki dughiar aviribar a bagha God ko migei. Ki nin ingangarir gumazim, ki uan adarazi ko, ni akam e gasan marki. E ni gasighasighasa akam akirizir puvati. Bizir ni datirighin migeir kam, ki bar a gifozir puvati.”

¹⁶ Ezi atrivim kamaghin a migei, “Puvati. Ahimelek, ki ni bareghan kogham. Ni uan adarazi ko bar ovengam.”

¹⁷ Egha Sol uan midorozir gumazir an boroghin tuivighav itibav gia ghaze, “Aria. Ia raghirigh Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaziba misueghti, me arighiregh. Me Devit ko ingara fo, a nan aragharui, ezi me bar na migeir puvati.” Sol kamaghin migeima, midorozir gumaziba me misoghan aghua. Me fo, kar Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaziba.

* 22:14: Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

¹⁸ Kamaghin amizi, Sol Doek migia ghaze, “Ni mangi me misueghti me arighiregh.” Ezi Doek raghirigha ghua ofa gamir gumaziba bar me misoghezi me ariaghire. Dughiar kamra a Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumazir 85pla misoghezi me ariaghire. Gumazir kaba, me ofa gamir gumazir korotiar otevir azenan azuiba. ¹⁹ Ezi Sol uan midorozir gumaziba amadazima me Nopin ghue, kar ofa gamir gumaziba itir nguibar ekiam. Egha me Nopin gumamaziziba bar me misoghezi me ariaghire. Me gumaziba, ko amiziba, boriba ko borir agheghevur oteba apiba, bulmakauba, donkiba, ko sipsipba sara bar me kuavareme.

²⁰ Egha me Ahimelekin otarim Abiatar, a Ahitupin igiavotarim, me a misoghezir puvati. A men ara ghua Devit ko iti. ²¹ Ezi Abiatar kamaghin Devit migei, “Sol Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaziba bar me misoghezi, me ariaghire.”

²² Ezi Devit kamaghin a migei, “Noka! Dughiar ki nin afeziam ko ikezim, Doek uaghan iti. Ezi ki fo, a guizbangira nan gun Sol mikimam. Ki fo, na bangin, nin afeziam uan adarazi ko ariaghire. Kar nan osimtizimra! ²³ Kamaghin amizi, ni ikiva atiatingan marki. Ga fo, gumazir na misoghasava amim, a uaghan ni misoghasa. Ni na ko iki deraghvira ikiam.”

23

Devit Keilan nguibamin akura

¹ Ezi gumazir maba iza kamaghin Devit migei, “Filistiaba Keilan nguibamin itir gumamazizibav sogha, men witin ovizibar iniba kua dar dagheba isir danganimin ghua, men witin dagheba okeme.”

² Ezi Devit akar kam baregha kamaghin Ikiavira Itir Godin azai, “Ki mangi Filistiabav sogham o markiam?”

Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “A dera. Ni mangi Filistiabav suegh Keilabar akuraghti, me deragham.”

³ Ezi Devit ko itir gumaziba a migia ghaze, “Ni oragh. E datirighin Judan anabamin nguazimin itima, bizir aviriba e gamima, e atiatingi. E manmaghin Keilan nguibamin mangi Filistiabav sogham? E mangan kogham.”

⁴ Me kamaghin mikemezima, Devit uam Ikiavira Itir Godin azai. Ezi a ua kamaghin migei, “Ki ian akuraghtima, ia midorozimin Filistiaba abinigham. Kamaghin amizima, ia dikavigh Keilan nguibamin mangi Filistiabav sogh.”

⁵ Ezi Devit uan gumaziba ko, Keilan ghua pamtem Filistiabav soghezi, men aviriba ariaghire. A bar me abiragha, men bulmakauba ini. Kamaghira, Devit Keilan nguibamin gumazamizibar akurazi, me deravira iti.

⁶ Ahimelekin otarim Abiatar, faragha Atrivim Solin ara iza Devit ko itir dughiamin, a ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuim inigha ize.* Me Keilan nguibamin zuir dughiamin, Abiatar korotiar kam uaghan a inigha me ko zui.†

⁷ Ezi gumazir maba Sol migia ghaze, “Devit ghua Keilan nguibar ekiamin iti.”

Ezi Sol ghaze, “Bar dera, God datirighin a isa nan agharim darigham. Devit a nguibar ekiar tiar akar gavgavim ko divazir gavgavim itimin aven ize. A uabi uabi isa kalabuziam gati. Kamaghin amizi, ki an suighamin

* 23:6: Korotiar kam, a ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuim, a dagiar pumuning iti. Aning Godin ifongiam gifoghamin ingangarim iti. † 23:6: Fomira itir gumazir maba, akinafarir kam Grikin akamin a giragha an osiri. Egha me ghaze, Hibrun akamin mingarim kamaghin iti. Ezi e garima, akinafarir Hibrun akamin datirighin itir kam, akar kamin mingarim kamaghin ghu, Abiatar faragha Keilan nguibamin Devit bato.

ingangarim osemzir puvati.”⁸ Kamaghin amizi Sol uan midorozir gumaziba bar men diazi, me Devit uan adarazi ko me konasa Keilan zui.

⁹ Ezi Devit kamaghin oraki, Sol a gasighasighasa izi. Ezi a kamaghin ofa gamir gumazim Abiatar migei, “Ni ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuir kam, a inigh izi.”

¹⁰ Ezi an a inigha izezi, Devit kamaghin Ikiavira Itir God migei, “O, Ikiavira Itir God, ni Israelia en God, ki nin ingangarir gumazim, ki kamaghin oraki, Sol fo, ki Keilan kagh iti. Kamagh amizi, a na bangin kagh izi nguibar kam gasighasighasa. ¹¹ Ki foghasa, nguibar kamin gumazamiziba na isi Sol daningam, o puvatigham? Sol izamin akam a guizbangira o puvati? O Ikiavira Itir God, Israelia en God, nan ifongiam kamakin, ni nan azangsizim ikaragh.”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Sol a izam.”

¹² Ezi Devit ua Ikiavira Itir Godin azara, “Keilan gumazamiziba, me ki uan adarazi ko e isi Sol daningam, o puvatigham?” Ezi a ghaze, “Are, me ni migei moghira mamaghira damuam.” ¹³ Ezi Devit kamaghin oregha zuamira uan gumaziba ini, men dibobonim 600in min tu. Me bar dikavigha Keila ategha ghue. Me bar moghira uari inigha tintinibar danganibagh arui. Ezi Sol orazima Devit Keila ategha arav ghuzima, Sol ua Keilan mangan nighnizir puvati.

Devit a mighsiaba itir danganibar modi

¹⁴ Ezi Devit ghua Sifin nguibar ekiamin boroghin, mighsiaba itir danganir mongamin aghuibar modi. Danganir kam, kar danganir dakirtizir gumaziba puvatizim. Sol zurara Devit buriavira iti, ezi Ikiavira Itir God Sol gamima, a Devit bativir puvati. ¹⁵ Ezi Devit kamaghin fo, Sol izi

a misueghti an aremegham. Kamaghin amizima, a ghua Sifin boroghin Horeshin nguibamin iti. ¹⁶ Ezi Solin otarim Jonatan Devitin ganasa ghua, nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikiasa akar aghuibar a migei. ¹⁷ Egha Jonatan kamaghin a migei, “Nan afeziam ni buri ni batogh, ni gasighasighan kogham. Kamaghin amizi, ni atiatingan marki. Ni gin Israelian atrivimin ikiam, eghti ki nin girara ikiam. Nan afeziam, a uaghan bizir kam gifo.” ¹⁸ Egha aning Ikiavira Itir Godin damazimin, roroamningin ikiasa akar dikirizir gavgavir mam gami. Egha Jonatan uamategha uan nguibamin ghuzima, Devit Horeshin ikiavira iti.

¹⁹ Ezi Sifin gumazir maba ghua Gibeian nguibar ekiamin Sol migia ghaze, “O atrivim, ni oragh. Devit en bighan Hakilan mighsiamin modogha iti, a sautin amadaghan Jesimonin gumazamiziba puvatizir danganimin iti. Me Horeshin nguibamin boroghin, mighsiabar misoghamin danganir aghuibar iti. ²⁰ O atrivim, e fo, ni gumazir kamin suighasa bar ifonge, ni iziva a inigh. E uari a isi nin agharim darigham.”

²¹ Ezi Sol kamaghin me migei, “Ia nan akurvaghamin arazir aghuim gami. Bizir kam bangin, Ikiavira Itir God deraghvira ia damu. ²² Ki fo, gumaziba kamaghin migei, Devit bar dikirmiki, an e gifaragham. Kamaghin amizi, ia uamategh mangi a itir danganim bagh deraghvira ganigh, egh uaghan gumazir an ganizibar ziaba inigh. ²³ Ia bar deraghvira a modozir danganibagh fogh, egh zuamira izi na mikemeghti, ki ia ko mangam. A danganir kamra ikiti, ki mangi deraghvira a batogham. Ki Judabar dakoziba bar dar tongin a buriva an apigham.”

²⁴ Sol mikemegha givazi, Sifia anetegha uan nguibamin ghue. Egha me kamaghin fo Devit uan gumazamiziba ko

me Maonin gumazamiziba puvatizir danganimin iti. A sautin amadaghan, Jesimonin Jordanin danganir zarimin iti. ²⁵ Sol oregha givagha, uan gumaziba ko me danganir kamin ghua Devit buri. Ezi gumazir maba iza Devit mikeme. Ezi a ghua danganir kurar dagiar aviriba itimin, Maonin gumazamiziba puvatizir danganir vuemin iti. Sol oraghti, Devit danganir manamin mangiti, a uaghan danganir kamin mangam. ²⁶ Sol uan gumaziba ko mighsiar akirir vuemin mangiti, Devit uan adarazi ko me solin ariva, mighsiar akirir vuemin mangam. Egha Sol uan adarazi ko ghua bar Devit uan adarazi ko me ikiarugha bar men suighasava ami. ²⁷ Ezi gumazir mam iza kamaghin Sol migei, “Filistiaba en nguazimin izegha e misosi. Ezi ni zuamira uamategh izi.”

²⁸ Ezi Sol akar kam baregha uan gumaziba ko me Devit ategha, uamategha ghua Filistiaba ko misosi. Kamaghin amizi, me danganir kam dibora ghaze, “Midorozibagh Itaghvirazir Dagiam.” ²⁹ Ezi Devit danganir kam ategha ghua Engedin nguazimin danganir mogomer aghuibar iti.

24

Devit bar Atrivim Sol misoghasa amua a misoghezi an aremezir puvati

¹ Sol Filistiabar agiragha givagha, ua iza Devit buri. Ezi gumazir maba kamaghin a migei, “Ni munagh gan, Devit muna Engedin boroghin gumazamiziba puvatizir danganimin iti.” ² Kamaghin amizi, Sol Israelian 3,000plan midorozir gumaziba amisevezima, me Devit ko an gumaziba buri. Me danganir kurar kamaghin diborim, Memen Atiaba Itir Danganir Kuram, me an me buri. ³ Me ghua sipsipba itir divazir mabar boroghin, mighsiar torir mamini iti. Ezi Sol daviasa torir kamin aven ghu. Ezi Devit

uan gumaziba ko, faragha torir kamın, bar an aven ghugha an modogha iti.

⁴ Devitın gumaziba kamaghın a migei, “Aria. Datirighın nın dughiar aghuim, Ikiavira Itir God an gun ni mike-megha gifa, a nın apanim nın agharim darıgham. Eghti ni arazir manamın a damusi a damu.” Ezi Devit nımıra an amuda ghua, Solın boroghın ghugha, an korotiar ruarımın vın an avizir mam atu, ezi Sol fozir puvati. ⁵ Devit anetugha gıvagha nıghnıgha ghaze, arazir kam derazir puvati.

⁶ Kamaghın amizima, Devit uamategha ghua uan gumazıba gıa ghaze, “Ikiavira Itir God uabı gumazir kam gınabagha a isa nan gumazir ekıamın aneti. Kamagh amızı, kı arazir kuratamın a damuan kogham. Ikiavira Itir God uabı nan anogoroke, kı bizir kam damuan kogham.”

⁷ Egha Devit uan gumazıba atarıgha men amaman-gatızir puvati, ezi me ghua Solın misoghezir puvati. Ezi Sol avıgha gıvagha, torir kamın azenim girıgha tuavım girıgha ghu.

⁸ Ezi Devit an girara torir kamın azenim girıgha an girara ghua an diagha ghaze, “Atrıvım Sol, nan gumazir ekıam.” Ezi Sol dımıdar kam baregha raghırızı, Devit uan tevımning apırıgha, guam nguazım tuagha zıar ekıam a ganıdı.

⁹ Egha a kamaghın Sol mıgei, “Nı tızım bagha gumazir kabar akaba baragha ghaze, kı ni gasıghasıghasa? ¹⁰ Nı datırıghın uan damazımning kagh gan, ni dagıar torımın itıma, Ikiavira Itir God ni isa nan dafarım gati. Ezi nan adarazı ghaze, ni a mısuęhti an aremegh. Ezi kı nın apangkuvıgha ghaze, kar Ikiavira Itir God inabazır atrıvım, kı a mısuęghan kogham. ¹¹ Nan afezıam, ni kagh kı suırızır nır avızır kamın gan. Kı nın korotiar ruarımın

avizim atugha ni misogynhan aghua. Kamagh amizi, ni deragh na gifogh, ki nin apanim puvati, egha paza ni ginighnizir puvati. Egha osimtizitam nin itir puvati. Ezi ni na misueghti ki aremeghasa na buriavira iti. ¹² Ikiavira Itir God uabi, gan araziba tuisigh egh fogh suam, gan tinara arazir kuram gami. A, ni amizir arazir kurar kam bagh ni ikarvagh, izevir kuram ni daningam. Eghti ki uabi arazitam ni damighan kogham. ¹³ Ni aghuzir akar fomira itir kam gifo, ‘Gumazir kurabara, arazir kurabagh ami.’ Ezi ki gumazir kuram puvati, ki arazir kuratamin ni gamizir puvati. Bar puvati. ¹⁴ O Israelian atrivim, ni nan agintighasa izi, o? Ezi ki tina? Ki mati afiam aremegha gifa. Ki mati pir mam. ¹⁵ Kamaghin, Ikiavira Itir God uabi ga tuisigh mikim suam, gan tinara osimtizim gami. A uan kotin aven nan akuragh na bagh akam akirighti, ni na gasighasighan kogham.”

¹⁶ Devit mikemegha givazima, Sol kamaghin a migei, “Devit, nan otarim, ni uabi na migei, a?” Egha Sol pamtem aziava arai.

¹⁷ Egha a kamaghin Devit migei, “Ni gumazir arazir aghuim gamim, ezi ki gumazir bar kuram. Guizbangira, ni deragha na gami, ezi ki deragha ni ikarazir puvatigha, bar arazir kuramin ni gami. ¹⁸ Ni datirighin deragha na geghara ghaze, Ikiavira Itir God na isa nin agharim gati, ezi ni na misoghezir puvati. Bar guizbangira, ni arazir kamin na gami. ¹⁹ Ki fo, gumazitam uan apanim gasighasighamin tuavim ikiva, a tizim bagh aneteghtima a pura mangam? Puvatigham. Ezi ni arazir kam gami, kamagh amizi, Ikiavira Itir God bar deraghvira ni damuva deraghvira ni ikaragham. ²⁰ Ki kamaghin bar fo, ni Israelian atrivimin ikiam. Egh ni gavgavigh deraghvira kantrin kam gativaghti, nin ovavir boriba uaghan a gati-

vagh mamaghira ikiam. ²¹ Ki kamaghsua, ni ikiavira Itir Godin ziamin akar gavgavir tam akirigh suam, dughiar ni atrivimin otivamimin, ni nan gin otivamin ovavir boribav soghan marki. Puvatighi, ni me misueghti me arighireghti, nan ikizim ko nan ziam bar kuavare-megham.”

²² Ezi Devit akar dikirizir kam gami. Ezi Sol uamategha uan nguibamin zuima, Devit uan adarazi ko uamategha uan misozir danganir gavgavir moga itimin ghue.

25

Samuel areme

¹ Ezi Samuel aremezima, Israelian gumazamiziba bar iza uari akuvagha a bagha azi. Egha me Raman nguibar ekiamin, an dipenimin miriamin anefa.

Samuelin ovevemín gin, Devit uan gumaziba ko dikavigha ghua, Paranin gumazamiziba puvatizir danganimin iti.

Abigel Devitin akura

²⁻³ Dughiar kamin, Maonin nguibar ekiamin gumazir mam, an ziam Nabal, a Kalepin ikizimin ovavir boribar gumazir mam. A Karmelin nguibar ekiamin boroghin nguazir mamín iti. A dagiar aviriba itir gumazir mam, egha 3,000plan sipsipba ko 1,000pla memeba iti. An amuimin ziam, Abigel, an amizir bar dirim, a nighnizir aghuiba ko fofozir aghuiba iti. Ezi Nabal adaribagh amir gumazim, an araziba ikufi.

Dughiar kamin, Nabal Karmelin nguibar ekiamin ikia, uan sipsipbar arizibar ghorí. ⁴ Ezi Devit gumazamiziba puvatizir danganimin ikia orazima, Nabal ingangarir kam gami. ⁵ Ezi a gumazir 10plan igiaba amadazima, me Nabal bagha Karmelin zui. A kamaghin me migei, “Ia Karmelin mangi nan ziamin dughiar aghuim isi Nabal

daningigh. ⁶ Ia kamaghin a mikim, 'Devit ghaze, O nan namakam, ki kamaghin Godin azai, a ni ko nin ikizim ko nin biziba bar, navir amirizim ko dabirabir aghuim isi ia daningam. ⁷ Devit kamaghin oraki, gumazir maba nin sipsipbar arizibar ghorì. A kamaghsua, ni deraghvira fogh, nin sipsipbagh eghuvir gumaziba, e ko Karmelin itima, e arazir kuratamin me gamazir puvatigha, men bizitam oke-mezir puvati. ⁸ Ni men azaraghti, e ni geghanizi moghira me ni geghanam. Datirighin isar ekiamin dughiam, ezi Devit ni bagha e amadazima e izi. A kamaghsua, ni en apangkufigh, e mati nin ingangarir gumaziba, ezi ni mati Devitin afeziam. E uari, ni daghetaba ikiva, taba e daningigh.'"

⁹ Ezi Devitin gumaziba ghua, Devitin ziamin akar kabar Nabal geghanigha a mizua iti. ¹⁰ Ezi Nabal kamaghin men akam ikaragha ghaze, "Gumazir kam Devit, Jesin otarim, a manmaghin garir gumazim? Ki a gifozir puvati. Ki kamaghin oraki, dughiar kabar, ingangarir gumazir kinir aviriba uan gumazir dapanibar aragharui. Devit ti uaghan pura ingangarir gumazir kinir mam, egha uaghan aragharuir gumazim. ¹¹ Ia managhira ize, ki ia gifozir puvati. Kamaghin amizi, ki uan bretba ko, dipaba, ko uan ingangarir gumazir nan sipsipbar ariziba aghoreziba, ki me bagha misoghezir asizir tuzir taba isi, ia daningan kogham. Bar puvatigham. Ki aghua."

¹² Ezi Devitin ingangarir gumaziba Nabalın akar kam baregha uamategha ghua Devit mikeme. ¹³ Ezi Devit kamaghin migei, "Ia bar moghira midorozim bagh midorozir sababa inigh uan oghiriabar aghuigh, misoghsi mangi." Egha me vaghvagha bar moghira Devitin akamin gin zuima, Devit uaghan uan midorozir sabam uan oghiriam garu. Egha a 400plan gumaziba kamagh me inigha zui. Ezi 200plan gumaziba, a bizibagh eghuvasa me mikemezi, me

iti.

¹⁴ Dughiar kamin Nabalın ingangarir gumazir mam ghua, kamaghın Nabalın amuim Abigel miġia ghaze, “Devit gumazamiziba puvatizir danganimın ikia, uan gumazir maba amadazi me iza, en gumazir ekiam dughiar aghuim a ganingi. Ezi a pamtemın me dagaragha men atara akar kuram me ganingi. ¹⁵ Gumazir kaba faragha arazir kuratamın e gamizir puvati. Me zurara arazir aghuibaram e gami. Me zurara e ko dadaba aghuir danganimın iti. Me en bizitam okemezir puvati. ¹⁶ E me ko ikiava uan sipsipbagh eghuvir dughiamın, me arueba ko dimagariba bar, divazimın min e ekiarugha deravira e geghufi. ¹⁷ Ni deraghvira fogh, Devit uan gumaziba ko izi, en gumazir ekiam ko an gumazamizir a ko itibagh asighasighasa nighnisi. Kamaghın amizi, e ni bagha izi. E nin azai, ni deraghvira nighnigh, ni manmaghın osımtizir kam akiram? E bar Nabal gifo, a gumazir bar kuram, a ifaghata, akaba barazir puvatizir gumazim.”

¹⁸ Abigel kamaghın oregha zuamira 200pla bretba ko memen inimın ingarizir wain itir misevir pumuning inigha, sipsipın 5plan tuziba ko, 20 kilogremın witın tueziba, ko 100plan wainın ovizir ikizir apuziziba, ko 200pla fikin ovizir me apuziziba, a dagher kaba bar ada inigha donkibagh isın da ariki. ¹⁹ Egha a kamaghın uan ingangarir gumazibav ġia ghaze, “Ia donkiba inigh faragh mangiti, ki ian ġin mangam.” A bizir amizir kamin gun uan pam mikemezir puvati.

²⁰ Egha Abigel uan donkin mam gaperagha Devit bati-vasava tuavir mamın zui. Ezi Devit uaghan tuavir kamra, uan gumaziba ko me munagh an ikegha izi. Ezi Abigel tuavir kamin ghua miġhsiar mamın akırir vuemin me bato. ²¹ Dughiar kam, Devit nighnisi, “Ki tizim bagha gumazir kamin biziba gumazamiziba puvatizir dangan-

imin dagh eghufi? E an bizitam okemezir pu. Bar puvati. An biziba bar deraghavira iti, ezi datirighin an arazir kuramin na ikara, an arazim derazir puvati. ²² Bizir kam bangin, ki dimagarir kamın an adarazir gumaziba bar me kuavaremegham. Puvatightima, ki Godin azaraghti, a na misueghti ki aremegham.”*

²³⁻²⁴ Ezi Abigel iza Devitin apigha zuamira uan donki gisin ikegha faghafiragha, maghira Devitin dagarimningin boroghin irigha, uan guam isa nguazim mituagha ghaze, “O nan gumazir ekiam, kar nan osimtizmra, ni osimtizer kam nan pam darighan marki. Ki nin ingangarir amizim, ki ni mikimasa. Ga uaning! Ni ti nan akam baragham, o? ²⁵ Guizbangira, ni Nabalın akabagh nighnighan marki, an araziba bar ikufi. An ziamin mingarim kamakin, gumazir onganir nighnizir aghuiba puvatizim, ezi an arazim an ziamin mirara ghu. O nan gumazir ekiam, ki nin ingangarir amizim, ni e bagha amadazir gumazir igiaba, ki uabi men ganizir puvati. Bar puvati. ²⁶ Ni oragh. Ikiavira Itir God uabi ni gamizi gumazir nin apanim gamiba, ni uabi me misoghezir puvati. Puvatizi, men ghuzibar osimtizim nin ikiam. Ezi Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, ki guizbangira pamtemin migia ghaze, mizazir God Nabal daningamim, a uaghan nin apaniba kamaghira me damuam.

²⁷ “Nan gumazir ekiam, ki nin ingangarir amizim, nan ifongiam kamakin, ni nan bizir aghuir ki ni ganidiba

* ^{25:22:} Bar fomira, me Hibrun akamin aven itir akar kam, Grikin akamin a gira. Ezi Grikin akam ghaze, “God na misueghti, ki aremegham.” Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnigha ghaze, akar kam, “ki uabi,” a uaghan Hibrun akamin aven kagh iti. Egha me gin ghaze, Devit men atrivir aghuim. Egha me datirighin a giragha ghaze, “nan apanibara.”

inigh, uan ingangarir gumazir nin gin zuibar aning. ²⁸ Ga uaning, ki nin ingangarir amizim, ki nin damazimin arazir kuratam damighti, ni nan arazir kuram gin amadagh. Nan gumazir ekiam, ki fo, Ikiavira Itir God ni amadazi, ni an ifongiamin gin ghua an apanibav sosi. Ki Godin azai, ni nguazir kamin ikiamin dughiamin, ni arazir kuratam damighan kogham. Kamagh amizi, Ikiavira Itir God ni damighti ni atrivimin otogham, eghti gin nin ovavir boriba Israelian atrivibar otiv mamaghira ikiam.

²⁹ “Gumazir ekiam, gumazitaba nin gintigh nin mi-soghsi iziti, Ikiavira Itir God, nin God deraghvira nin akur-vaghham, mati gumazim uan bizir aghuiba deraghavira dagh eghufi. Egh nin apaniba batuegham, mati gumazim katapelin dagiam gasavamadi moghin, a nin apanibagh asivamangam. ³⁰ Ikiavira Itir God ni mikemezi moghin, a bizir aghuir aviriba ni daningam, egh ni damighti ni Israelia en atrivimin ikiam. ³¹ Ezi datirighin ni bizir kam ginighnigh, nan pam misoghan marki. Nan gumazir ekiam, ni uabi gumazitam puram a misoghezi, an aremezir puvati. Kamaghin amizi, men ghuzibar osimtizitam nin dafarimningin ikian kogham. Ga uaning, ki nin ingangarir amizim, ki kamaghin nin azai, Ikiavira Itir God gin deraghvira ni damuti, ni na ginirigh deraghvira na damu.”

³² Ezi Devit akar kaba baregha kamaghin Abigel migei, “Ikiavira Itir God, a Israelia en God, a ni amadazi ni datirighin iza na bato, bizir kam bangin ki an ziam fe. ³³ Ni datirighin nan anogoroke, ezi ki Nabal in osimtizim bagha, uan dafarimningin gumazir tabav soghezi me ariaghrezir puvati. Kamaghin amizi, men ghuzibar osimtizim nan itir puvati. Bizir kam bangin, ki nin akaba ko nigh-nizir aghuiba bagha God minaba. ³⁴ Ikiavira Itir God ia gasighasighan nan anogoroke. Ikiavira Itir Godin zurara

itim, a Israelian God, ki an ziamin guizbangira ni migei, ni ti na bagha zuamira izezir puvatizi, gurumzaraghan Nabalın ingangarir gumazitam angamira ikeghan koghai.”

³⁵ Egha Devit bizir Abigel inigha izeziba inigha kamaghin a migei, “Ni datirighin uamategh uan dipenimin mangiva navim amiragh iki. Ki nin akaba baregha gifa. Ni na mikemezi moghin, ki Nabal amizir arazir kuram gin amadagh, ia misueghan kogham.”

³⁶ Ezi Abigel uamategha dipenimin ghugha Nabalın garima, an atriviba amir isar ekiabar min isam gami. Egha a bar akongegha wainin dipar avirim apava bar ongani. Kamaghin amizi, Abigel bizitamın gun a geghanizir puvatigha ghua aminzaraghan. ³⁷ Ezi aminim tirazima, Nabalın nighnizim uamategha izi, ezi an amuim Abigel iza bizir otivizibar gun a geghari. Nabal oregha givagha, bar zuamira an dighorim an kozi, a irigha mikiri, egha a mati dagiam pura irighav iti. ³⁸ Egha a kamaghira irighav ikia ghua 10plan dughiaba givazi, Ikiavira Itir God Nabal misoghezima an areme.

³⁹ Ezi Devit Nabalın ovever akam baregha kamaghin migei, “Ki Ikiavira Itir God minaba. A uabi Nabal na gamizir arazir kurar kam ginirigha, an arazim tuisigha, a ikara. Nabal uabi arazir kuram gamizi, Ikiavira Itir God mizazim a gase. Ikiavira Itir God uabi nan tuavim apirizima, ki arazir kuratam gamizir puvati.”

Ezi Devit gin Abigelın ikiasa uan ingangarir gumaziba amadazima, me an azangsighasa ghue. ⁴⁰ Ingangarir gumaziba Karmelın ghua a batogha kamaghin a migei, “Devit nin ikiasa e amadazima, e ni inigh a bagh mangasa izi.”

⁴¹ Ezi Abigel akar kam baregha uan tevimning apirigha guam aviragha ghaze, “Ki pura an ingangarir amizim. Ki uan gumazir ekiamin ingangarir gumazibar dagariba

ruam.” ⁴² Egha a bar zuamira dikavigha uan donki inigha a gaperagha zuima, an 5plan ingangarir amiziba a ko zui. A uan ingangarir amiziba ko me Devitin ingangarir gumazibar gin zui. Me ghua otivigha, Abigel Devitin amuimin oto.

⁴³ Devitin amuir faragha itimin ziam Ahinoam, a Jesrilin nguibar ekiamin amizir mam. Ezi Aning datirighin virara, Devitin iti. ⁴⁴ Solin guivim Mikal a faragha Devitin ike, ezi Sol a inigha Laisin otarim Palti ganingi, a Galimin nguibar ekiamin gumazir mam.

26

*Namba 2*in dughiamin Devit Sol misoghezir puvati

¹ Ezi Sifin gumazir maba iza Gibeon Sol batogha kamaghin a migei, “Devit ti Hakilan mighsiamin modogha iti, a Jesimonin gumazamiziba puvatizir danganimin boroghin iti.”

² Ezi Sol zuamira dikavigha ghua Israelian 3,000in midorozir gumazir aghuiba inigha, Sifin gumazamiziba puvatizir danganimin ghuaghira, Devit buriasa zui. ³ Dughiar kamin, Sol Hakilan mighsiamin tuavir miriamin averpenibar ingari. Danganir me itim, a Jesimonin boroghin iti. Ezi Devit gumazamiziba puvatizir danganir kamin ikiavira ikia kamaghin oraki, Sol gumazamiziba puvatizir danganir kamin a buri. ⁴ Kamaghin amizi, a moga garir gumaziba amangizi, me ghua garima, Sol guizbangira izegha gifa. ⁵ Me iza Devit mikemezi, Devit dikavigha ghua Sol itir averpenibar ghu, egha a bar deraghavira Sol uan midorozir gumazibar dapanim Apner ko, aning akuir danganimin gari, Apner a Nerin otarim. Sol uan averpenibar tongirama akuima, an midorozir gumaziba an okarigha akui. ⁶ Abisai, a Seruian

otarim, egha Joapin aveghbuam. Ezi Devit kamaghin, Hitin gumazim Ahimelek ko Israelian gumazim Abisai migei, “Guan tinara na ko dimangan Solin averpenibar magiram?”

Ezi Abisai ghaze, “Ki mangam.” ⁷ Ezi dimagarir kamin Devit ko Abisai, aning Solin averpeniba itir danganimin zui. Aning ghua garima, Ame! Sol uan adarazir tongirama akui. A uan afuzim uan dapanvirin nguazimin anesara. Ezi Apner, uan midorozir gumaziba ko me an okarigha akui.

⁸ Ezi Abisai kamaghin Devit migei, “God datirighin nin ananim isa nin dafarim gati. Ni na ateghti ki an afuzimra a ginivam. Ki dughiar vamiran a biraghtima an aremegham. Ki dughiar pumuningin a ginivan kogham.”

⁹ Ezi Devit a migia ghaze, “Marki, ni a gasighasighan marki. Ikiavira Itir God, atrivimin ikiasa anemisefe, ezi gumazitam a gasighasighti, God uabi ivezir kuram isi gumazir kam daningam.”

¹⁰ Egha Devit ua kamaghin migei, “Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, ki kamaghin ni migei, Ikiavira Itir God, uabi Solin misuegham, o Sol uabi uan dughiamin aremegham, o an apaniba midorozir tamın a misueghti an aremegham. ¹¹ Ikiavira Itir God kamaghin ifongezir puvati, a inabazir atrivim ki a gasighasigham. Ga an dapanvirin asaraghav itir afuzim ko an miner dipamra inigh mangam.” ¹² Ezi Devit Solin dapanvirin an afuzim ko nguazir miner dipam itim inigha, Abisai ko aning ghu. Ezi aning amizir arazir kam, gumazitam osegha aningin ganizir puvati. Me akua onganizir bizir kam, Ikiavira Itir God uabi me gamizi me bar akuava onganigha mozorozir

puvati. ¹³ Ezi danganir zarir mighsiamning abighizim, Devit an ghua mighsiar mamin ghuanaga orazimin tughav ti, a mong Solin averpenibar saghon iti.

¹⁴ Ezi Devit Solin midorozir gumaziba ko Apnerin di-
agha ghaze, “Oi! Apner, ni nan dimdiam barazi, o puvati?”

Ezi Apner an diagha ghaze, “Ni tina atrivimin dei?”

¹⁵ Ezi Devit a ikaragha kamaghin a migei, “Ni ti guizin gumazim, o? Israelian gumazir manam, nin min gari? Bar puvati. Ni bar me gafira. Ni tizim bagha deraghavira uan gumazir ekiam, a geghuvir puvati? A nin atrivim, ni ti fozir puvati, a? Gumazir mam, datirighira atrivim misueghti an aremeghasa ian danganimin aven magh ghu. ¹⁶ Apner ni oragh, ni ingangarir aghuitam gamir puvati. Ezi ia midorozir gumaziba ia deraghavira uan gumazir ekiam geghuvir puvati. A gumazir Ikiavira Itir God atrivimin ikiasa misevezim. Kamaghin amizi, ki guizbangira Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin ni migei, atrivim ia misueghti ia bar arighiregham. Ia mangi atrivimin dapanvirin an afuzim ko an miner pam bagh ganigh, aning iti, o puvati?”

¹⁷ Ezi Sol oregha fo kar Devitin tiarim, egha a dikavigha ghaze, “Devit nan otarim, kar nin tiarimra, o?”

Ezi Devit ghaze, “Are, nan gumazir ekiam, nan atrivim, kar kirara.”

¹⁸ Egha a ua ghaze, “O gumazir ekiam, ki nin ingangarir gumazim, ki arazir kurar manam gamizi, ni na buriavira iti? Guizbangira, ki arazir kuratam gamizir puvati. ¹⁹ Kamaghin amizi atrivim, ni nan gumazir ekiam, ki kamaghin ifonge, ni na barakigh. Ikiavira Itir God uabi na misoghsi, ni mikemeghti, ki a bagh ofa tam damighti, a nan apangkuvigham. Eghti gumaziba na misoghsi nin navim ginivti, gumazir kaba Ikiavira Itir God me gasighasigham. Guizbangira, me kamagsua, me

kantrin kamin na batueghti, ki mangiva asebar tevimning apiriva men ziaba fam. Eghti bizir aghuir Ikiavira Itir God uan gumazamiziba bagha anidiba, ki da inian kogham. ²⁰ Atrivim, ni na misoghasa na buri, mati gumazim piba buri, o mati gumazim mighsiabar ghua kuarazir goniam gasasa a buriava avegha an aroriam ini. Ki kamaghin ni mikimasa, ni Ikiavira Itir God gifozir puvatizir darazir nguazimin na misoghan marki. Nan ghuzim, gumazamizir igharazibar nguazim giran ki aghua.”

²¹ Ezi Sol akar kam baregha kamaghin Devit migei, “Noki, ki arazir kuram gami. Ezi Devit nan borim, ni uamategh na bagh izi. Ki ua ni gasighasighsi nighnighan kogham. Ki fo, dimagarir kamin ni bar atam na misoghezi ki aremeghai. Kamaghin amizi, nan araziba bar ikufi. Ki amizir arazir kam, a tong suvizir puvati.”

²² Ezi Devit kamaghin Sol migei, “O atrivim, nin afuzim nan dafarimin iti. Ni gumazir igiatam amadaghti, a izi na dam a inigh. ²³ E fo, Ikiavira Itir God gara, gumazir zurara nighnizir gavgavim an ikiava, arazir aghuibagh amiba, a deraghavira me gami. Guizbangira, Ikiavira Itir God datirighin ni isa nan dafarim gati, ezi ki fo Ikiavira Itir God ua bagha misevezir gumazim, ki uan dafarim a datighan kogham. ²⁴ Ki kamaghin nighnisi, nin angamira itir ikirimirim, a bizir bar ekiam. Ezi ki ni ataghizi ni deraghavira iti. Ezi datirighin ki kamaghsua, Ikiavira Itir God kamaghira nan angamira itir ikirimirim ginighnigh deraghvira na damuva, nan osimtiziba agivaghti ki deraghvira ikiam.”

²⁵ Ezi Sol kamaghin Devit migei, “Devit nan otarim, God deraghvira ni damu! Eghti bizir avirir ni damuamiba da bar deraghviram otivam!” Aning uaning mikemegha givagha, Devit mighsiar kam ategha zuima, Sol uamategha uan nguibar ekiamin ghu.

27

Devit Filistiaba ko iti

¹ Ezi Devit gin kamaghin nighnisi, “Kiran oveghangin, Sol na misueghti ki aremegham. Kamaghin ti deragham, ki ari mangi Filistiabar kantrin ikiam. Eghti Sol aghuaghiva, ua na inisi, Israelian nguazimin na burian kogham. Eghti ki tuavir kamin, ki a miseveghirigham.”

² Egha Devit uan 600plan gumaziba ko me gumazim Akis bagha zui, a Maokin otarim, a Getin nguibar ekiamin atrivim. ³ Ezi Devit uan gumaziba ko men amuiroghboriba, me Atrivim Akis ko Getin apiaghav iti. Devitin amuir pumuning a ko iti. Mamin ziam Ahinoam, a Jesrilin amizim, ezi igharazim Abigel, a Karmelian amizim, a faragha ikezir pam Nabal, an areme. ⁴ Ezi Sol kamaghin oraki, Devit ara ghua Getin nguibar ekiamin itima, a uam a burir puvati.

⁵ Ezi Devit gin kamaghin Atrivim Akis migei, “Ni na gifuegh na ateghti, ki mangi ruarimin nin nguibar dozir mamin ikiam. Kamaghin derazir puvati, e nin nguibar ekiamin ikiti, ni ingangarir ekiamin e damuan ki aghua.”

⁶ Ezi Akis Devitin akam baregha nguibar dozir mam a ganingi, an ziam Siklak. Kamaghin amizi, Siklak a Judabar atrivibar nguibamra, ezi a ikia iza datirighin ikiavira iti.* ⁷ Ezi Devit azenir vamira ko iakinir 4plan Filistiabar kantrin iti.

⁸ Dughiar kamin Devit uan gumaziba ko ghua Gesuria ko Girsia, ko Amalekia misosi. Gumazamizir kaba Israelian apanibagh ami, egha Isipin boroghin, sautin amadaghan, Surin gumazamiziba puvatizir danganimin iti. Me fomira danganir kamin iti. ⁹ Ezi Devit zurara uan gumaziba

* 27:6: Migirigiar kam, “datirighin,” kar migirigiar en dughiamin otuzir puvatizim. Puvati. Kar, gumazir akinafarir kam osirizimin dughiamin akam.

ko ghua me misogha, men gumazamizibav sozi me bar ariaghire. Ezi me, men sipsipba ko bulmakauba ko, donkiba ko, kamelba ko men korotiaba sara bar ada inigha, uan nguibamin ghue. Egha gin, a uamategha Atrivim Akis bagha ghu. ¹⁰ Ezi Atrivim Akis zurara dughiabar kamaghin Devitin azai, “Ni datirighin ghua te ko misoke?”

Eghti Devit a gifar suam, “Ki ghua Negevin Judabar gumazibav sosi.” O, a na mikim suam, “Ki ghua Jeramelian nguibamin gumazibav sosi.” O, a suam, “Ki ghua Kinian nguibamin gumazibav sosi.” Gumazamizir ikizir kaba, me sautin amadaghan Judan nguazimin iti.

¹¹ Egha Devit ghua misozir dughiabar a gumazamiziba kuavarei. A kamaghin nighnisi, “Gumazitam ikiva, a gin Getin iziva, ki uan gumaziba ko amizir bizibar gun Getia geghanigham.” Devit Filistian ikia dughiabar zurara arazir kamram ami.

¹² Kamaghin amizi Atrivim Akis nighnizir gavgavim Devitin ikiava kamaghin nighnisi, “Israelia, kar an gumazamizibara, a me ko misosi. Ezi me ti bar an aghuaghama. A datirighin nan akuragh zurara nan ingangarir gumazimin ikiam.”

28

¹ Dughiar kabar aven, Filistiaba uan midorozir gumaziba akuvagha Israelia misoghasa. Ezi Atrivim Akis kamaghin Devit migei, “Ni kamaghin fogh, ni uan gumaziba ko, nan gin mangi Israelia misogham o?”

² Ezi Devit a migia ghaze, “Ki fo, ki nin ingangarir gumazim, ni gin nan ingangarir aghuir ki damuamimin ganam.”

Ezi Akis ghaze, “Bar dera. Ki zurara uabi geghuv uabin ganamin ingangarim ni daningam.”

Sol Samuelin duam ko migei

³ Samuel fomira aremezima, Israelia a bagha azigha, an nguibar ekiam Raman anefa. Dughiar kamın, Sol oveaghuezibar duaba ko migeir gumazamiziba batozima, me ua Israelin kantrin itir puvati.

⁴ Ezi Filistiaba Israelia misoghasa. Filistiabar midorozir gumaziba, uari akuvagha Sunemin nguibar ekiamin boroghın, notin amadaghan uan averpenibar ingari. Ezi Sol Israelian midorozir gumaziba akuvagha, Gilboan mighsiamin uari bagh averpenibar ingari. ⁵ Ezi Sol Filistiabar midorozir gumazibar gara aguava bar atiatingi. ⁶ Kamaghın amizi a Ikiavira Itir Godin azangsisı, “Ki bizir tizim damuam?” Ezi Ikiavira Itir God irebamin bizitam an akazir puvati. Egha dagiar Ikiavira Itir Godin ifongiam gifoghamim ko Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazibar akatoribar akatam inizir puvati. Ikiavira Itir God an akatam ikarazir puvati. Bar puvati.

⁷ Ezi Sol dikavigha uan ingangarir gumazir dapanibav gia ghaze, “Ia mangi na bagh amizir gumazamizir oveaghuezibar duaba ko migeim inigh iziti, ki me ko mikimasa.”

Ezi me a migia ghaze, “Mam Endorin nguibar ekiamin iti.”

⁸ Ezi Sol uan atrivir korotiam adeghe korotiar kinir mam aru, a kamaghın damighti, gumaziba kamaghın foghan kogham, kar atrivim. Egha a uan ingangarir gumazir pumuning inigha me amizir kamın ganasa zui. Me ghua a batogha, Sol kamaghın amizimin migia ghaze, “Ki kamaghsua, ni aremegha givazir gumazimin duam ko mikimti, a bizir otivamimin gun na mikimam. Eghti ki

28:3: Ofa Gami 20:27; Godin Araziba 18:10-11; 1 Samuel 25:1
28:6: Diboboniba 27:21

gumazir kamin ziam diboroghti, ni an diaghti, an duam azenim girigh.”

⁹ Ezi amizim a miġia ghaze, “Ni Atrivim Sol amizir bizim gifo. A Israelian ariaghirezir gumazibar duaba ko migeiba, ko kukunir gumaziba, a bar me batoghezi, me nguazir kam ategha ghue. Ni tizim bagha na bagha azuazim adui moghin migirigiar kam na ganidi. Sol na misueghti ki aremeghasa ni na gifari.”

¹⁰ Sol a ko akar mam akirigha ghaze, “Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, ki guizbangira ni migei, ni bizir kam damighti, me osimtizitam ni datighan kogham.”

¹¹ Ezi amizim kamaghin Solin azai, “Aria, ki ni bagh tinan dimam?”

Sol ghaze, “Ni, na bagh Samuelin diagh.”

¹² Ezi amizim Samuelin diagha garima an otozi, a tu-aragha Sol miġia ghaze, “Ni tizim bagha na gifari? Ni uabi Atrivim Sol.”

¹³ Ezi Atrivim Sol ghaze, “Marki, ni atiatingan marki. Ni tizimin gari?”

Ezi amizim ghaze, “Ki duar mamın garima, a igharagha gara nguazimin anagav oto.”

¹⁴ Ezi Sol an azara, “Duam manmaghin gari?”

Ezi amizim ghaze, “A gumazir asem, a uan korotiar ruarim arugha izi.”

Ezi Sol fo, kar Samuelra. Egha Sol uan tevimming apirigha guam nguazim mituagha, Samuelin ziam fe.

¹⁵ Ezi Samuel kamaghin Sol migei, “Ni tizim bagha na gaghura, egha nan diazi ki dikavigha izi?”

Ezi Sol Samuel ikaragha ghaze, “God na ataghizi Fil-istiaba izi na misoghasa, kamagh amizi ki osimtizar bar ekiam iti. God ua irebabar na migeir puvati. Egha a uan akam inigha izir gumazibar akatoribar na migeir puvati.

Ezi ki foghasa, ki manmaghin damuam. Kamaghin amizi ki uabin mikimasa nin dia.”

¹⁶ Ezi Samuel an migia ghaze, “Ni oragh. Ikiavira Itir God akirim ragha ni gasaragha gifa, egha nin apanimin oto. Ezi ni tizim bagha nan dei? Ki nin akuraghan kogham.

¹⁷ Ikiavira Itir God ni mikimasa, nan akatorimin mikemezi moghin, bizir kam gami. An atrivir ingangarimin ni agivazi, ni ua Israelia gativaghan kogham. Ingangarir kam, an a isa nin namakam Devit ganingi. ¹⁸ Ni uabi Ikiavira Itir Godin akam batoke. A fomira Amalekian atarava me gasighasighasa ni mikemezi, ni an akamin gin ghuzir puvati. Ezi datirighin, Ikiavira Itir God bizir kam in ni gami. ¹⁹ Egha bizir kamnaghira puvati, a ni ko Israelia isi Filistiabar agharim darigham. Ni gurumzaraghan uan otariba ko aremegh izi, na ko Gumazamizir Oveaghuezi-ibar Nguibamin ikiam. Eghti Ikiavira Itir God Filistiabar amamangatighi, me Israelian midorozir gumaziba bar me abiragham.”

²⁰ Ezi Sol akar kam baregha bar atiatigha, maghira irigha nguazim girighav ti. An aruer kam ko dimagarir kam in daghetam amezir puvatigha, gavgaviba bar puvati.

²¹ Ezi amizir kam ghua Solin garima, a bar atiatingi, ezi a kamaghin a migei, “Gumazir ekiam ni oragh, ki nin ingangarir amizim, ki nin akamin gin ghua, kamaghin uabi ginighnizir puvati, ki ovengam o ki angamira ikiam. Ki ni baregha bizir kam gami. ²² Datirighin ki kamaghin ifonge, ni nan akam baregh bizitam damuam. Ki dagher taba ni daningti ni dar amam. Ni damegh gavgavim inigh uamategh mangam.”

²³ Ezi Sol ghaze, “Puvati. Ki damasa ifongezir puvati.” Ezi an ingangarir gumazimning ko amizim, me damasa bar a gakaghonezi, a nguazimin dikavigha dakozim

gapera. ²⁴ Ezi bulmakaun igiar mikarzim sara itir mam, amizimin dipenimin iti. Ezi a zuamira a misuegha an tuziba tue. Egha plauan maba inigha da veregha, da pogh-puegha yis puvatizir bretbar ingara da tue. ²⁵ Dagheba isigha givazima, amizim dagher kaba inigha iza Sol ko an ingangarir gumazimning sara me ganingizima, me da api. Me amegha givagha, dimagarir kamra dikavigha amizir kam ategha ghue.

29

Devit Filistiabar akurvaghan me aghua

¹ Ezi Filistiaba Afekin nguibar ekiamin uan midorozir gumaziba akufa. Ezi Israelia Jesrilin danganir zarimin, emimirir dipamin boroghin averpenibar ingarigha iti. ² Ezi Filistiabar gumazir dapaniba uan midorozir gumaziba abigha, okoruar aviribar da ariki. Men okoruar maba, 100plan gumaziba itima, okoruar maba 1,000plan gumaziba iti, egha me bar misoghamin danganimin zui. Filistiaba faragha zuima, Devit uan midorozir gumaziba ko me Atrivim Akis ko zui. ³ Ezi Filistiabar midorozir gumazibar dapaniba, me Devit uan gumaziba ko men apigha ghaze, “Hibrun kaba, tizim bagha kagh ti?”

Ezi Akis me ikaragha ghaze, “Kar Devit, fomira a Israelian Atrivim Solin ingangarir gumazir mam. A bar dughiar ruarimin na ko iti, ezi dughiar a na ko itiba, ki an osimtizir tamin apizir puvati.”

⁴ Ezi gumazir dapanir kaba atara ghaze, “Ni anemadaghti a uamategh mangi nguibar ni a ganingizimin iki. Ni aneteghti an e ko mangi misoghan kogham. A midorozim bagh mangiva, uan nighnizim giragh, e misueghti e arighiregham. Devit kamaghin damighti, Atrivim Sol ua tuavir kamin a gakongiva a gifuegham.

⁵ E fo, Devitin kamra, amiziba a bagha ighiam gamua kamaghin onge:

“‘Sol 1,000plan apanibav sosi.
Ezi Devit 10,000plan apanibav sosi.’”

⁶ Kamaghin amizi, Atrivim Akis Devitin diagha a miġia ghaze, “Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, ki guizbangira kamaghin ni migei, ni gumazir aghuim ezi ki ghaze, kamaghin ti deragham, ni na ko izi midorozir kamın en akuragh. Ni na bagha izezir dughiamin ikegha iza datirighin, ki nin arazir kuratamin apizir puvati. Ezi atrivir igharaziba kamaghin miġia ghaze, ni e ko man-gan kogham. ⁷ Kamaghin amizi, ni navir amirizim sara uamategh nguibamin mangi deraghvira daperagh. Ni bizir Filistian atriviba ifongezir puvatizibar amuti, me ni basimam.”

⁸ Ezi Devit kamaghin Atrivim Akis migei, “Nan gumazir ekiam, ki nin ingangarir gumazim, ki osimtizer manam gami? Dughiar ki iza nin ingangarim gamua ikia iza datirighin itimin, ki arazir kurar manam gami? Atrivim, bizir tizim bagh ki mangi nin akuragh nin apanibav soghan kogham?”

⁹ Ezi Akis kamaghin a ikaragha ghaze, “Ni nan damaz-imin mati, Godin enselin mam, egha osimtizer puvati. Ezi midorozir gumazibar dapaniba mikemegha gifa, ni e ko midorozim bagh mangan kogham. ¹⁰ Devit, ni oragh. Gurumzaraghan aminim magh titima, ni uan midorozir gumazir igharaziba ko, ia dikavigh biziba akir. Aminim angazangarti ia deragh ganiva, dikavigh uamategh nguibar ki ni ganingizimin mangi. Ki bar ni

gifonge, kamaghin amizi ni na basiman marki.”*

¹¹ Kamaghin amizi Devit bar mizaraghara uan midorozir gumaziba ko me ua kantri Filistian ghuezi, Filistiaba me Jesrilin ghue.

30

Devit uan midorozir gumaziba ko ghua Amalekia misosi

¹ Egha Devit uan midorozir gumaziba ko me 3plan dughiaabar arua ghua, uan nguibam Siklakin oto. Me garima, a ikuvigha gifa. Dughiar Devit Filistiabar midorozir gumaziba ko itimin, Amalekia iza Judan sautin amadaghan Negevin itir nguibar dozibar misoghasa izi. Me uaghan Siklakin nguibam misogha, uari bagh an biziba inigha nguibam gaborozima a isi. ² Egha me Siklakin amiziba bar me inigha ghue, guivir igiabar ikegha ghua amizir ghuriba sara, Amalekia me misoghezir puvatigha pura me inigha ghue.

³ Ezi Devit gin uan midorozir gumaziba ko ghua Siklakin otogha garima, nguibam sigha gifa. Me kamaghin fo, Amalekia Devit ko an midorozir gumazibar amuiba ko boriba bar me inigha ghue. ⁴ Ezi Devit uan midorozir gumaziba ko, me bar puvirama azia ghua men gavgav-iba bar gifa. ⁵ Devitin amuimning, Ahinoam ko Abigel, Amalekia uaghan aning inigha ghu. Ahinoam, a Jesrilian amizim, ezi Abigel, a Karmelian amizim, a faragha ikezir pam Nabal, an areme.

* ^{29:10} *Vezi*in kamın aven, akar maba Hibrun akamın itir puvatı. Da kamakın, “nguibar ki ni ganingizimın mangı. Ki bar ni gifonge, kamaghin amizi ni na basiman marki.” Akar kaba ti fomira iti, egha gin ovenge. Ezi akar kaba ikiavira itir dughiamın, gumazir maba Grikin akamın da gira, ezi akar kaba Grikin akamın 1 Samuelin iti. ^{30:5} 1 Samuel 25:42-43

⁶ Ezi Devitın gumaziba uan otariba ko guivibagh nighnigha, bar a basemegha dagiabar a ginivighti an aremeghasava amima, a bar osimtizir ekiam isi. Egha Devit uan God ko migei, ezi Ikiavira Itir God, gavgavim an nighnizim ganingi.

⁷ Ezi Devit Ahimelekin otarim Abiatarın miġia ghaze, “Ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuir kam, ni a inġh iziti, e Ikiavira Itir Godın nighnizim ġifoka.” Ezi Abiatar korotiar kam inġha izi.

⁸ Ezi Devit kamaghın Ikiavira Itir Godın azara, “Ki mangıva okimakiar gumazir kabar agiragham, o markiam? Ki mangı men apıgham o?”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghın a migei, “Ni mangı men agiragham. Ni mangı me batogħ me misoghıva, uan amuiba ko boriba ua me inġh.”

⁹⁻¹⁰ Kamaghın amizi Devit uan 600plan gumaziba ko ghua Amalekian agira. Me ghua Besorın Fanemın otogħa, men marazi daruan ibura. Men mikarziba men amirazi me dipam abıghan iburagħa magħira iti. Men dibobonim 200in boroghın tu. Ezi Devit 400plan gumaziba ko, Amalekian ġin zui.

¹¹ Ezi Devitın midorozir gumazir maba danganir kınir mam abıgha ghua Isipın gumazir igiar mamın apıgha, a inġha Devit bagħa ghua, dagħeba ko dipam a ganingi.

¹² Egha me fıghın ikızir muziarir apuzizir mam ko wainın ovızir apuzizir ikızir pumuning a ganingi. Ana aruer 3pla ko dimagarir 3plan dagħeba ko dipatam amezir puvatıgha, mitiriam bangın mikırıgha, gavgavıba bar puvatı. An amegħa ġıvagħa ua gavgavim ini. ¹³ Ezi Devit kamaghın an azara, “Tina nın gumazir ekiam? Egha a nguıbar manamın gumazim?”

Ezi a ghaze, “Ki Isipian gumazim, egha ki Amalekian gumazimin ingangarir gumazir mam. Ki areima, nan gumazir ekiam kagh na atizi, ki kagh itima dughiar 3pla gifa. ¹⁴E kantri Judan sautin amadaghan Negevin danganimin ghua, Judaba ko Keretia ko Kalepian misogha men biziba bar ada ini. Egha e Siklakin ghua men nguibar kam gaborozima a isi.”

¹⁵Ezi Devit kamaghin an azara, “Ni na inigh okimakiar gumazir kaba bagh mangam, o?”

Ezi a ghaze, “Are, ga mangam. Ezi ki kamaghsua, ni Godin ziamin akar gavgavim akirigh suam, ni na misueghti ki aremeghan kogham, egh uaghan na isi nan gumazir ekiamin dafarim darighan marki. Ni kamaghin damighti, ki ni inigh mangam.” Ezi Devit a ko akar gavgavim akiri.

¹⁶Ezi Isipian gumazir kam Devit inigha Amalekia bagha ghu. Dughiar kamın, Amalekia bizir avirir Filistian kantri ko Judan nguazimin iniziba bagha isar ekiam gamua, dagheba ko dipar onganiba apava tintinibar nguazim gireghav iti. ¹⁷Ezi Devit uan midorozir gumaziba ko me Amalekia bararkia ghua aminim magh kuigha izima, me ghua midorozim fore. Egha Amalekian misogha ghua bar guaratizimin tu. Egha Amalekian aviribav soghezima me ariaghire. 400plan gumazibara uan kamelbagh apiagha are. Ezi igharaziba bar moghira ariaghire. ¹⁸Ezi Devit uan amuimning ko amizir igharaziba ko boriba ko men bizir Amalekia iniziba bar uam ada ini. ¹⁹Men bizir ekiaba ko bizir muziariba bar iti, bizitam ikuvizir puvatı. Egha an midorozir gumazibar otariba ko guiviba, ko bizir apaniba okemeziba bar, Devit bar moghira ua da ini. ²⁰Egha Devit Amalekian bulmakauba ko sipsipba bar ada ini. Ezi an midorozir gumaziba da inigha men faragha zui. Ezi

gumazamiziba arazir kamin gara kamaghin dia ghaze, “Kar, Devitin asizibara, a midorozimin da ini.”

²¹ Egha me ghuava, men 200plan gumaziba Besorin Fanemin me bato. Kar gumazir faragha mikarziba amiragha dipam abighan iburaziba, Devit me ataghizi, me a mizua kagh iti. Ezi gumazir kaba datirighin iza Devit ko an gumazamiziba bato, ezi Devit men boroghin ghua dughiar aghuim me ganingi. ²² Midorozir gumazir Devit ko ghuezi maba, me gumazir aghuiba puvati, me ghaze, “Gumazir e ko ghua misoghezir puvatizir kaba, me e misogha inizir biziba inian kogham. Me uan amuiba ko boribara inigh pura mangam.”

²³ Ezi Devit ghaze, “Bar puvatigham. Nan aveghbuaba, ia migirigiar kabar amuan marki. Ia fo, Ikiavira Itir God uabi bizir kaba e ganingi. A uabi e geghuva en akurazi, e apanir en nguibam gasighasighiziba abinigha bizir kaba ini. ²⁴ Tinara ian akaba baragham? Puvatigham. E deraghvira biziba abigh, gumaziba vaghvagh iniamin biziba voroghira me daningam. Gumazir en bizibagh eghuviba ko gumazir midorozim bagha ghueziba, me iniamin biziba bar voroghira mangi.”

²⁵ Arazir kam, Devit arazir God ifongezim ko bizir a damuasa me mikemezimin min, Israelia bagha a gami. Ezi Israelia zurara akar kamin gin ghua, iza datirighin ikiavira iti.

²⁶ Egha Devit uamategha Siklakin ghugha, midorozimin inizir bizir maba isa uan namakar mabagh anidi, me Judan gumazir dapaniba. A kamaghin me migia ghaze, “Kar ian bizir aghuir Amalekia okemeziba, e Ikiavira Itir Godin apaniba da bizir aghuir aviriba ini, egha maba ia ganidi.” ²⁷ Devit bizir aghuir kaba isa nguibar ekar kabagh anidi: Betel, ko Rama, a Judan sautin amadaghan

Negevin itir danganimin ko Jatir, ²⁸ ko Aroer, Sipmot, Estemoa, ²⁹ ko Rakal Jeramelia ko Kinian nguibaba, ³⁰ ko Horma ko Borasan ko Atak, ³¹ ko Hebron. Bizir maba, Devit fomira uan midorozir gumaziba ko aruizir nguibaba, a bar moghira bizir aghuiba me ganingi.

31

Sol uan otariba ko ariaghire

¹ Dughiar kamin, Filistiaba ghua Israelia ko mi-sogha, Gilboan mighsiamin Israelian gumazir aviribav soghezima me ariaghire. Ezi men marazi midorozim ategha are. ² Ezi Sol uan otariba ko, me uaghan are, ezi Filistiaba men agiragha ghua me misoghezi me ariaghire. Solin otaribar ziabar kara: Jonatan, Abinadap ko Malkisua. ³ Ezi midorozim bar ekevezima gumaziba Solin agira. Filistian maba an apigha barir pibar a gasima, barir maba an mitivizi, a bar amughamuki.

⁴ Kamaghin amizi, Sol uan gumazir igiar an midorozir biziba aterimin diagha ghaze, "Ni uan midorozir sabam inigh izi na biraghtima ki aremeka. Puvatighti, Filistian mikarzir mogomebar iniba aghorezir puvatizir kaba, izi na dipov mizazim na daningiva na misueghti ki aremegham." Ezi gumazir igiar kam bar atiatigha Sol ginivan bar aghua. Kamaghin amizi, Sol uabi uan midorozir sabam asaragha a gaverazi, sabam a mitizi an areme. ⁵ Ezi gumazir igiar kam gari Sol aremezi, a uaghan uan midorozir sabam asaragha a gaverazi, sabam a mitizi a uaghan Sol ko areme. ⁶ Dughiar kamra, Sol uan otarir 3pla ko, an gumazir igiar an midorozir biziba aterim ko, Solin midorozir gumaziba sara, me bar moghira ariaghire.

⁷ Ezi Israelian Jordanin Fanemin vongin itiba, ko Jesrilin danganir zarimin vongin itiba kamaghin oraki, Israelian midorozir gumaziba are. Me uaghan kamaghin oraki, Sol

uan otariba ko, me bar ariaghire, ezi me uan nguibar ekiaba ategha are. Ezi gin Filistiaba iza nguibar kaba inigha dar iti.

⁸ Midorozim givazi, amimzaraghan Filistiaba uamategha iza, Israelian ariaghirezibar kuabar korotiaba suva, men biziba iniasa izi. Egha me garima, Sol uan otariba ko, men kuaba Gilboan mighsiamin ireghav iti. ⁹ Ezi me Solin kuamin firim atugha, an midorozir korotiaba ini. Egha me gumazir maba amadazima, me akaba isa ghua Filistiabar nguazimin tintinibar arua uan asebar dipenibar aven ghua an gun gumazamizibav gei. ¹⁰ Egha me Solin midorozir korotiaba isa uan aser amizim Astarten dipenim gati. Egha me Sol ko an otaribar kuaba inigha ghua, Betsan nguibar ekiamin divazimin me gui.

¹¹ Ezi Israelian Jabesin nguibar ekiamin iti darasi, me Gileatin nguazimin aven iti, me Filistiaba Sol gamizir arazimin eghaghanim baraki. ¹² Kamaghin amizi, Jabesin midorozir gumazir gavgaviba dimangan dikavigha ghua Betsan oto. Me ghua nguibar ekiamin divazimin, Sol ko an otarir 3plan kuaba inigha iza Jabesin da tuezzi da isi. ¹³ Egha me Sol ko an otaribar aghariba inigha, ghua Jabesin nguibar ekiamin temer povir mamn da isa mozim gati. Egha me bar moghira me bagha aziava osemegha 7plan dughiabar me bagha dagheba ataki.

Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir Ghurim ko
Ighiam

The Holy Bible in the Aruamu language of Madang Province, Papua
New Guinea

Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins long Niugini
copyright © 2004 Pioneer Bible Translators and the Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2021-02-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Feb 2021 from source files dated 17 Feb
2021

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea